

การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยทางชีวสังคม กับสภาวะทางจิต :
กรณีศึกษา พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตสปอร์ตอเรชั่น จำกัด

สารนิพนธ์

ของ

ภัทรวรรณ สุธรรมพิทักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ตุลาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยทางชีวสังคม กับสุขภาวะทางจิต :
กรณีศึกษา พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตสปอร์ตอเรชั่น จำกัด

บทคัดย่อ
ของ
ภัทรวรรณ สุธรรมพิทักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ตุลาคม 2550

ภัทรวรรณ สุธรรมพิทักษ์. (2550). การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยทางชีวสังคม

กับสุขภาวะทางจิต: กรณีศึกษา พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน-
ทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ
แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัจจัยทางชีวสังคม
แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือพนักงานของบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย
จำกัด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีจำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย
แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และแบบสอบถามสุขภาวะทางจิต ข้อมูลที่ได้
วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t test) และทดสอบค่าเอฟ (F test)

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปโดยภาพรวมได้ดังนี้

1. พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด มีระดับสุขภาวะทางจิตรวมค่อนข้างดี
2. พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีปัจจัยทางชีวสังคมแตกต่างมีสุข
ภาวะทางจิตไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสถานภาพสมรส คือ พนักงานฯ ที่มีสถานภาพสมรสหย่าร้าง
หรือแยกกันอยู่มีสุขภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านบวกดีกว่าพนักงานฯ ที่มีสถานภาพสมรสโสด
แต่งงาน และหม้าย ด้านรายได้ คือ พนักงานฯ ที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาทมีสุขภาวะ
ทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 10,000-
15,000 บาท และสุดท้ายด้านการศึกษา พนักงานฯ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีสุข
ภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการศึกษาระดับมัธยมและ
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทาง
สังคมต่างกันมีสุขภาวะทางจิตไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงที่พบว่า
พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงด้านการทำนายได้มากมีสุขภาวะทางจิตรวมและด้านอาการ
ทางจิตที่แสดงออกทางกายดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงด้านการทำนายได้น้อย
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY OF PERCEPTION OF SOCIAL CHANGES AND BIOSOCIAL FACTORS RELATED
TO PSYCHOLOGICAL WELLBEING: CASE STUDY OF EMPLOYEES AT
ALT INTERCORPORATION COMPANY LIMITED

AN ABSTRACT
BY
PATRAWAN SUTHAMPITAK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of
Education Degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

October 2007

Patrawan Suthampitak. (2007). *A study of Perception of Social Changes and Biosocial*

Factors related to Psychological Wellbeing: case study of employees at ALT Inter Corporation Company Limited. Master project, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr.Niyada Chittcharat.

The purposes of this study were to compare psychological wellbeing of employees of ALT Inter Corporation Company Limited as related to their perception of social changes and different biosocial factors. The sample of this study was 96 employees of ALT Inter Corporation Company Limited, located in Nonthaburi province. The perception of social changes and social wellbeing questionnaires were used as instruments for the data collection. The statistical methods for data analysis were t-test and F-test.

The research results were as follows;

1. Psychological wellbeing of employees of ALT Inter Corporation Company Limited was at a rather good level.
2. The employees with different biosocial factors did not differ significantly in psychological wellbeing except for the factors of marital status, incomes and education: the employees with marital status of divorce, or separated had higher psychological wellbeing in positive emotion aspect than those who were single, marriage or widow; employees with monthly income more than baht 20,000 had higher psychological wellbeing in satisfaction with overall life aspect than those with income between baht 10,000 and 15,000; lastly, employees educated at bachelor or higher degree had higher psychological wellbeing in psychosomatic symptoms aspect than those educated at high school or diploma, all significantly at .05 statistical level.
3. The employees with different perception of social changes did not differ significantly in psychological wellbeing except for the predictability of change aspect of social change perception where it was found that employees who perceived more predictability of change had higher overall psychological wellbeing and psychological wellbeing in psychosomatic symptoms aspect than those who perceived less predictability of change, all significantly at .05 statistical levels.

ประกาศศุภกฤต

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อเป็นอย่างสูงจากผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน ท่านแรกคืออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส ซึ่งผู้วิจัยได้รับความเมตตา กรุณาจากท่านเป็นอย่างมากในการชี้แนะ นำทาง และขัดเกลาเพื่อให้ได้งานวิจัยที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และเป็นประโยชน์ที่สุด รวมทั้งท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตรภัทร และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา ซึ่งผู้วิจัยได้รับเกียรติจากท่านมาเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ นอกจากนี้ท่านอาจารย์ทั้งสามได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยแล้ว ผู้วิจัยยังได้เรียนรู้ถึงบทบาทของการเป็นครูผู้ให้ ผู้ซึ่งถ่ายทอดความรู้ วิชาการ ประสบการณ์ ด้วยความเสียสละและทุ่มเทต่อศิษย์ ด้วยความรัก ความปรารถนาดี ผ่านทุกขั้นตอนของงานวิจัย ความรู้สึกผ่านการกระทำที่มีคุณค่าเหล่านี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยตระหนักว่าการที่จะเป็นคนประสบความสำเร็จในเรื่องใดๆ สิ่งที่ขาดไม่ได้คือความมุ่งมั่น ทำอย่างต่อเนื่องด้วยความขยัน อดทน และไม่ย่อท้อเล็ดจากวันแรกของการเรียนการสอน ตลอดจนจบหลักสูตรจิตวิทยาพัฒนาการ ท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านอาจารย์บริหารหลักสูตร ตลอดจนท่านอาจารย์ผู้สอนทุกท่าน ได้ทำให้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ได้ตระหนักมากขึ้น ความรู้ที่ท่านอาจารย์ทั้งหลายได้ประสิทธิประสาททำให้ผู้วิจัยสามารถเดินมาถึงวันนี้ ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยมีอาจลิมที่จะขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารและพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่ได้กรุณาเอื้อเฟื้อและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณทุกๆ กำลังใจ แรงสนับสนุน ตลอดจนความช่วยเหลือเป็นอย่างดีเสมอมาจากครอบครัวและคนใกล้ชิด ที่ทำให้ผู้วิจัยไม่ล้มบทบาทของตัวเองจนสามารถเอาชนะความยากลำบากและผ่านมาได้ในที่สุด

ภัทรวรรณ สุธรรมพิทักษ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาของปัญหา.....	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	3
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	นิยามปฏิบัติการ.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	14
	สมมติฐานในการวิจัย.....	15
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
	ตอนที่ 1 สุขภาวะทางจิต (Psychological Wellbeing).....	17
	ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของสุขภาวะทางจิต.....	17
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิต.....	29
	สุขภาวะทางจิตกับปัจจัยทางชีวสังคม: งานวิจัยและการศึกษา.....	32
	ตอนที่ 2 การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Perception of Social Changes)....	36
	ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	36
	ความสำคัญของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	39
	การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่างๆ.....	41
	งานวิจัยและการศึกษา.....	68
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	71
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
	การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ผลการวิเคราะห์.....	78
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการวิจัย.....	101
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	104
อภิปรายผล.....	105
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้.....	108
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	109
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก ก.....	115
ภาคผนวก ข.....	125
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	128

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนและร้อยละของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอปโปเรชั่น จำกัด จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ประสิทธิภาพในการทำงาน และการศึกษา.....	77
2	ผลการวิเคราะห์สุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านของพนักงานฯ โดยแสดงผลค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....	80
3	ผลเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร เพศ.....	81
4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร อายุ.....	82
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร อายุ.....	83
6	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร สถานภาพสมรส.....	84
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร สถานภาพสมรส.....	85
8	ผลการทดสอบความแตกต่างด้านอารมณ์ทางด้านบวกของพนักงานฯ ตามตัวแปรสถานภาพสมรส.....	86
9	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร รายได้.....	87
10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร รายได้.....	88
11	ผลการทดสอบความแตกต่างด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร รายได้.....	89
12	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร ประสิทธิภาพในการทำงาน.....	90
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร ประสิทธิภาพในการทำงาน.....	91
14	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร การศึกษา.....	92

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ ตามตัวแปร การศึกษา.....	93
16	ผลการทดสอบความแตกต่างด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายของพนักงานฯ ตามตัวแปร การศึกษา.....	94
17	ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านของพนักงานฯ ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านข้อบ่งชี้การเปลี่ยนแปลง.....	95
18	ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านของพนักงานฯ ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลง.....	96
19	ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านของพนักงานฯ ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลง.....	97
20	ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านของพนักงานฯ ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง...	98
21	ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านของพนักงานฯ ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง..	99

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ในยุคสมัยนี้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่างๆ ไม่ได้เกิดขึ้นและถูกจำกัดให้อยู่ในที่ใดที่หนึ่งโดยจำเพาะ หากแต่มักจะมีความเกี่ยวเนื่องและส่งผลกระทบในวงกว้างขยายออกไปทั่วโลก จากประเทศหนึ่งกระทบไปอีกประเทศหนึ่ง สาเหตุจากความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสาร และการคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ (Hermans & Kempen, 1998. Marsella, 1999).

นักสังคมวิทยาบางกลุ่มมีแนวคิดที่ว่า สาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในสภาพและบทบาทหน้าที่ซึ่งทำให้เกิดความตึงเครียดขึ้น และความตึงเครียดนี้เองนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตัวอย่างเช่นในสังคมที่มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาสมาชิกของสังคมส่วนใหญ่ อาจจะประสบปัญหาที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับบทบาทหน้าที่ใหม่ได้เหมาะสม ดังนั้นจึงอาจมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐาน พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปนั้นจะทำให้เกิดความขัดแย้ง และเมื่อมีการขัดแย้งก็มักจะมี ความตึงเครียด และเกิดการเปลี่ยนแปลง สังคมที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ มักจะได้แก่สังคมที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีระดับการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมต่างๆ มาก (Kenneth E. Book, "Evolution Function and Change" American Sociological Review, 28: 229-237 (April, 1963) p. 237)

สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หนึ่งในนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าของระบบการอุตสาหกรรมและความเจริญของวิทยาการสมัยใหม่ เราอาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันสังคมคนเมืองได้เปลี่ยนสภาพไปเป็นสังคมอุตสาหกรรมอย่างแท้จริง การแข่งขันมีสูงขึ้นในทุกสังคม ความสัมพันธ์แบบดั้งเดิม ช่วยเหลือเอื้ออาทรกัน ได้ถูกเปลี่ยนไปเป็นความสัมพันธ์แบบมีระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ที่ถูกกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ความสัมพันธ์แบบนี้ทำให้บุคคลรู้จักกันอย่างผิวเผิน ต่างมุ่งที่จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากความสัมพันธ์ตามกฎหมายระเบียบเป็นสิ่งสำคัญไม่ได้ผูกกับความเอื้ออาทร มีพระคุณ และตอบแทนคุณอย่างสมัยก่อนๆ จึงดูเหมือนว่าสังคมคนเมืองสมัยนี้โดยเฉพาะในเมืองหลวงคบหากันด้วยความระมัดระวังและขาดน้ำใจ กล่าวคือต่างฝ่ายมุ่งทำหน้าที่ของตนไม่ให้ผิดกฎเกณฑ์หรือกลัวจะเสียเปรียบในผลประโยชน์ (อานนท์ อาภาภิรมย์, 2515. ออนไลน์)

ปัจจุบันเมื่อคนในยุคนี้มีแนวโน้มที่จะต้องใช้ชีวิตอยู่บนความวุ่นวายเพราะต้องแข่งขันกับเวลา จนเหมือนกับแต่ละคนต้องอยู่อย่างแก่งแย่งชิงดีกัน แข่งกันในการแสวงหาและสะสมวัตถุเพื่อให้ได้มาซึ่งสถานภาพทางสังคม เพื่อฐานะการเงินที่ร่ำรวย มีชื่อเสียงเกียรติยศ ดังนั้นสิ่งที่ผู้คนสมัยนี้ต้องเผชิญจึงหนีไม่พ้นความเครียดที่จะส่งผลกระทบต่อทั้งทางกายและจิตใจ จากงานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เรื่องการวัดระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย โดยเก็บข้อมูลในกลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดในหัวเมืองใหญ่ (เชียงใหม่ นครราชสีมา ชลบุรี และสงขลา) จำนวน 3,158 คน ระหว่างวันที่ 15-29 เมษายน 2549 พบว่า คนกรุงเทพฯ ตกอยู่ในภาวะซึมเศร้าตลอดเวลา หงุดหงิด วิตกกังวลมากกว่าภาคอื่น และอารมณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานและการดำเนินกิจกรรมประจำวันอีกด้วย หากมองลึกลงไปที่ดัชนีวัดความกระปรี้กระเปร่าและมีชีวิตชีวา ก็พบว่าคนกรุงเทพฯ อยู่ในระดับต่ำสุดเช่นกัน (ออนไลน์. 2549. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ www.thaihealth.or.th)

ถึงแม้การอยู่ร่วมกันในสังคมใหญ่ท่ามกลางความสับสน วุ่นวาย และการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจะส่งผลกระทบต่อสุขภาวะทางจิตดังกล่าว แต่ธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์สังคมจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะอยู่ล้าพังโดยไม่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ และการที่ต้องมีการพบปะสมาคมติดต่อกับผู้คน การรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจึงเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เราสามารถเห็นได้จากพฤติกรรมทางสังคมของสื่อในสมัยนี้ซึ่งเต็มไปด้วยเทคโนโลยีและวิธีการนำเสนอข้อมูลในหลายๆ รูปแบบ ร่ายล้อมอยู่รอบๆ ตัวเรา ทุกสถานที่อย่างแท้จริงไม่ว่าจะเป็น วิทยุ โทรทัศน์ ป้ายประกาศ จดหมายทางการตลาดจากธุรกิจที่ส่งให้ถึงบ้าน และไม่กี่ปีนี้มีสื่อป้ายโฆษณาที่ปิดอยู่ด้านในประตูของห้องน้ำและรายการเสียงตามสายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำทั้งหลาย รวมทั้งบริการรับส่งข้อความสั้น (SMS: Short Message Service) ที่ส่งถึงมือถือวันละหลายข้อความ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการรับข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์นั้นมีความสำคัญและจำเป็น หากเราสามารถทำความเข้าใจและยอมรับ หรือเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้อยู่กับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้นั้น ก็น่าจะมีความเครียดกับการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าคนที่ปฏิเสธการเปลี่ยนแปลง

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อสังคมมีความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ก้าวหน้า จึงมีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตด้านอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย สภาพสังคมด้านศาสนา เศรษฐกิจการเมือง การศึกษา หรือแม้แต่อาชญากรรม จึงเป็นคำถามของสังคมว่าเราจะทำอย่างไรให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้นเพราะความทันสมัยจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีนี้ได้อย่างมีความสุข

ในการศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับสุขภาวะทางจิตนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงความสามารถในการรับรู้ของการเปลี่ยนแปลงใน 5 มิติ คือ ในเรื่องของขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง

อัตราการเปลี่ยนแปลง ความต้องการการเปลี่ยนแปลง ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง และการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง โดยวัดจากการรับรู้ที่มีปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ ว่ามีผลกระทบต่อสุขภาวะทางจิตอย่างไร โดยกรณีศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาสุขภาวะจิตของพนักงานในบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด ซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจซื้อขาย (Trading) ระหว่างบริษัทที่ทำธุรกิจในประเทศไทยกับบริษัทนานาชาติที่ตั้งอยู่นอกประเทศไทย ซึ่งพนักงานในองค์กรแห่งนี้โดยเฉพาะฝ่ายงานที่ต้องทำงานติดต่อด้านการตลาด การขาย อยู่ในสภาวะที่ต้องเผชิญกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ศาสนา เศรษฐกิจและการเมืองของนานาชาติอยู่เสมอจึงมีการรับรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงมากเร็ว และต้องคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเพื่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยในการศึกษามีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด
2. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีปัจจัยทางชีวสังคมแตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่าการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด อย่างไร
2. ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่บริษัทฯ ในการจัดการองค์กรให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ เช่น การจัดวางหน้าที่และตำแหน่งงานให้สอดคล้องกับสุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ เป็นต้น
3. ผลจากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องสุขภาวะทางจิตกับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้กว้างขวางต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ พนักงานของบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 51 หมู่ที่ 5 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ พนักงานของบริษัท เอ แอล ที อินเตอรืคอรืปเปอ เรชัน จำกัด ตั้งอยูที่ เลขที่ 51 หมู่ที่ 5 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 96 คน ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2548 ประกอบไปด้วย 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร 4 คน ฝ่ายวิศวกรรม 51 คน ฝ่ายการตลาด 17 คน และฝ่ายบริหารงานกลาง 24 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

ได้แก่

1.1 ตัวแปรทางชีวสังคม

1.1.1 เพศ

แบ่งเป็น

- ชาย
- หญิง

1.1.2 อายุ

แบ่งเป็น

- 20-30 ปี
- 31-40 ปี
- 41-50 ปี

1.1.3 สถานภาพสมรส

แบ่งเป็น

- แต่งงาน
- โสด
- หม้าย
- หย่าร้าง

1.1.4 รายได้

แบ่งเป็น

- น้อยกว่า 10,000 บาท
- 10,000 – 15,000 บาท
- 15,001 – 20,000 บาท

- มากกว่า 20,000 บาท

1.1.5 ประสบการณ์ในการทำงาน

แบ่งเป็น

- 0-3 ปี
- 3-6 ปี
- มากกว่า 6 ปี

1.1.6 การศึกษา

แบ่งเป็น

- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษา
- อาชีว/อนุปริญญา
- ปริญญาตรี/สูงกว่า

1.2 การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Perception of Social Changes)

แบ่งเป็น 5 ด้านดังนี้

1.2.1 ด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง (Extent of change)

แบ่งเป็น

- มาก
- น้อย

1.2.2 ด้านอัตราการเปลี่ยนแปลง (Rate of change)

แบ่งเป็น

- เร็ว
- ช้า

1.2.3 ด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลง (Desirability of change)

แบ่งเป็น

- มาก
- น้อย

1.2.4 ด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง (Difficult of change)

แบ่งเป็น

- มาก

- น้อย

1.2.5 ด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง

(Predictability of change)

แบ่งเป็น

- มาก

- น้อย

2. ตัวแปรตาม

ได้แก่ สุขภาวะทางจิต (Psychological Wellbeing) ประกอบด้วย

2.1 ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต (Satisfaction with Overall Life)

2.2 ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต (Satisfaction with Life Domains)

2.3 อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms)

2.4 อารมณ์ทางด้านบวก (Positive Emotion)

2.5 อารมณ์ทางด้านลบ (Negative Emotion)

นิยามศัพท์เฉพาะ

พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตเซอร์วิส จำกัด หมายถึง พนักงานที่บรรจุเป็นพนักงานประจำทั้งหมดของบริษัท นับถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2548 จำนวน 96 คน

นิยามปฏิบัติการ

1. **สุขภาวะทางจิต (Psychological Wellbeing)** หมายถึง การประเมินชีวิตของบุคคลตามความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละคน ซึ่งประกอบด้วยด้านย่อยๆ ต่อไปนี้

1.1 ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต (Satisfaction with overall life) หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทั่วไปต่อสภาพที่เป็นอยู่ รวมถึงการรับรู้ชีวิตนั้นมีความหมาย

ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตสามารถประเมินได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยและคณะได้แปลและดัดแปลงจากแบบสัมภาษณ์ของ Jungsik Kim (2000) ซึ่งพัฒนามาจากแบบวัดความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ของ Pivot & Diener (1993) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” “ไม่เห็นด้วย” “ไม่ค่อย

จะเห็นด้วย” “ค่อนข้างเห็นด้วย” “เห็นด้วย” และ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” จะได้คะแนน 6 คะแนน และจะให้คะแนนลดลงไปเป็น 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ดังนั้นพิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 5 ถึง 30 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

1.2 ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต (Satisfaction with life Domains) หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันต่างๆ ไปต่อสภาพที่เป็นอยู่ โดยครอบคลุมเรื่องความพึงพอใจในสุขภาพ การแต่งงาน ครอบครัว เศรษฐกิจ อาชีพ เพื่อน

ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิตสามารถประเมินได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยและคณะได้แปลและดัดแปลงจากแบบสัมภาษณ์ของ Jungsik Kim (2000) ซึ่งพัฒนามาจากแบบวัดความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิตของ Campbell, Converse, and Rodger (1976) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” “ไม่เห็นด้วย” “ไม่ค่อยจะเห็นด้วย” “ค่อนข้างเห็นด้วย” “เห็นด้วย” และ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” จะได้คะแนน 6 คะแนน และจะให้คะแนนลดลงไปเป็น 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ดังนั้นพิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 8 ถึง 48 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิตสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

1.3 อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms) หมายถึง อาการที่สะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจหรือความกังวลที่มีต่อสุขภาพ และแสดงออกทางร่างกายซึ่งสัมพันธ์กับสุขภาวะ (wellbeing) เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง นอนไม่หลับ หัวใจเต้นผิดปกติ หงุดหงิดง่าย มีอาการแสบท้องจากการหลังกรดมากเกินไป อาการเจ็บหน้าอก รู้สึกปวดเมื่อยตามร่างกาย

อาการทางจิตที่แสดงออกทางกายสามารถประเมินได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยและคณะได้แปลและดัดแปลงจากแบบสัมภาษณ์ของ Jungsik Kim (2000) ซึ่งพัฒนามาจากแบบวัดการแสดงออกของความเครียดออกมาทางร่างกาย ของ Emmons's (1992) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 7 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เคยเกิดขึ้น” “เกิดขึ้นน้อยมาก” “เกิดขึ้นน้อย” “เกิดขึ้นพอควร” “เกิดขึ้นบ่อย” และ “เกิดขึ้นตลอดเวลา” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “ไม่เคยเกิดขึ้น” จะได้คะแนน 6 คะแนน และจะให้คะแนนลดลงไปเป็น 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “เกิดขึ้นตลอดเวลา” ดังนั้นพิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 7 ถึง 42 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง ถือว่า เป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

1.4 อารมณ์ทางดี (Positive Emotion) หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นสุข ที่

สะท้อนให้เห็นการมองชีวิตโดยรวมว่าราบรื่นและสนุกสนาน เป็นอารมณ์ทางด้านบวกที่เป็นมุมมองโดยทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจง

อารมณ์ทางด้านบวกสามารถประเมินได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยและคณะได้แปลและดัดแปลงจากแบบสัมภาษณ์ของ จุกซิก คิม (Jungsik Kim. 2000) ซึ่งสามารถวัดสภาวะอารมณ์ทางด้านบวกด้วยข้อคำถามทั้งหมด 4 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เคยเกิดขึ้น” “เกิดขึ้นน้อยมาก” “เกิดขึ้นน้อย” “เกิดขึ้นพอควร” “เกิดขึ้นบ่อย” และ “เกิดขึ้นตลอดเวลา” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “เกิดขึ้นตลอดเวลา” จะได้คะแนน 6 คะแนนและจะให้คะแนนลดลงไปเป็น 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “ไม่เคยเกิดขึ้น” ดังนั้นพิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 4 ถึง 16 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง ถือว่า เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านบวกสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

1.5 อารมณ์ทางด้านลบ (Negative Emotion) หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นทุกข์ ที่สะท้อนให้เห็นการมองชีวิตโดยรวมในลักษณะที่หดหู่ น่าเศร้า อารมณ์ไม่ดี เช่น โกรธ กลัว วิทกกังวล ขึ้นอยู่กับมุมมองทั้งหมด ไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นความกังวลเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ

อารมณ์ทางด้านลบสามารถประเมินได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยและคณะได้แปลและดัดแปลงจากแบบสัมภาษณ์ของ จุกซิก คิม (Jungsik Kim. 2000) ซึ่งสามารถวัดสภาวะอารมณ์ทางด้านลบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เคยเกิดขึ้น” “เกิดขึ้นน้อยมาก” “เกิดขึ้นน้อย” “เกิดขึ้นพอควร” “เกิดขึ้นบ่อย” และ “เกิดขึ้นตลอดเวลา” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “เกิดขึ้นตลอดเวลา” จะได้คะแนน 6 คะแนนและจะให้คะแนนลดลงไปเป็น 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “ไม่เคยเกิดขึ้น” ดังนั้นพิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 5 ถึง 30 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง ถือว่า เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านลบสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

ในการรายงานคะแนนสภาวะทางจิตทั้ง 5 ด้านนี้ ผู้วิจัยใช้คะแนนเฉลี่ยรายข้อซึ่งมีพิสัยอยู่ระหว่าง 1 ถึง 6 เป็นเกณฑ์การให้คะแนน โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 3 ด้าน และ 2 ด้าน ตามลำดับดังนี้คือ ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต และอารมณ์ทางด้านบวก เป็นกลุ่มที่หนึ่ง อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย และอารมณ์ทางลบ เป็นกลุ่มที่สอง

สำหรับคะแนนของสภาวะทางจิตในกลุ่มที่หนึ่งซึ่งประกอบด้วย 3 ด้านคือ ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต และอารมณ์ทางด้านบวก ได้แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยไม่เกิน 2.0

เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตไม่ดี

คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2.0 แต่ไม่เกิน 3.0

เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตไม่ค่อยดี

คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.0 แต่ไม่เกิน 4.0	เป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 4.0 แต่ไม่เกิน 5.0	เป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตค่อนข้างดี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 5.0 ขึ้นไป	เป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตดี
สำหรับคะแนนของสุขภาวะทางจิตในกลุ่มที่สองซึ่งประกอบด้วย 2 ด้านคือ อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย และอารมณ์ทางด้านลบ ได้แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้	
คะแนนเฉลี่ยไม่เกิน 2.0	เป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตดี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2.0 แต่ไม่เกิน 3.0	เป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตค่อนข้างดี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.0 แต่ไม่เกิน 4.0	เป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 4.0 แต่ไม่เกิน 5.0	เป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตไม่ค่อยดี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 5.0 ขึ้นไป	เป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตไม่ดี

2. การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Perception of Social Changes) หมายถึง การตีความหรือแปลความหมายของสิ่งต่างๆ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตามความเชื่อของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและอธิบายสิ่งต่างๆ เหล่านั้น ซึ่งในที่นี้หมายถึง การรับรู้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ประกอบด้วย 9 ด้านต่างๆ ดังนี้คือ 1.ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา 2.ด้านเศรษฐกิจ 3.ด้านชีวิตครอบครัว 4.ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม 5.ด้านสาธารณสุขและอนามัย 6.ด้านอาชญากรรม 7.ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา 8.ด้านการเมืองและการปกครอง 9.ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถพิจารณาได้เป็น 5 มิติดังนี้ คือ

2.1 การรับรู้ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง (Extent of Change) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 9 ด้านที่ระบุข้างต้น เกิดขึ้นในปริมาณมากน้อยเพียงใด

การรับรู้ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผู้วิจัยและคณะได้แปลและดัดแปลงมาจาก จุงซิก คิม (Jungsik kim,2000:66) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เปลี่ยนแปลง” “เปลี่ยนน้อยที่สุด” “เปลี่ยนน้อย” “เปลี่ยนพอควร” “เปลี่ยนมาก” และ “เปลี่ยนมากที่สุด” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “เปลี่ยนมากที่สุด” จะได้คะแนน 6 คะแนน และจะให้คะแนนลดลงไปเป็น 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “ไม่เปลี่ยนแปลง” ดังนั้นพิสัยของคะแนน จึงอยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน ผู้ที่ตอบได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีการรับรู้ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า คะแนนการรับรู้ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มมากกับกลุ่มน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นจุดแบ่ง

2.2 การรับรู้อัตราการเปลี่ยนแปลง (Rate of Change) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 9 ด้านที่ระบุข้างต้น เกิดขึ้นเร็วหรือช้าเพียงใด

การรับรู้อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผู้วิจัยและคณะได้แปลและดัดแปลงมาจาก จุงซิก คิม (Jungsik kim. 2000:66) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ช้ามาก” “ช้า” “ช้าพอควร” “เร็วพอควร” “เร็ว” และ “เร็วมาก” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “เร็วมาก” จะได้คะแนน 6 คะแนน และจะให้คะแนนลดลงไปเป็น 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “ช้ามาก” ดังนั้นพิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีการรับรู้อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเร็วกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า คะแนนการรับรู้อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มเร็วกับกลุ่มช้า โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นจุดแบ่ง

2.3 การรับรู้ความต้องการการเปลี่ยนแปลง (Desirability of Change) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าตนรู้สึกต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 9 ด้านที่ระบุข้างต้น ว่ามีมาก น้อยเพียงใด

การรับรู้ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้ความต้องการการเปลี่ยนแปลงที่ผู้วิจัยและคณะได้แปลและดัดแปลงมาจาก จุงซิก คิม (Jungsik kim. 2000:67) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “อยากให้เปลี่ยนมากที่สุด” “อยากให้เปลี่ยน” “ค่อนข้างอยากให้เปลี่ยน” “ไม่ค่อยอยากให้เปลี่ยน” “ไม่อยากจะเปลี่ยน” และ “ไม่อยากจะเปลี่ยนมากที่สุด” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “อยากให้เปลี่ยนมากที่สุด” จะได้คะแนน 1 คะแนน และจะให้คะแนนเพิ่มขึ้นไปเป็น 6 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “ไม่อยากจะเปลี่ยนมากที่สุด” ดังนั้นพิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีความพอใจในการเปลี่ยนแปลง หมายถึงมีการรับรู้ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมน้อยกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำ คะแนนการรับรู้ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มมากกับกลุ่มน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นจุดแบ่ง

2.4 การรับรู้ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง (Difficulty of Change) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 9 ด้านที่ระบุข้างต้น ว่าก่อให้เกิดความรู้สึกยุ่งยากในการปรับตัวต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากหรือน้อยเพียงใด

การรับรู้ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้ความยุ่งยากที่ผู้วิจัยและคณะได้แปลและดัดแปลงมาจาก

จุงซิก คิม (Jungsik kim. 2000:67) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ยุ่งยากมาก” “ยุ่งยาก” “ยุ่งยากพอควร” “ง่ายพอควร” “ง่าย” และ “ง่ายมาก” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “ยุ่งยากมาก” จะได้คะแนน 6 คะแนน และจะให้คะแนนลดลงไปเป็น 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “ง่ายมาก” ดังนั้นพิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีการรับรู้ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า คะแนนการรับรู้ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มมากกับกลุ่มน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นจุดแบ่ง

2.5 การรับรู้การดำเนินงานได้ของการเปลี่ยนแปลง (Predictability of Change) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 9 ด้านที่ระบุข้างต้น ว่าสามารถทำนายได้มากหรือน้อยเพียงใด

การรับรู้การดำเนินงานได้ของการเปลี่ยนแปลงสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้การดำเนินงานได้ที่ผู้วิจัยและคณะได้แปลและดัดแปลงมาจาก จุงซิก คิม (Jungsik kim. 2000:67) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ทำนายไม่ได้เลย” “ทำนายได้น้อยมาก” “ทำนายได้น้อย” “ทำนายได้ปานกลาง” “ทำนายได้มาก” และ “ทำนายได้มากที่สุด” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “ทำนายได้มากที่สุด” จะได้คะแนน 6 คะแนน และ จะให้คะแนนลดลงไปเป็น 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “ทำนายไม่ได้เลย” ดังนั้นพิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีการรับรู้การดำเนินงานได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า คะแนนการรับรู้การดำเนินงานได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มมากกับกลุ่มน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นจุดแบ่ง

3. เพศ (Gender) หมายถึง เพศของพนักงาน บริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตเซอร์วิส จำกัด โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

- ชาย
- หญิง

เพศสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริงที่ปรากฏในสำมะโนประชากร แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดเข้ากลุ่ม 2 กลุ่มข้างต้น

4. อายุ (Age) หมายถึง อายุที่นับจำนวนเต็มเป็นปีของพนักงาน บริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอปเปอร์เรชั่น จำกัด โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

- 20-30 ปี
- 31-40 ปี
- 41-50 ปี

อายุสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบอายุของตนเองโดยนับจำนวนเต็มเป็นปี กรณีจำนวนเดือนถ้าต่ำกว่า 6 เดือนให้ตัดทิ้ง ถ้ามากกว่าหรือเท่ากับ 6 เดือน ให้นับเป็นปีถัดไป แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดเข้ากลุ่ม 3 กลุ่มข้างต้น

5. สถานภาพสมรส (Marital Status) หมายถึง สถานภาพในการมีคู่ครองของพนักงาน บริษัท เอ แอล ที อินเตอร์เนชั่นแนล คอปเปอร์เรชั่น จำกัด โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ

- แต่งงาน
- โสด
- หม้าย
- หย่าร้างหรือแยกกันอยู่

สถานภาพสมรสสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริง แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดเข้ากลุ่ม 4 กลุ่มข้างต้น

6. รายได้ (Income) หมายถึง รายได้ต่อเดือนทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย เงินเดือน เงินค่าตอบแทนในการทำงานล่วงเวลา ค่าครองชีพ และ/หรือคอมมิชชั่นต่างๆ ที่พึงจะได้ของพนักงาน บริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอปเปอร์เรชั่น จำกัด โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ

- น้อยกว่า 10,000 บาท
- 10,000 – 15,000 บาท
- 15,001 – 20,000 บาท
- มากกว่า 20,000 บาท

รายได้สามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริง แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดเข้ากลุ่ม 4 กลุ่มข้างต้น

7. ประสบการณ์ในการทำงาน (Work Experience) หมายถึง จำนวนปีในการทำงานเป็นพนักงานประจำมาทั้งหมดของพนักงาน บริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด รวมที่ทำมาก่อนจะบรรจุเป็นพนักงานของ บริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด จนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

- 0-3 ปี
- 3-6 ปี
- มากกว่า 6 ปี

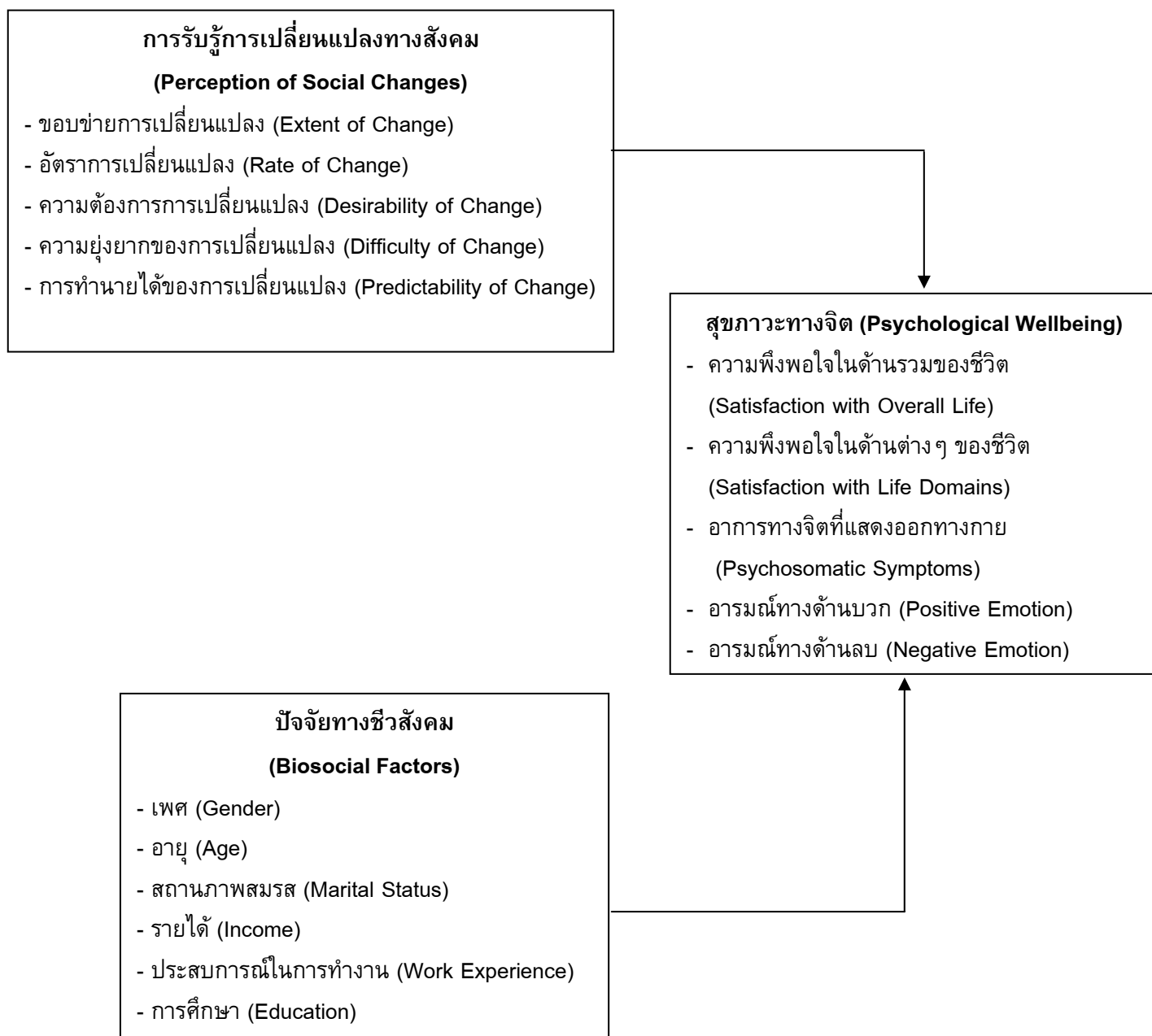
ประสบการณ์ในการทำงานสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริง โดยนับจำนวนเต็มเป็นปี กรณีจำนวนเดือนถ้าต่ำกว่า 6 เดือนให้ตัดทิ้ง ถ้ามากกว่าหรือเท่ากับ 6 เดือน ให้นับเป็นปีถัดไป แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดเข้ากลุ่ม 3 กลุ่มข้างต้น

8. การศึกษา (Education) หมายถึง การศึกษาชั้นสูงสุดที่ได้รับใบประกาศนียบัตร และ/หรือ ใบรับรองสถานภาพทางการศึกษาของพนักงาน บริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ

- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษา
- อาชีว/อนุปริญญา
- ปริญญาตรี/สูงกว่า

การศึกษาสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริง แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดเข้ากลุ่ม 4 กลุ่มข้างต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

1. พนักงานฯ เพศชายมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ เพศหญิง
2. พนักงานฯ ที่มีอายุน้อยกว่ามีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีอายุมากกว่า
3. พนักงานฯ ที่มีสถานภาพสมรสแต่งงานมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ
4. พนักงานฯ ที่มีรายได้มากกว่ามีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีรายได้ต่ำกว่า
5. พนักงานฯ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่ามีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า
6. พนักงานฯ ที่มีการศึกษาสูงกว่ามีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการศึกษาต่ำกว่า
7. พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านข้อบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงในปริมาณมากมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านข้อบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงในปริมาณน้อย
8. พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงซ้ำมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงเร็ว
9. พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงน้อยมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงมาก
10. พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อยมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากในการเปลี่ยนแปลงมาก
11. พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงมากมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงน้อย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเสนอรายงานเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยทางชีวสังคม กับสุขภาวะจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์เนชั่นแนล คอร์ปอเรชั่น จำกัด ผู้ทำวิจัยได้นำเสนอไว้บทนี้โดยแยกออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นสาระเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิต (Psychological Wellbeing) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตอนที่ 2 เป็นสาระเกี่ยวกับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Perception of Social Changes) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สุขภาวะทางจิต (Psychological Wellbeing)

- 1.1 ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของสุขภาวะทางจิต
- 1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิต
- 1.3 สุขภาวะทางจิตกับปัจจัยทางชีวสังคม: งานวิจัยและการศึกษา

ตอนที่ 2 การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Perception of Social Changes)

- 2.1 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- 2.2 ความสำคัญของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- 2.3 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาสุขภาวะทางจิต
 - 2.4.1. การเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
 - 2.4.2. การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ
 - 2.4.3. การเปลี่ยนแปลงด้านชีวิตครอบครัว
 - 2.4.4. การเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
 - 2.4.5. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุขและอนามัย
 - 2.4.6. การเปลี่ยนแปลงด้านอาชญากรรม
 - 2.4.7. การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา
 - 2.4.8. การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองและการปกครอง
 - 2.4.9. การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม
- 2.4 งานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับสุขภาวะทางจิต

ตอนที่ 1 สุขภาวะทางจิต (Psychological Wellbeing)

1.1 ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของสุขภาวะทางจิต

กว่า 40 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 มีงานวิจัยเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตมาอย่างต่อเนื่อง และนับวันจะเพิ่มมากขึ้น แต่ปัญหาสำคัญที่พบในงานวิจัยเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตก็คือ ไม่สามารถตกลงกันได้ในเรื่องของนิยามและคำจำกัดความ เหล่านักวิจัยเลือกใช้แนวคิดและคำต่างๆ กันเช่น สุขภาวะเชิงอัตวิสัย สุขภาวะทางจิต ความพึงพอใจในชีวิต ความสุข ซึ่งแนวคิดเหล่านี้สามารถใช้แทนกันได้ (ดินเนอร์, 1984; แอนดรู และ โรบินสัน, 1988; อังโน จุงชิก คิม. 2000 : 17) ตัวอย่างเช่นนักวิจัยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของความสุขโดยใช้เพียงการวัดความพึงพอใจในชีวิตของคนคนหนึ่งและสรุปเองว่าคะแนนการวัดที่ออกมาสามารถเป็นตัวแทนของความสุขได้ ดังนั้นแอนดรูและโรบินสัน, 1988 ระบุว่า การวิจัยเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตนั้นมีแนวคิดที่กว้าง

จากเอกสารที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษาได้มีผู้ได้ให้ความหมายสุขภาวะทางจิตไว้หลากหลาย ที่สำคัญคือ ดินเนอร์ (Diener) เพราะ ดินเนอร์ ได้ศึกษาในเรื่องนี้ไว้อย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ดินเนอร์ (สาริณี วิเศษศร. 2540; citing Diener. 1984) ได้รวบรวมคำจำกัดความของสุขภาวะและความสุขไว้ ซึ่งสุขภาวะและความสุขนี้มีความหมายที่ใกล้เคียงกัน โดยสามารถจัดได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. สุขภาวะ (Wellbeing) ได้ให้คำจำกัดความมาจากเกณฑ์ภายนอก เช่น ความดี หรือ ความศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น ดินเนอร์ ได้อ้างถึงงานของ โคน (Diener, 1984; citing Coan. 1977) ที่ได้ทบทวนมโนทัศน์ต่างๆ ที่เป็นเงื่อนไขทางความคิดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมและยุคสมัยที่แตกต่างกันไป มาตรฐานของคำจำกัดความของความสุข ไม่ได้พิจารณาถึงสภาพความรู้สึกส่วนตัวแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะคำนึงถึงคุณลักษณะอันพึงปรารถนาด้วย

2. นักสังคมศาสตร์ได้ให้ความสนใจกับคำถามว่า อะไรเป็นตัวนำให้คนประเมินชีวิตตนเองในทางบวก คำจำกัดความของสุขภาวะ จึงมาจากการระบุความพึงพอใจในชีวิตและขึ้นอยู่กับมาตรฐานในการตอบ เพื่อจะตัดสินว่าอะไรคือชีวิตที่ดี ถึงแม้ว่าความรู้สึกที่ดีที่มาจากความรู้สึกส่วนตัวจะกลายเป็นแนวคิดอันเป็นที่นิยมในช่วงศตวรรษนี้ ตัวอย่างเช่น มาร์คัส (Marcus Aurelius; citing Campbell, 1976) ได้ระบุว่า “คนเราจะไม่มีความสุขถ้าเขาคิดว่าเขาไม่มีความสุข” ชิน และ จอห์นสัน (Diener, 1984; citing Shin & Johnson, 1978) ได้ให้คำจำกัดความรูปแบบของความสุขว่าเป็น “การประเมินทั่วๆ ไปถึงคุณภาพชีวิตของบุคคลตามเกณฑ์มาตรฐานที่บุคคลได้เลือกไว้” ดินเนอร์ ยังได้อ้างถึงงานของ แอนดรู และ วิทธีย์ (Andrews & Withey, 1976; citing Diener. 1984) ว่า พวกเขาได้ให้คำจำกัดความของความสุข คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างความปรารถนา ความพึงพอใจ และจุดมุ่งหมาย

3. ความหมายของความสุขในที่นี้ จะมีความใกล้เคียงกับคำที่มักใช้พูดคุยประจำวัน แสดงถึงความสำคัญของความรู้สึกทางบวกมากกว่าความสำคัญของความรู้สึกทางลบ คำจำกัดความของสุขภาวะจึงเน้นที่ “ประสบการณ์ทางอารมณ์ที่น่าพึงพอใจ” หมายถึง คนมีประสบการณ์ทางอารมณ์ที่ดีมากตลอดช่วงชีวิต

ในปี 1994 จากการศึกษาเรื่อง สุขภาวะที่ ดีนเนอร์ (สาร์ณี วิเศษสร. 2540; citing Diener. 1994) ได้ศึกษาไว้พบว่าสามารถแบ่งสุขภาวะได้ 3 มิติ คือ ความสุขโดยรวม ความพึงพอใจในชีวิตและความรู้สึกทางบวก

ซึ่งอาจสรุปได้ว่า สุขภาวะ หมายถึง การประเมินชีวิตของบุคคลในลักษณะที่เป็นบวก (ประเมินชีวิตตนในทางที่ดี) มีลักษณะการระบุถึงเรื่องความพึงพอใจในชีวิตโดยต้องอาศัยเกณฑ์มาตรฐานในการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับการมีชีวิตที่ดี ความสุขจึงเป็นการประเมินคุณภาพชีวิตในทุกๆ ด้านของบุคคลตามเกณฑ์ที่บุคคลได้ตั้งไว้เอง ความสุขจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับความปรารถนาและจุดมุ่งหมายที่บุคคลวางไว้ อีกทั้งยังต้องพิจารณาถึงอารมณ์ความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกในทางลบ

ดังนั้นจึงสามารถสรุปขอบเขตของสุขภาวะว่ามีลักษณะที่ครอบคลุม 3 ประการ คือ

ประการแรก คือ เป็นเรื่องเฉพาะบุคคล ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ได้รับอิทธิพลมาจากความรู้สึกส่วนตัว

ประการที่สอง คือ ไม่ใช่เป็นแค่เพียงการวัดการและการไม่มีปัจจัยทางลบเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการวัดปัจจัยทางบวกด้วย

ประการที่สาม คือ เป็นการวัดโดยการประเมินลักษณะทั่วไปมากกว่าจะเป็นการประเมินในวงแคบเฉพาะเรื่อง มักเป็นการประเมินชีวิตของบุคคลในแง่มุมโดยรวม

ต่อมา ดีนเนอร์ (Diener. 2000) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ สุขภาวะทางจิต คือ การประเมินความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละคน ซึ่งมีทั้งอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งประสบการณ์ของแต่ละคนด้วย ในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาวะจิตของคนนั้น คนเราจะรู้สึกว่ามีสุขภาวะจิตนั้น ก็ต่อเมื่อเขามีความรู้สึกพึงพอใจมากๆ และมีอารมณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจน้อย และตอนที่เขาทำกิจกรรมที่เขาสนใจหรือที่เขาชอบและรู้สึกพอใจมากๆ และเมื่อเขาพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของเขาเองแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็คือ สุขภาวะทางจิต

นอกจาก ดีนเนอร์ แล้วยังมีนักวิจัยท่านอื่นๆ ที่ให้ความสนใจและศึกษาในเรื่องของสุขภาวะทางจิต ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

แคมเบล (เซอร์รี ทองเพ็ญ. 2537: 25; อ้างอิงจาก Campbell. 1976: 119 –122) กล่าวว่า สุขภาวะทางจิต (Psychological Wellbeing) ของบุคคลหมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ การรับรู้ต่อ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่บุคคลต้องการหรือปรารถนาอยากให้เป็น ซึ่งเป็นความขัดแย้งกันระหว่างการรับรู้ต่อเหตุการณ์ที่บุคคลต้องการ หรือปรารถนาอยากให้เป็น อาจมองในแง่ความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจก็ได้ หากบุคคลเกิดความพึงพอใจมาก ก็อาจเป็นเครื่องบ่งชี้ได้ว่า มีสุขภาวะทางจิตดีเช่นกัน องค์ประกอบสำคัญของสุขภาวะจิต ซึ่ง แคมเบล เสนอไว้ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงาน การมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และการมีชีวิตสมรสที่มีความรักความอบอุ่น

สตัล (เชอร์รี ทองเพ็ญ. 2537: 26-27; อ้างอิงจาก Stull. 1978: 56 –58) ได้รวบรวมข้อคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่านที่ศึกษาเกี่ยวกับ สุขภาวะ (Wellbeing) ความสุข (Happiness) ความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) และขวัญกำลังใจ (Morale) ซึ่งต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ความพึงพอใจในชีวิตมีองค์ประกอบของสติปัญญา การรู้คิด รวมอยู่ด้วยมาก ในขณะที่ความสุขมีองค์ประกอบของความรักหรืออารมณ์มากกว่า ซึ่งความพึงพอใจในชีวิต ความสุข และขวัญกำลังใจ เหล่านี้เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดสุขภาวะทางจิตได้ โดยที่ แบรดเบอร์น (Stull. 1987: 57; citing Bradburn. 1969) ได้ให้นิยามของ ความสุข (Happiness) ว่า “เป็นขอบเขตของความรู้สึกทางบวกที่มีมากกว่าความรู้สึกทางลบ ซึ่งจะมีอยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น”

ลอว์ตัน (เชอร์รี ทองเพ็ญ. 2537: 26; อ้างอิงจาก Lawton. 1983: 65) ได้กล่าวว่าสุขภาวะทางจิต (Psychological Wellbeing) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในใจ และมองสภาพแวดล้อมในแง่ดี ซึ่งสุขภาวะทางจิต (Psychological Wellbeing) ที่ลอว์ตันเสนอไว้ประกอบด้วย

1. ความรู้สึกทางลบ (Neuroticism or Negative Affect) เช่นความวิตกกังวล ความเก็บกด ความรุ่มร้อน ไม่สบายใจ เป็นต้น
2. ความรู้สึกทางบวก (Positive Affect) เป็นความรู้สึกยินดี สบายใจ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้นๆ
3. ความสมดุลระหว่างความปรารถนากับการได้รับการตอบสนองตามความปรารถนา ซึ่งเป็นขั้นเบื้องต้นของความพึงพอใจในชีวิต
4. ความสุข (Happiness) เป็นอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของ “ความเบิกบานและความยินดี” ซึ่งสะท้อนให้เห็นความรู้สึกที่คนเรารู้สึกต่อสภาพของเรื่องต่างๆ

คอปตัน (สาริณี วิเศษสร. 2540: 23; อ้างอิงจาก Compton.1996) ได้กล่าวถึง สุขภาวะเชิงอัตวิสัย ว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำจำกัดความของ สุขภาพจิต ประกอบด้วยภาวะสันนิษฐาน 2 ประการ ได้แก่ อารมณ์ในทางบวก เช่น ความสุข และการตัดสินใจด้วยปัญญา (Cognitive Judgment) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่น่าพอใจของบุคคล เช่น ความพึงพอใจในชีวิต

แชมเบอร์แลนด์ (Lowton.1983; citing Chamberland. 1988: 583) ได้ศึกษาถึงโครงสร้างของ

สุขภาวะทางจิตพบว่า สุขภาวะทางจิตมีหลายมิติด้วยกันสามารถแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิต คือ

1. การจำแนกโครงสร้างทางด้านอารมณ์กับโครงสร้างทางด้านปัญญา (The Affective - Cognitive Distinction) โครงสร้างของสุขภาวะทางจิตในด้านนี้นั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective) และเป็นองค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive) การจำแนกความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบด้านอารมณ์และองค์ประกอบทางด้านปัญญาได้เน้นที่การประเมิน เน้นที่เรื่องความพึงพอใจในชีวิต การประเมินจึงต้องพิจารณาถึงการคิด โดยใช้องค์ประกอบทางปัญญา ในขณะที่ถ้าเน้นในเรื่องประสบการณ์ชีวิตในแต่ละวัน การพิจารณาจะใช้องค์ประกอบทางอารมณ์มาก

2. การจำแนกโครงสร้างเป็นทางด้านอารมณ์ออกเป็นองค์ประกอบในด้านบวก และด้านลบ (The Positive-Negative Distinction) ดีนเนอร์ (Chamberland.1988: 583; citing Diener.1984) ได้เน้นว่าอารมณ์ทางบวก เป็นส่วนหนึ่งของสุขภาวะ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะพบว่าความแตกต่างนี้เป็นเรื่องหลัก องค์ประกอบทางด้านบวกและด้านลบมีการศึกษาอย่างกว้างขวางและพบว่าอารมณ์ในด้านลบ มักมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการรายงานตัวเอง (Self-Report) ในเรื่องการมีสุขภาพที่ไม่ดี วิตกกังวล ในขณะที่อารมณ์ทางด้านบวกจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

3. การจำแนกโครงสร้างออกเป็นองค์ประกอบด้านความถี่และความเข้ม (The Frequency-Intensity Distinction) องค์ประกอบด้านความถี่และความเข้มในที่นี้เกี่ยวข้องกับเรื่องอารมณ์ ลาเซน ดีนเนอร์ และ เอ็มมอน (Diener. 1984; citing Larsen, Diener & Emmons. 1985) ได้รายงานในเรื่องของความแตกต่างระหว่างความถี่และความเข้มทางอารมณ์ไว้ว่า ความถี่ของอารมณ์ทางบวกและทางลบ มีความสัมพันธ์กันไปในทางลบ ในขณะที่ความเข้มของอารมณ์ทางบวกและทางลบนั้น กลับมีความสัมพันธ์กันไปในทางบวก เรื่องความเข้มทางอารมณ์ ลาเซน ดีนเนอร์ และ เอ็มมอน พวกเขาได้พบหลักฐานว่าความเข้มทางอารมณ์นั้นอาจถูกนำมาพิจารณาว่าเป็นอีกมิติของสุขภาวะทางจิตก็ได้ โดยที่งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำ การศึกษาโดยเน้นที่ความเข้มทางอารมณ์ของบุคคลที่ได้มีประสบการณ์มา ดีนเนอร์ (Diener.1984) ได้อ้างถึงความเข้มทางอารมณ์ไว้ว่าเป็นมิติที่สองของความรู้สึกทางอารมณ์ที่ดี (Affective Wellbeing) โดยที่ลาเซน ดีนเนอร์ และ เอ็มมอน ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่าบุคคลที่มีความเข้มทางอารมณ์มากจะประเมินคะแนนอารมณ์ที่มีในเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตตนอย่างเข้มข้น แต่กระนั้นก็ตามความเข้มทางอารมณ์กลับมีความสัมพันธ์น้อยมากกับความ สุข ความพึงพอใจในชีวิต และอารมณ์โดยทั่วไป และไม่สัมพันธ์กับการวัดสุขภาวะโดยทั่วไป ตรงกันข้ามกลับมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับความวิตกกังวล และความเจ็บปวดทางกาย ดังนั้นจึงอาจ

สรุปได้ว่าความเข้มทางอารมณ์เป็นรูปแบบหนึ่งของตัวแปรทางอารมณ์มากกว่าที่จะเป็นอีกมิติหนึ่งของสภาวะทางจิต ความเข้มทางอารมณ์จึงเหมาะที่จะเป็นข้อมูลที่สัมพันธ์กับเรื่องอารมณ์มากกว่า

4. การจำแนกโครงสร้างภายในและภายนอก (The Inner – Outer Distinction)

ลอร์ตัน (Chamberlain. 1988: 583; citing Lawton. 1983) กล่าวว่าความแตกต่างระหว่างสภาวะทางจิตในมิติภายใน - ภายนอก โดยที่ ลอร์ตัน ได้ทำการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบพบว่า อารมณ์ทางลบและตัวแปรอื่นๆ เช่น ความวิตกกังวลทางสังคม (Social Anxiety) เป็นตัวแปรที่มาจากโครงสร้างภายใน ส่วนอารมณ์ทางบวกและตัวแปรอื่นๆ เช่น ความพึงพอใจในเพื่อน (Satisfaction with Friends) เป็นตัวแปรที่มาจากโครงสร้างภายนอก ลอร์ตัน เสนอว่ามิติทั้งสองนี้ได้สะท้อนถึงการตอบสนองในเรื่องสภาวะทางจิตภายใน (Interior) และการตอบสนองของสภาวะทางจิตภายนอก (Exterior)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกท่านหนึ่ง ริฟ (สุพจน์ พันธนีเยะ. 2542; อ้างอิงจาก Ryff. 1989 :1069-1081) มีความเห็นว่าสภาวะทางจิตคือการศึกษาในมิติ 6 ด้าน คือ

1. การยอมรับตนเอง (Self Acceptance) เป็นหัวใจสำคัญของสภาวะทางจิตเพราะหมายถึง การมีสุขภาพจิตที่ดี มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของตนเอง และมีความพร้อมทางวุฒิภาวะด้วย ซึ่งการมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ส่งผลต่อการทำงานของจิตใจในแง่บวก

2. การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (Positive Relation with Others) ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นมีความไว้วางใจในผู้อื่น ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมักจะมีความรู้สึกที่ดีและเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีความรักละมิตรภาพที่ดีให้แก่ผู้อื่นเสมอจึงเป็นสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งของสภาวะทางจิต

3. ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) แสดงถึงความสามารถในการตัดสินใจด้วยตัวเองมีความคิดเป็นอิสระในการกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าดีที่สุดแล้ว

4. ความสามารถในการควบคุมจัดกระทำกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Mastery) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเลือกสรรสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของตน ซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของการมีสุขภาพจิตที่ดี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นเราจำเป็นที่จะต้องมีความสามารถในด้านการสร้างสรรค์ หรือควบคุมสภาพแวดล้อมที่สลับซับซ้อนได้

5. จุดมุ่งหมายในชีวิต (Positive in Life) หมายถึง การมีเป้าหมายและทิศทางในการดำรงชีวิต ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายเหล่านั้น อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าการมีชีวิตของตนมีความหมายมาก

6. ความเจริญทั้งทางร่างกายและจิตใจของบุคคล (Personal Growth) หมายถึง การพัฒนาที่ต่อเนื่องทั้งทางร่างกายและจิตใจ รู้ว่าตนเองเจริญเติบโตขึ้น เปิดโอกาสให้ตนเองรับรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ และรับรู้ถึงศักยภาพของตน เข้าใจถึงพฤติกรรม การปรับปรุงและการ

เปลี่ยนแปลงของตนเองอยู่ตลอดเวลา

เซลล์ และ แน็กพาล (Sell and Nagpal. 1992) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Assessment of Subjective Wellbeing ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือประเมินสุขภาวะทางจิตของบุคคล จากศึกษาดังกล่าว ทำให้ทราบว่าโครงสร้างของ Subjective Wellbeing ประกอบด้วย

1. General Wellbeing Positive Affect : ความรู้สึกเป็นสุข-อารมณ์ด้านบวก เป็นความรู้สึกเป็นสุขที่ได้รับรู้จากชีวิตโดยรวม ว่าราบรื่นและสนุกสนาน เป็นอารมณ์ด้านบวกที่เป็นมุมมองโดยทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังเช่น เรื่องงาน เรื่องครอบครัว

2. Expectation – Achievement : ความคาดหวังและความสำเร็จที่เป็นไปตามที่คาดไว้ ความรู้สึกเป็นสุขที่เกิดจากการประสบความสำเร็จ และมีชีวิตตามที่ตนได้คาดหวังไว้หรือเป็นชีวิตที่ตนเองพึงพอใจ

3. Confidence on Coping : เป็นความเข้มแข็งของบุคลิกภาพ ความสามารถในการจัดการสถานการณ์คับขันหรือสถานการณ์ที่ไม่คาดฝัน บางครั้งเรียกว่าสุขภาพจิตในรูปแบบของ “Ecological Sense” เช่น ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและการเผชิญหน้ากับความยากลำบากโดยไม่ล้มเหลว

4. Transcendence : ประสบการณ์ชีวิตนอกเหนือชีวิตปกติในแต่ละวัน เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการให้คุณค่าในทางจิตวิญญาณ

5. Family Group Support : การสนับสนุนจากครอบครัว เป็นการสำรวจความรู้สึกในสองส่วน คือความรู้สึกเป็นสุขที่มาจากครอบครัวขยาย (นอกเหนือจากสามี-ภรรยา และลูก) ว่าได้รับการสนับสนุนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความผูกพันกัน

6. Social Support : การสนับสนุนทางสังคม จะสำรวจในสองประเด็นคือ ความรู้สึกปลอดภัย และความรู้สึกว่ามีเครือข่ายทางสังคม โดยจะเน้นถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมนอกเหนือจากครอบครัวที่ให้การสนับสนุนทั้งในยามปกติและยามคับขัน

7. Primary Group Concern : ปัจจุบันนี้จะสำรวจถึงความรู้สึกที่มีต่อพื้นฐานของครอบครัว ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของการมีความรู้สึกเป็นสุขโดยรวม ในหมวดนี้จะมีความสัมพันธ์กับข้อคำถามที่เกี่ยวกับ “การมีรายได้ของทั้งสามี-ภรรยา” ในทำนองที่ว่าชีวิตครอบครัวจะมีความสุขมากขึ้นถ้าทั้งคู่สามี-ภรรยาทำงานทำ และในหมวดนี้ยังสัมพันธ์กับความปลอดภัยของลูกๆ ด้วย

8. Inadequate Mental Master : ความรู้สึกว่าตนไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะควบคุมจิตใจ หรือไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะจัดการกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตแต่ละวันได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งความรู้สึกนี้สามารถบกรวณสมดุลทางจิตใจหรือลดความเป็นสุข

9. Perceived ill-health : จะมุ่งสำรวจความพึงพอใจ และความกังวลที่มีต่อสุขภาพ

และความสมบูรณ์ของร่างกาย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต (Wellbeing)

10. Deficiency in Social Contacts : จะสำรวจถึงความกังวลของคนต่อสังคมที่เกี่ยวข้อง เช่น ความกังวลว่าเพื่อนจะไม่ชอบ ซึ่งจะบอกความรู้สึกทางลบที่มีต่อเครือข่ายทางสังคม

11. General Wellbeing Negative Affect : ปัจจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงการมองชีวิตโดยรวมในลักษณะที่หดหู่ น่าเศร้า การจะมีอารมณ์ดีหรืออารมณ์ไม่ดีขึ้นอยู่กับมุมมองชีวิตโดยรวมทั้งหมด ไม่ได้จำเพาะว่าเป็นความกังวลเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ

นอกจากนักวิชาการและนักวิจัยของต่างประเทศแล้วยังมีนักวิชาการและนักวิจัยคนไทยท่านอื่นๆ ที่มีความสนใจศึกษาวิจัยและให้ความหมายเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตไว้มากมาย ซึ่งส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกันและต่างกันบ้างดังนี้

นายแพทย์หม่อมหลวงสมชาย จักรพันธุ์ (มีนาคม 2545: ออนไลน์) กล่าวว่า “สำหรับผู้ที่เรียนมาทางด้านสาธารณสุขหรือการแพทย์ คงทราบกันดีว่าคำว่าสุขภาพ หมายถึงอะไร คำนิยามที่อ้างถึงบ่อยที่สุดดูเหมือนจะเป็นขององค์การอนามัยโลกซึ่งระบุว่า หมายถึง ภาวะที่สมบูรณ์ (ฝรั่งใช้คำว่า wellbeing) ทั้งกาย จิต และสังคมไม่ใช่เพียงปราศจากโรค หรือความผิดปกติเท่านั้น”

คำจำกัดความของสุขภาวะทางจิตที่กรมสุขภาพจิตได้ประชุมนักวิชาการครั้งใหญ่เมื่อปี พ.ศ. 2537 ได้ข้อสรุปออกมาว่า หมายถึง “สภาพชีวิตที่เป็นสุข อันเป็นผลมาจากการมีวิธีการมองคน มองโลก รวมทั้งสามารถจัดการกับความคิด อารมณ์ การแสดงออกต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสังคมอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ ภายใต้สภาพแวดล้อมและเวลาที่เปลี่ยนแปลง”

จุงซิก คิม (Jungsik Kim. 2000: 20) ได้ให้ความหมายของสุขภาวะทางจิต คือ การประเมินความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละคนซึ่งมีทั้งในส่วนของอารมณ์และความคิด ซึ่งบุคคลจะรู้สึกว่าเป็นสุขได้แบ่งสุขภาวะทางจิตออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต (Satisfaction with Overall Life) หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทุกๆ ไปต่อสภาพที่เป็นอยู่ และการรับรู้ชีวิตนั้นมีความหมาย

2. ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต (Satisfaction with Life Domains) หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทุกๆ ไปต่อสภาพที่เป็นอยู่ โดยครอบคลุมเรื่องความพึงพอใจในสุขภาพ การแต่งงาน ครอบครัว เศรษฐกิจ อาชีพ เพื่อน

3. อาการที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms) หมายถึง อาการที่สะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจหรือความกังวลที่มีต่อสุขภาพและแสดงออกทางร่างกาย ซึ่งสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต (wellbeing) เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง นอนไม่หลับ หัวใจเต้นผิดปกติหงุดหงิด มีอาการแสบท้องจากการหลั่งกรดมากเกินไป อาการเจ็บหน้าอก รู้สึกปวดเมื่อยตามร่างกาย

4. อารมณ์ทางด้านบวก (Positive Emotion) หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นสุข ที่สะท้อนให้เห็นการมองชีวิตโดยรวมว่าราบรื่นและสนุกสนาน เป็นอารมณ์ทางด้านบวกที่เป็นมุมมองโดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงในบางเรื่อง

5. อารมณ์ทางด้านบวกและลบ (Positive/Negative Emotion) หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นทุกข์ที่สะท้อนให้เห็นการมองชีวิตโดยรวมในลักษณะที่หดหู่ น่าเศร้า อารมณ์ไม่ดี เช่น โกรธ กลัว วิทกกังวล จะขึ้นอยู่กับมุมมองทั้งหมด ไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นความกังวลเรื่องหนึ่งเรื่องใดเฉพาะ

จากความหมายของสุขภาวะทางจิตข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สุขภาวะ (Wellbeing) กับสุขภาวะทางจิต (Psychological Wellbeing) มีความหมายใกล้เคียงกันมาก และนักวิจัยบางท่านก็ได้ให้ความหมายไว้ไม่แตกต่างกัน สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้นิยามสุขภาวะทางจิต ของจุงซิก คิม (Jungsik Kim. 2000: 17; อ้างอิงจาก Diener: 2000) จากการศึกษาและงานวิจัยที่ทำไว้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสุขภาวะทางจิต (Social Change and Psychological Wellbeing) ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การประเมินชีวิตของบุคคลด้วยความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคล ต่อเหตุการณ์ หรือ สถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ ซึ่งมีทั้งอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งประสบการณ์ของแต่ละคนในเรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตของคนนั้น และครอบคลุมทั้งในส่วนของอารมณ์และความคิด ซึ่งประกอบด้วย

1. ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต (Satisfaction with Overall Life)
2. ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต (Satisfaction with Life Domains)
3. อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms)
4. อารมณ์ทางด้านบวก (Positive Emotion)
5. อารมณ์ทางด้านลบ (Negative Emotion)

ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง และในแต่ละบุคคลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกเป็นสุขของตนเองก็ต่างกัน ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสารที่มีผู้รวบรวมไว้ถึงองค์ประกอบต่างๆ และงานที่ศึกษาในเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต หรือสุขภาวะทางจิต ดังนี้

UNESCO (อัญชลี ดาวิตระการ. 2540: 20; อ้างอิงจาก ยูเนสโก. 1921:1) ได้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตคือ

1. อาหาร
2. สุขภาพอนามัยและโภชนาการ
3. การศึกษา
4. สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

5. ที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐาน

6. การมีงานทำ

7. ค่านิยม ศาสนา จริยธรรม กฎหมาย และปัจจัยด้านจิตวิญญาณ

จากการศึกษาของ แอนดรูส์และวิทธีย์ (Wang.1991: 115; citing Andrew & Withey.1976) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนในสหรัฐอเมริกา พบว่าประมาณ 50% ของภาพรวมในความพึงพอใจในชีวิต อธิบายโดยระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นการรับรู้ในองค์ประกอบของสุขภาวะ (Wellbeing) ประกอบด้วย

1. งาน (Job)
2. สุขภาพ (Health)
3. ครอบครัว (Family)
4. การเงิน (Money)
5. ความสนุกสนาน (Joy)
6. เวลาในการทำสิ่งต่างๆ (Time to do things)
7. มีเวลาว่างเหลือจากการทำกิจกรรมต่างๆ (Spare-time activity)
8. ที่อยู่อาศัย (Housing)
9. มีความพึงพอใจในรัฐบาล (Satisfaction with government)

ฟลานเน (สุพจน์ พันธุ์นิยม. 2542: 16-18; อ้างอิงจาก Flanagan. 1978: 138-147) ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตจำนวน 2,600 คนประกอบด้วย บุคคลอายุ 30 ปี จำนวน 1,000 คน อายุ 50 ปี จำนวน 800 คน อายุ 70 ปี จำนวน 800 คน พบองค์ประกอบดังนี้

1. ความสุขสบายด้านร่างกายและองค์ประกอบด้านวัตถุในการดำรงชีวิต (Physical and material wellbeing) ประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย อาหาร ที่อยู่อาศัย ความเป็นเจ้าของ ความสุขสบาย ความหวังในอนาคต ความมั่นคงทางการเงิน

1.2 สุขภาพและความปลอดภัยส่วนบุคคล การมีความปลอดภัยจากความเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ

5.3 การได้หาสิ่งหย่อนใจด้วยตนเอง เป็นผู้ปฏิบัติ เช่น เล่นกีฬา ล่าสัตว์ ตกปลา การท่องเที่ยว เป็นต้น

ลูส์ และชิน (Lu & Shin.1997: 185) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสุขในผู้ที่อาศัยอยู่ในไต้หวัน กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 63% หญิง 37% อายุในช่วง 18-60 ปี ผลสรุปแหล่งของความสุขประกอบด้วย

1. ความปิติในการได้รับความเคารพนับถือจากบุคคลอื่น
2. มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น
3. องค์ประกอบในการดำรงชีวิตได้รับความพึงพอใจ
4. ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในงาน
5. ได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต
6. ได้พุดคุยกับผู้อื่นในสิ่งที่น่ายินดีในขณะที่ผู้อื่นไม่มี
เช่น การได้หยุดงานในขณะที่ผู้อื่นต้องมาทำงาน
7. ความต้องการในขั้นสูงสุดเพื่อประสบความสำเร็จ หรือมีความเข้าใจในตนเอง
8. มีความยินดีและอารมณ์ด้านบวก
9. มีสุขภาพที่ดีไม่มีโรคภัย

สำหรับในประเทศไทยคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2534) ได้รวบรวมดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยในรูปแบบความจำเป็นพื้นฐาน 8 ประการดังนี้

1. ประชาชนในครอบครัวได้รับประทานอาหารถูกสุขลักษณะ และเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย
2. ประชาชนในครอบครัวมีที่อยู่อาศัย และสภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม
3. ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการบริการในสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ
4. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
5. ประชาชนมีการผลิต หรือจัดหาอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และกำหนดวิถีชีวิตของชุมชนและตนเอง

7. ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจที่ดี

8. ครอบครัวสามารถควบคุมช่วงเวลาและจำนวนบุตรได้ตามต้องการ

เย็นใจ เลหาพนิช (2525: 50-52) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบซึ่งนำมาซึ่งความพึงพอใจในชีวิต อาจแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่เป็นในระดับพื้นฐานที่ทำให้เรามีชีวิตอยู่ได้นั้นก็คือปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต

2. ส่วนที่จำเป็นต่อการเพิ่มความพึงพอใจในชีวิตเพื่อที่จะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น มีชีวิตที่กลมกลืนกับครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อม มีจุดหมายหมายในชีวิต

สำหรับองค์ประกอบของสุขภาวะทางจิตที่นำมาศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อ้างอิงของ จุงซิก คิม (Jungsik Kim.2000: 19) ซึ่งได้แบ่งสุขภาวะทางจิตออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ความรู้สึกเป็นสุข-อารมณ์ด้านบวก ความรู้สึกเป็นทุกข์-อารมณ์ด้านลบ และ อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ตามรายละเอียดดังนี้

1. ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต (Satisfaction with Overall Life) หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทุกๆ ไปต่อสภาพที่เป็นอยู่ และการรับรู้ว่าคุณชีวิตนั้นมีความหมาย

2. ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต (Satisfaction with Life Domains) หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทุกๆ ไปต่อสภาพที่เป็นอยู่ โดยครอบคลุมเรื่องความพึงพอใจในสุขภาพ การแต่งงาน ครอบครัว เศรษฐกิจ อาชีพ เพื่อน

3. อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms) หมายถึง อาการที่สะท้อนให้เห็นถึง ความพึงพอใจหรือความกังวลที่มีต่อสุขภาพ และแสดงอาการออกทางร่างกาย ซึ่งมีสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต (wellbeing) เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง นอนไม่หลับ หัวใจเต้นผิดปกติ มีอาการแสบท้องจากการหลังกรดมากเกินไป อาการเจ็บหน้าอก รู้สึกปวดเมื่อยตามร่างกาย

4. อารมณ์ทางด้านบวก (Positive Emotion) หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นสุขสะท้อนให้เห็นถึงการมองชีวิตโดยรวม ว่าราบรื่น และสนุกสนาน เป็นอารมณ์ทางด้านบวกที่เป็นมุมมองโดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

5. อารมณ์ทางด้านลบ (Negative Emotion) หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นทุกข์สะท้อนให้เห็นการมองชีวิตโดยรวมในลักษณะที่หดหู่ น่าเศร้า อารมณ์ไม่ดี เช่น โกรธ กลัว วิตกกังวล จะขึ้นอยู่กับมุมมองทั้งหมด ไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นความกังวลเรื่องหนึ่งเรื่องใดเฉพาะ

1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาวะทางจิต

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

ตามแนวคิดของมาสโลว์ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ โดยกล่าวว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการ และความต้องการนั้นจะเริ่มจากความต้องการซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำสุด จนไปถึงความต้องการในระดับขั้นสูงสุด (สุเมธ เดียววิศเรศ. 2527: 16-18; citing Maslow. 1970: 35-47) ลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์ แบ่งเป็น 5 ขั้น คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุดของมนุษย์ เป็นความต้องการเพื่อการอยู่รอดได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม อากาศ ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ การขับถ่าย การพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการความอบอุ่น ตลอดจนความต้องการที่จะถูกกระตุ้นอวัยวะรับสัมผัส อย่างไรก็ตาม ถ้าความต้องการอย่างหนึ่งที่ยังไม่ได้รับความพึงพอใจ บุคคลก็จะตกอยู่ภายใต้ความต้องการนั้นตลอดไป ซึ่งทำให้ความต้องการอื่นๆ ไม่ปรากฏ หรือกลายเป็นความต้องการในระดับที่รองลงไป

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs) จะเป็นความต้องการที่เกี่ยวกับความมั่นคงความปลอดภัย การได้รับการปกป้องคุ้มครอง เป็นอิสระจากความกลัว วิตกกังวลและสับสน ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ และรวมถึงความต้องการผู้ให้ความช่วยเหลือ หรือผู้ปกป้องคุ้มครอง

3. ความต้องการความรัก และเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Belongingness and Love Needs) โดยทั่วไปบุคคลต้องการได้รับความรักและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความต้องการความรักและการยอมรับ จากสมาชิกในครอบครัว กลุ่มเพื่อน ผู้ร่วมงาน บุคคลจะรู้สึกเหงาและเจ็บปวดมากเมื่อถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่มีใครยอมรับ หรือถูกตัดออกจากสังคม ซึ่งบุคคลจะพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ซึ่งความรักและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4. ความต้องการได้รับการยกย่อง (Self-esteem Needs) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นความต้องการการยกย่องนับถือตนเอง (Self-respect) ส่วนลักษณะที่สองเป็นความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem from others)

4.1 ความต้องการยกย่องนับถือตนเอง (Self-respect) คือความต้องการมีอำนาจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความแข็งแรง มีความสามารถในตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น และมีความเป็นอิสระ ทุกคนต้องการที่จะรู้ว่าตนเองมีคุณค่า และความสามารถที่จะประสบผลสำเร็จในภาระกิจต่างๆ และมีชีวิตที่ดี

4.2 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem from others) ความต้องการเกียรติยศ ได้รับการยกย่องชมเชย ได้รับความสนใจจากบุคคลอื่น เป็นที่ชื่นชมยินดี และเป็นที่กล่าวขานถึงของบุคคลอื่น จะทำให้รู้สึกว่าคุณค่า มีความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นยอมรับ

5. ความต้องการรู้จักหรือเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization) เป็นลำดับความต้องการขั้นสูงสุดของบุคคล ถ้าความต้องการในลำดับขั้นก่อนๆ ได้รับความพึงพอใจอย่างมีประสิทธิภาพ ความต้องการในขั้นนี้ก็จะเกิดขึ้น บุคคลจะมีความสุขมากหากค้นพบว่าตัวของเขาเป็นอย่างไร ต้องการอะไร ยอมรับความจริงทั้งในจุดเด่นและจุดด้อยในตัวของเขาได้ ความต้องการนี้คือความต้องการที่แต่ละคนอยากจะได้ อยากจะเป็นในสิ่งที่ตัวเขาสามารถเป็นได้อย่างดีที่สุดในชีวิต ความต้องการของตนเองว่างานใดคืองานที่เขาพอใจ และทำได้อย่างดี มีความสุขกับงานที่ทำมีความพึงพอใจและสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้อย่างดีที่สุดในชีวิต (Maslow. 1970: 35-47)

ความต้องการทั้ง 5 ขั้นนี้ ได้ถูกจัดลำดับความสำคัญ โดยเริ่มจากความต้องการในระดับที่ต่ำที่สุดไปจนถึงระดับสูงสุด ความต้องการในขั้นสูงสุดจะไม่มีค่าหรือไม่ปรากฏจนกว่าจะได้รับความพึงพอใจในขั้นที่ต่ำกว่า เมื่อความต้องการในระดับที่ต่ำได้รับความพึงพอใจแล้ว ความต้องการในระดับขั้นที่สูงขึ้นไปก็จะตามมาลำดับขั้นความต้องการนี้จะไม่แยกออกจากกันโดยเด็ดขาด แต่จะมีบางส่วนที่เหลื่อมล้ำกันอยู่ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเกิดความต้องการในระดับที่สูงสุดก่อนที่ความต้องการในระดับต่ำจะได้รับความพึงพอใจโดยสมบูรณ์

ทฤษฎีความต้องการทั้ง 5 ขั้นของมาสโลว์นี้ได้เน้นความต้องการของมนุษย์ใน 3 ด้านหลักคือ ร่างกาย สังคม และจิตใจ โดยใน 4 ขั้นแรก จำเป็นต้องได้รับการตอบสนอง ส่วนในขั้นที่ 5 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด อาจไม่ได้เกิดขึ้นกับทุกคน เป็นความต้องการให้เกิดความสำเร็จทุกอย่างตามที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้ เมื่อบุคคลได้มีการพิจารณาถึงบทบาทในชีวิตของเขาว่าเป็นอย่างไร เขาก็จะพยายามผลักดันชีวิตของเขาให้เป็นไปในแนวทางที่คิดว่าดีที่สุดเหมาะสมที่สุดสำหรับตนเองตามที่ตนได้คาดหวังไว้ โดยขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของตน เมื่อมีความต้องการที่จะเป็นอะไรก็จะพยายามเป็นให้ได้ แต่ถ้าความต้องการขั้นนี้ไม่ได้รับการตอบสนอง ก็ไม่ได้ทำให้เกิดผลร้ายแรงหรือเป็นทุกข์เช่นใน 4 ขั้นแรก แต่หากได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความพึงพอใจอย่างสูงสุด (สมยศ นาวิการ. 2520: 141) นอกจากนี้จากการศึกษา ทฤษฎีของมาสโลว์ตั้งอยู่บนสมมติฐานต่อไปนี้ (สมยศ นาวิการ. 2540: 139)

1. ความต้องการของคนสามารถเรียงลำดับความสำคัญได้จากความต้องการระดับต่ำสุด ไปถึงระดับสูงสุด

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งที่จูงใจพฤติกรรมของบุคคลอีกต่อไป บุคคลจะถูกจูงใจด้วยความต้องการที่อยู่สูงขึ้นไปที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง

3. ความต้องการอาจเหลื่อมล้ำกัน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเกิดความต้องการในระดับที่สูงก่อนที่ความต้องการในระดับต่ำจะได้รับการตอบสนองและเกิดความพึงพอใจสูงสุด

ทฤษฎีอับราฮัม อัสเคอร์เฟอร์

การศึกษาของอัสเคอร์เฟอร์ (ปีชนารณ. 2547: 38; citing Steers & Porter. 1996; Alderfer. 1972) เป็นการขยายแนวคิดเกี่ยวกับการจูงใจของมาสโลว์และเฮิร์ชเบอร์ก โดยที่อัสเคอร์เฟอร์ได้แบ่งความต้องการหลักของมนุษย์ออกเป็น 3 ระดับ คือ ความต้องการในการมีชีวิตอยู่รอด ความต้องการความสัมพันธ์ และความต้องการความเจริญก้าวหน้า

1. ความต้องการในการมีชีวิตอยู่รอด (Existence Needs) หมายถึงความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัยของชีวิต เช่น ค่าจ้างและผลประโยชน์ตอบแทนที่เพียงพอ สถานภาพทำงานที่เหมาะสม ความมั่นคงในหน้าที่การงาน

2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) หมายถึงความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคม เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนฝูง ผู้ร่วมงานและบุคคลที่ตนเองมีความเกี่ยวข้องด้วย แนวคิดพื้นฐานของความต้อการในระดับนี้คือ คนเราจะมีคพอใจเกิดขึ้นเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการที่ผลักดันให้มนุษย์พยายาม พัฒนาตนเองเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของการใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

ทฤษฎีอับราฮัม อัสเคอร์เฟอร์ นี้จะคล้ายคลึงกับแนวคิดเรื่องลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ กล่าวคือ คนเราจะพยายามตอบสนองต่อความต้องการในระดับต่ำสุดก่อน แล้วค่อยตอบสนองความต้องการในระดับต่อไป แต่แตกต่างกันตรงที่ทฤษฎีอับราฮัม อัสเคอร์เฟอร์มีแนวคิดที่ว่าถ้าความต้องการในระดับสูงไม่ได้รับการตอบสนองหรือได้รับการตอบสนองไม่เพียงพอแล้ว จะมีผลทำให้เกิดความต้องการในระดับต่ำเพิ่มขึ้นมาอีก และคนเราจะถอยกลับไปตอบสนองต่อความต้องการในระดับต่ำนั้นอีกครั้งหนึ่ง

จากทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ทั้งของมาสโลว์และอัสเคอร์เฟอร์นั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการที่มนุษย์สามารถจะไปถึงขั้นสูงสุดหรือขั้นเป็นสุขสมบูรณ์ได้นั้น มนุษย์จำเป็นที่จะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการในแต่ละขั้น หากความต้องการในขั้นใดไม่ได้รับการตอบสนองก็ไม่สามารถขึ้นไปสู่ขั้นสูงสุดคือถึงความสุขสมบูรณ์ได้ จึงพอสรุปได้ว่าการได้รับการตอบสนองความ

ต้องการในแต่ละระดับชั้น เป็นพื้นฐานของความพึงพอใจที่จะส่งผลต่อสุขภาวะทางจิตนั่นเอง

1.3 สุขภาวะทางจิตกับปัจจัยทางชีวสังคม: งานวิจัยและการศึกษา

การจากค้นคว้างานวิจัยและบทความที่มีผู้ศึกษาและให้ทัศนะเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางชีวสังคมรวมถึงลักษณะที่แสดงออกทางบุคลิกภาพและการตัดสินใจของผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตดี พอสรุปได้ดังนี้

สุขภาวะทางจิตดีกับลักษณะเชิงบุคลิกภาพ

ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตดีในความหมายของ นพ. สเปญ อุ๋นอองค์ ภาควิชาจิตเวช ศาสตราจารย์ (สเปญ อุ๋นอองค์. 2547; citing Eaton.1981:75-78)

1. คนที่มีอะไรๆ อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย มีความรู้สึกนึกคิดและทำอะไรๆ ได้เหมือนคนทั่วๆ ไปในสังคม แนวคิดแบบนี้เป็นการจำแนกแบบง่าย แต่ในบางสังคมที่มีคนสุขภาพจิตไม่ดี หรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอยู่มากๆ เช่นสังคมที่ชอบใช้ความรุนแรง สังคมที่ใช้การฆ่าตัวตายเป็นทางแก้ปัญหา หรือสังคมที่มีการดื่มเหล้ามากๆ เราก็จะถือว่านั่นเป็นสิ่งที่ปกติ เพราะคนส่วนใหญ่เป็นอย่างนั้น

2. คนที่มีสุขภาวะทางจิตดีคือคนที่ไม่ป่วย ไม่มีโรคทางจิตเวช แนวคิดแบบนี้ถือว่าถ้าคนๆ นั้นไม่มีอาการหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงโรคทางจิตเวช ก็ให้นับว่าเป็นคนปกติที่มีสุขภาวะทางจิตดี สุขภาวะทางจิตดีเป็นอะไรที่มากกว่าการไม่ป่วย คนสุขภาพจิตดีนั้นนอกจากจะต้องไม่ป่วยแล้วต้องมีความรู้สึกเป็นสุข สามารถทำอะไรๆ ได้เต็มที่ตามศักยภาพของตนทั้งทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ความรู้สึก คนที่หัวดี เรียนเก่ง ไม่ป่วย แต่อยู่กับใครหรือทำงานกับใคร ก็มีปัญหามาก ไม่ถือว่าเป็นคนที่มีสุขภาวะทางจิตดี

3. คนปกติที่มีสุขภาวะทางจิตดีคือคนที่ปรับตัวได้ คนที่ปรับตัวได้ดีไม่จำเป็นจะต้องเป็นคนสร้างสรรค์ มีประโยชน์ต่อสังคม หรือเป็นคนดี คนที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ สามารถอยู่ได้ สามารถหาความสุขใส่ตัว และหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ ได้ ถือว่าเป็นคนที่มีสุขภาวะทางจิตดีตามแนวคิดนี้

4. คนที่มีสุขภาวะทางจิตดี ต้องมีความสามารถที่จะจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้ แนวคิดนี้คิดว่าคนที่มีสุขภาวะทางจิตดี ควรจะมีความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ด้วย ไม่ใช่เพียงแค่สามารถปรับตัวอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ได้ เช่น ถ้าถูกเพื่อนที่โรงเรียนแกล้ง คนที่มีสุขภาวะทางจิตดีตามแนวคิดที่ว่าคนที่มีสุขภาวะจิตดีคือคนที่ต้องปรับตัวได้ ก็จะไม่ทนเอา คอยระวังตัวอย่าให้เขาแกล้งได้ แต่คนที่มีสุขภาวะทางจิตดีตามแนวคิดนี้ ควรจะสามารถหาวิธีจัดการให้เขาเลิกแกล้งหรือไม่มาแกล้งเราได้

5. คนที่มีสุขภาพทางจิตดีคือคนที่มีจิตใจที่เข้มแข็ง (good ego strength) คนที่มีจิตใจที่เข้มแข็งจะสามารถทนความเครียดได้มาก และจะสามารถจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่า คนที่มีจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง คนที่มีจิตใจที่ไม่เข้มแข็งนั้นถึงแม้ว่าจะยังไม่ป่วย ถึงแม้ว่าจะยังปรับตัวได้ดีอยู่ แต่ก็มีความเสี่ยง ที่จะเกิดปัญหาทางสุขภาพจิตมากกว่า คนที่มีจิตใจที่เข้มแข็ง

โดยสรุปคนปกติที่มีสุขภาพทางจิตดี คือคนที่ไม่มโรควทางจิตเวช มักมีความรู้สึกเป็นสุข สามารถทำอะไรๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพของตนเอง มีความสามารถที่จะจัดการกับสิ่งแวดล้อม และมีจิตใจที่เข้มแข็ง ชีวิตของคนที่มีสุขภาพทางจิตดี ไม่จำเป็นจะต้องประสบแต่ความสุขสมหวังไปเสียทุกอย่าง เพราะชีวิตของคนเราคงจะยากที่จะราบรื่นไปเสียทุกอย่าง ในขณะที่ชีวิตมีปัญหาคนที่มีสุขภาพทางจิตดีก็เกิดความเครียดได้และอาจมีอาการบางอย่างของโรคทางจิตเวชได้ เช่นอาการย้ำคิดย้ำทำ อาการวิตกกังวลหรือซึมเศร้า แต่ถึงแม้ในขณะที่ชีวิตมีปัญหาคนที่มีสุขภาพทางจิตดี จะหาทางจัดการกับปัญหาโดยใช้ทั้งเหตุผลและความรู้สึก บางครั้งก็แก้ปัญหาได้บางครั้งก็แก้ไม่ได้ แต่ไม่ว่าผลที่ได้จะเป็นอย่างไรโดยรวมแล้วคนที่มีสุขภาพทางจิตดี จะมีความรู้สึกที่ดีและรู้สึกเป็นสุขมากกว่าเป็นทุกข์

ลักษณะเชิงบุคลิกภาพของผู้ที่มีสุขภาพทางจิตดีตามความหมายของกระทรวงสาธารณสุข (สาธารณสุข. 2548: ออนไลน์) คำว่าบุคลิกภาพในทางจิตเวชหมายถึง อุปนิสัยประจำตัวของคนๆ นั้น อุปนิสัยบางอย่างอาจมีประโยชน์ในบางสถานการณ์ แต่อาจสร้างปัญหาในบางสถานการณ์ ถ้าจะพิจารณาอุปนิสัยประจำตัวของคนที่ถือว่าน่าจะมีสุขภาพทางจิตดี ก็อาจมองได้ในประเด็นต่อไปนี้

1. การมองโลกในแง่ร้ายและการมองโลกในแง่ดี การมองโลกในแง่ดีในบางครั้งก็มีประโยชน์ เพราะช่วยให้เกิดความหวัง และช่วยให้เราทนทานต่อความเครียดได้ แต่การมองโลกในแง่ดีเกินไป บางครั้งก็ทำให้เราลำบากได้ เพราะไม่ทันระวังหรือลงมือทำอะไรที่น้ำจะได้ทำ คนที่มีสุขภาพทางจิตดี ควรมีความสมดุลในด้านนี้

2. การพึ่งตัวเองและการพึ่งคนอื่น คนที่มีสุขภาพทางจิตที่ดีควรจะสามารถอยู่ได้ในทั้ง 2 บทบาทคือ สามารถดูแลตนเองได้ สามารถทำอะไรๆ ด้วยตนเองได้ เป็นผู้นำได้ ในขณะเดียวกันก็สามารถรับความช่วยเหลือจากคนอื่นได้ สามารถเป็นผู้ตามก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

3. ความมีระเบียบแบบแผน คนที่ทำอะไรคิดอะไรอย่างมีระเบียบแบบแผน เป็นระบบ สะอาด สะอ้าน ถ้าไม่มากเกินไปก็เป็นสิ่งดี คนที่มีสุขภาพทางจิตดี มักจะทำอะไรเป็นระบบ แต่ก็สามารถทำอะไรนอกเหนือกฎเกณฑ์ได้ถ้าจำเป็น หรือเห็นว่าเหมาะสม

4. ความอยากรู้อยากเห็น การรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์ เพราะจะเป็นแหล่งข้อมูลให้เราไว้ใช้เมื่อต้องการ คนที่ไม่อยากรู้อยากเห็นอะไรเลยจะเป็นคนที่ไม่ค่อยรู้อะไร ขึ้นรถเมล์ต้องจ่ายเที่ยวละกี่บาท จะไปสนามหลวงต้องนั่งรถสายอะไร อินเทอร์เน็ตใช้อย่างไร

ฯลฯ แต่ถ้าความอยากรู้อยากเห็นนั้น มีมากเกินไปหรือไม่ระมัดระวังก็อาจสร้างปัญหาได้เช่นกัน เช่น อยากรู้อะไรของชาวบ้านมากเกินไป หรือไปเป็นไทยมุง

5. เอกลักษณะทางเพศ คนที่มีสุขภาวะทางจิตดีควรมีความพอใจในเพศของตนเอง ไม่ค่อยหวาดกลัวต่อเรื่องเพศ และสามารถมีความสุขกับกิจกรรมทางเพศได้

6. การแข่งขัน การให้ความร่วมมือ และการรวมขอม คนที่มีสุขภาวะทางจิตดีนั้น นอกจากจะสามารถอยู่คนเดียวทำงานคนเดียวได้แล้ว ยังควรจะสามารถทำงานหรืออยู่ร่วมกับคนอื่นได้ด้วย คนที่มีสุขภาวะทางจิตดี จะสามารถแบ่งปัน หรือให้ความร่วมมือ หรือรวมขอมกับคนอื่นได้ และสามารถแข่งขันกับคนอื่นได้ เมื่อจำเป็นต้องทำ ซึ่งจะต่างจากคนที่ขี้ริ้วฉาว คอยจะแข่งขันชิงดีชิงเด่นกับคนอื่นโดยไม่เกิดประโยชน์

7. ความสัมพันธ์กับผู้มีอำนาจสูงกว่า คนที่มีสุขภาวะทางจิตดี สามารถยอมรับอำนาจของผู้บังคับบัญชา สามารถทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ โดยไม่รู้สึกว่าเป็นจะต้องอดทน หรือรู้สึกอยากที่จะฝ่าฝืนหรือท้าทาย ในขณะที่เดียวกัน ก็ไม่จำเป็นจะต้องเกิดความรู้สึกหวาดกลัวสามารถโต้แย้งได้ถ้าจำเป็น และยอมรับผลที่อาจจะเกิดตามมา

8. การแสดงและการควบคุมอารมณ์ ความสามารถในการทนทานต่ออารมณ์ที่รุนแรง เป็นเครื่องแสดงความเข้มแข็งของจิตใจอย่างหนึ่ง อารมณ์บางอย่างมีประโยชน์ ทำให้เกิดความสุขและกิจกรรมที่สร้างสรรค์ คนที่มีสุขภาวะทางจิตดี ไม่จำเป็นจะต้องหลีกเลี่ยงสถานการณ์ ที่ปลุกเร้าอารมณ์ หรือต้องพยายามเก็บกดอารมณ์ แต่จะสามารถระงับอารมณ์ หรือควบคุมพฤติกรรม การแสดงออกที่เกิดจากอารมณ์ได้ เช่นสามารถโกรธได้ แต่ก็สามารถควบคุมตนเองให้แสดงออก หรือหาทางแก้ปัญหาในทางที่เหมาะสมได้

9. การมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด คนที่มีสุขภาวะทางจิตดี จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและยังยืนกับคนอื่นได้ทั้ง 2 เพศ เช่นมีเพื่อนสนิทที่สามารถคบกันได้ยาวนาน มีแฟน แต่งงานมีชีวิตคู่ที่ยั่งยืนได้

10. ความรู้สึกมั่นคงและความพึงพอใจ คนที่มีสุขภาวะทางจิตดี จะมีความสมดุลระหว่างการหาความสุขและการสร้างความมั่นคง เช่นไม่จำเป็นจะต้องอดไม่ได้ที่จะเอางานไปทำในระหว่างพักร้อน และสามารถเลิกเที่ยวได้เมื่อใกล้สอบ เป็นต้น

11. ความรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง คนที่มีสุขภาวะทางจิตดีจะรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ มีศักดิ์ศรี คนที่มีสุขภาวะทางจิตดีไม่ควรจะรู้สึกต่ำต้อยหรือรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า ไม่จำเป็นจะต้องหลอกตัวเองว่า เราไม่มีสิ่งที่ไม่ดี แต่จะสามารถยอมรับและพยายามแก้ไขถ้าทำได้ และพยายามใช้ข้อดีของตนให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด สิ่งที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ในคนที่มีสุขภาวะทางจิตดีมักมีหลาย ๆ อย่าง และอย่างน้อยบางอย่างเป็นสิ่งที่อยู่ได้นานๆ เช่นความสุขก็เป็น

สิ่งที่น่าภาคภูมิใจแต่อยู่ได้ไม่นานนัก คนที่มีสุขภาวะทางจิตดี จะมีสิ่งอื่นที่ทำให้ตนเองยังรู้สึกว่ามีคุณค่าอยู่ ถึงแม้ว่าความสวดยชักจะเริ่มสร้างลงแล้ว

สุขภาวะทางจิตดีกับการตัดสินใจ

การตัดสินใจกับสุขภาวะทางจิต (จิตวิทยาชุมชน. 2548. ออนไลน์) คนที่มีสุขภาวะทางจิตดี มักตัดสินใจอย่างรู้ตัว (Consciously) ไม่ใช่ทำไป "เพราะอะไรไม่รู้ มันบอกไม่ถูก" ในการตัดสินใจอะไรเราจะต้องรู้ว่าทางเลือกแต่ละทางมีข้อดีข้อเสียอย่างไรและเลือกทางที่เราคิดว่ามีข้อดีมากที่สุด และมีข้อเสียน้อยที่สุดเท่าที่มีข้อมูล คนที่มีสุขภาวะทางจิตดี อาจจะชะลอการตัดสินใจ เพื่อศึกษาว่าอะไรดีกว่าอะไร หรือลองทำอะไรบางอย่างเพื่อหาข้อมูล แต่จะไม่หลีกเลี่ยงการตัดสินใจ และไม่ตัดสินใจอะไรอย่างหุนหันพลันแล่น เมื่อตัดสินใจอะไรไปแล้ว คนทั่วไปมักจะเลิกคิดถึงทางเลือกอื่นๆ และจะพยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนการตัดสินใจนั้น แม้ว่าผลที่ได้มันจะไม่ค่อยดีก็ตามเช่น เมื่อเราตัดสินใจเข้าทำงานที่ใดที่หนึ่งไปแล้ว เราก็จะไม่ไปเที่ยวคอยเปิดหนังสือพิมพ์ดูประกาศรับสมัครงานต่างๆ อีก และแม้ว่าเรามาพบที่หลังว่างานนี้มีข้อไม่ดีบางอย่าง เราก็จะหาข้อดีข้ออื่นมาทำให้เราพอใจกับงานนี้ได้ นี่ก็เป็นสิ่งที่มีประโยชน์เพราะช่วยประหยัดพลังงาน และลดความทุกข์ที่เกิดจากความไม่แน่นอนและช่วยให้เราพยายามได้อย่างเต็มที่ ที่จะทำให้การตัดสินใจนั้นๆ ได้ผลออกมาดีที่สุด คนที่มีสุขภาวะทางจิตดีนั้น ก็จะไม่นำมาคอยครุ่นคิดถึงสิ่งที่ตนได้ตัดสินใจลงไปแล้วเช่นกัน และจะสามารถประเมินดูว่า สิ่งที่ได้ตัดสินใจไปแล้วมันเป็นอย่างไร เรียนรู้ถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นประสบการณ์จะได้ไม่ทำผิดซ้ำอีก และไม่พยายามหาเหตุผลมากลบเกลื่อนมากเกินไป

งานวิจัยและการศึกษาสุขภาวะทางจิตกับปัจจัยทางชีวสังคม

กรมสุขภาพจิต (2548. ไทยรัฐออนไลน์) นพ.มล.สมชาย จักรพันธ์ อธิบดีกรมสุขภาพจิตได้แถลงผลสำรวจความสุขของคนไทยปี 2548 ในเขตกรุงเทพ และภูมิภาค 19 เขตราชการ จำนวน 3,340 ตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทยของกรมสุขภาพจิต 15 ข้อ พบว่า คนไทยส่วนใหญ่มีความสุขในระดับปกติ และเพศชายมีความสุขในระดับมาก มากกว่าเพศหญิง โดยที่เพศชายมีความสุขในระดับมากร้อยละ 47.30 เพศหญิงมีความสุขในระดับมากร้อยละ 24.49 จากการสำรวจเนื่องมาจากเพศหญิงมีเรื่องจุกจิกให้ต้องคิดมากกว่าเพศชาย ทั้งในเรื่องการทำงานนอกบ้าน การทำงานบ้าน การเลี้ยงดูบุตร และผู้ที่แต่งงานแล้วมีความสุขมากกว่าคนโสด เมื่อแบ่งตามภาคพบว่าภาคอีสานมีความสุขมากที่สุด และภาคใต้มีความสุขน้อยที่สุด และจากการวิจัยเบื้องต้นพบว่าระดับความสุขของคนไทยที่สำรวจในปี 2548 น้อยกว่าระดับความสุขของคนไทยที่สำรวจเมื่อปี 2546 และจากการสำรวจ 10 อันดับแรกที่ทำให้คนไทยมีความสุขคือ 1. การมีชีวิตครอบครัวที่ไม่แตกแยก 2. มีเงินพอใช้ไม่เป็นหนี้ 3. การได้อยู่กับคนที่รัก 4. การไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ 5. เหตุการณ์บ้านเมืองสงบสุข 6. เป็นที่ยอมรับของคนรอบข้าง 7. การได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ 8. การมีสภาพแวดล้อมที่ดี 9. การมี

ชีวิตปลอดภัยในสังคม และ 10. สังคมมีคุณธรรมจริยธรรม

คณะทำงานด้านเศรษฐกิจ พรรคประชาธิปัตย์ (2549. ไทยรัฐออนไลน์) นายเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ รองประธานคณะทำงานด้านเศรษฐกิจ พรรคประชาธิปัตย์ กล่าถึงผลงานวิจัย เรื่อง “การพัฒนาดัชนีความสุขของประเทศไทย” ที่ทำการสำรวจในปี 2549 ว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับความสุขของคนแบ่งออกเป็น ตัวแปรด้านจุลภาคและมหภาค ในกลุ่มตัวแปรจุลภาคประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา การมีงานทำ และระดับรายได้ โดยพบว่าเพศหญิงมีความสุขมากกว่าเพศชาย คนที่มีความสุขน้อยที่สุดมีอายุอยู่ที่ประมาณ 52 ปี คนที่อยู่ด้วยกันหรือคู่แต่งงานมีความสุขมากกว่าคนที่โสดและหย่าร้าง และระดับการศึกษาและรายได้ที่สูงยิ่งทำให้คนมีความสุขมากขึ้น สำหรับตัวแปรมหภาคที่มีอิทธิพลต่อระดับความสุขของคนคือ การเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราการว่างงาน และอัตราเงินเฟ้อ โดยการเติบโตทางเศรษฐกิจสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความสุข ในขณะที่อัตราการว่างงานและอัตราเงินเฟ้อสัมพันธ์ทางลบกับระดับความสุข ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่าอัตราเงินเฟ้อมีอิทธิพลต่อความสุขมากที่สุด รองลงมาได้แก่อัตราการว่างงานและอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การศึกษาถึงดัชนีความสุขครั้งนี้พัฒนาขึ้นจากแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้ฐานข้อมูลจากการสำรวจค่านิยมของคนในโลก (World Values Survey) มากกว่า 90 ประเทศ ซึ่งจัดทำโดย International Network of Social Scientists ซึ่งทำการสำรวจมาแล้วจำนวน 4 ครั้ง เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

จากการศึกษางานวิจัยและข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานที่เกี่ยวกับปัจจัยทางชีวิสังคมในงานวิจัยครั้งนี้ดังนี้ คือ พนักงานฯ เพศชายมีความสุขทางจิตดีกว่าพนักงานฯ เพศหญิง โดยที่พนักงานฯ ที่มีอายุน้อยกว่ามีความสุขทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีอายุมากกว่า และพนักงานฯ ที่มีสถานภาพสมรสแต่งงานมีความสุขทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ ส่วนพนักงานฯ ที่มีรายได้มากกว่า ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า และการศึกษาสูงกว่า มีความสุขทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีรายได้น้อยกว่า ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า และการศึกษาที่ต่ำกว่า

ตอนที่ 2 การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Perception of Social Changes)

2.1 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับทุกสังคม ไม่มากก็น้อย ไม่ช้าก็เร็ว ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบของสังคมคือมนุษย์ และสังคมก็เป็นระบบของการกระทำหรือความสัมพันธ์ที่มีได้หยุดอยู่กับที่หากแต่มีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยในสังคมโดยทั่วไป ทั้งนี้โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่าง

นอกจากนั้นลักษณะการเปลี่ยนแปลงก็มองได้หลายระดับ ตั้งแต่ระดับที่เล็กที่สุด คือการเปลี่ยนแปลงของการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสถาบันหรือโครงสร้างและระบบสังคม

มีนักวิชาการและนักวิจัยที่สนใจศึกษาในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่างๆ มากมาย และได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้หลากหลาย ดังนี้

ฮอร์ตัน และ ฮันท์ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางสังคมและระบบความสัมพันธ์ทางสังคม (ยูทธ ศักดิ์เดชยนต์. 2522; citing Horton & Hunt 1984: 539)

เดวิด จารี และจูเลีย จารี (ยูทธ ศักดิ์เดชยนต์. 2522; citing Jary and Jary 1995: 602) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความแตกต่างในส่วนใดส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นกับโครงสร้างของสังคมหรือการจัดระเบียบของสังคมระหว่างปัจจุบันกับอดีต

แฮนส์ และ เกอร์ท (ยูทธ ศักดิ์เดชยนต์. 2522; citing Hans, Gerth & C. Wright Mill) และ ซีไรท์มิลล์ นักสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า คือ “สิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นกับบทบาทสถาบัน หรือระเบียบต่างๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างทางสังคม”

ส่วน มอริส กินส์เบิร์ก (ยูทธ ศักดิ์เดชยนต์. 2522; citing Morris Ginsberg) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ “การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม ซึ่งได้แก่ ระเบียบแบบแผนต่างๆ”

และ โรเจอร์ (ยูทธ ศักดิ์เดชยนต์. 2522; citing Rogers) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ “กระบวนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดขึ้นในโครงสร้างและหน้าที่ของระบบสังคม”

แฟร์ไชล์ (ยูทธ ศักดิ์เดชยนต์. 2522; citing Fairchild, ed) ได้ให้คำนิยามของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า “เป็นลักษณะหนึ่งของกระบวนการ แบบแผน หรือรูปสังคม ซึ่งมีการผันแปรหรือมีการเปลี่ยนแปลงเป็นแนว ความคิด รวมหมายถึงผลของการเปลี่ยนแปลงทุกๆ อย่างของกระบวนการทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอาจก้าวหน้าหรือล้าหลังก็ได้ เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรหรือชั่วคราว เปลี่ยนแปลงโดยมีการวางแผนหรือไม่มีการวางแผน เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวหรือหลายทิศทาง อาจก่อให้เกิดประโยชน์หรือโทษก็ได้”

อย่างไรก็ตาม มัวร์ (ยูทธ ศักดิ์เดชยนต์. 2522; citing Moore) ได้นำเอาความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโครงสร้างทางสังคม นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงแบบแผน การกระทำทางสังคม และการกระทำระหว่างกันทางสังคม รวมถึงผลที่เกิดขึ้นและการแสดงออกของโครงสร้างทางสังคมนั้นๆ ที่เกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยม ผลผลิต และสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม

อุทัย หิรัญโต (2522: 115) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มองเห็นได้ด้วยสายตาในลักษณะต่างๆ ของวิถีการดำรงชีวิต หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524: 337) ให้ความหมายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า หมายถึง การที่ระบบสังคม กระบวนการ แบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครองได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้อาจจะเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือโทษก็ได้ทั้งสิ้น

พัทยา สายหนู (2529: 206-207) ได้อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ของคนที่อยู่ด้วยกัน อันเป็นผลมาจากระเบียบที่กำหนดการกระทำ และความสัมพันธ์ของคน เช่น สิทธิและหน้าที่ ขนบธรรมเนียมประเพณี บทบาทและสถานภาพ มีการเปลี่ยนแปลง

สนิท มัครการ (2538: 4) อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่มีผลทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมเกิดความแตกต่างกันขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งแล้ว การเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ว่าจะเล็กน้อย หรือใหญ่โตเพียงไรก็ตามย่อมถือได้ว่าเป็นเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ทั้งสิ้น

ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากคำนิยามข้างต้นอาจจะกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งเปรียบเทียบความแตกต่างจากระยะเวลาหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปสู่อีกระยะเวลาหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงในระบบโครงสร้างและหน้าที่ของระบบความสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างมนุษย์หรือกลุ่มคนในสังคมตลอดจนเป็นการเปลี่ยนแปลงการกระทำระหว่างกันทางสังคมในการติดต่อการกระทำระหว่างมนุษย์หรือกลุ่มของสังคม

นักสังคมศาสตร์บางท่านได้กล่าวว่า นักสังคมวิทยาจะสนใจเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในขณะที่นักมานุษยวิทยาจะสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาจากความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม จะพบว่าเมื่อบางคนถือว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หรือ บางคนถือว่าการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้นย่อมเป็นที่แน่นอนว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน นั่นก็คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะต้องอาศัย

วัฒนธรรมมาเป็นตัวการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจะต้องอาศัยบุคคลซึ่งเป็นผู้กระทำนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเช่นกัน

โดยสรุป การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social change) หมายถึง ความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคมระหว่างช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เกิดขึ้นหลายระดับทั้งระดับจุลภาคและระดับมหภาค ซึ่งอาจเป็นผลดีหรือผลเสียก็ได้

2.2 ความสำคัญของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ในการศึกษาผลกระทบเชิงจิตวิทยาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จำเป็นต้องแยกภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจริงๆ กับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของบุคคล ในการวิจัยที่ศึกษาถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นักวิจัยมุ่งศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นจริง การศึกษาเหล่านั้นใช้ข้อมูลเบื้องต้นในระดับมหภาคและส่วนใหญ่ศึกษาโดยนักสังคมวิทยา จึงทำให้ได้ข้อมูลในระดับทางสังคมที่มีข้อจำกัดเชิงทฤษฎี 2 ประการคือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล (Social Change is a Subjective Experience of Individual) คามีโอกาและมาเซลลา (Jungsik Kim. 2000: 12; citing Kameoka and Marsella. 1999) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล เป็นแนวทางที่บุคคลรับรู้และประเมินการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นว่ามีความสำคัญมากน้อยเพียงใด และมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นอย่างมีเป้าหมาย ดังนั้น บุคคลจึงเลือกเหตุการณ์ที่จะรับรู้และให้เหตุผลต่อเหตุการณ์ที่รับรู้ที่แตกต่างกัน การให้ความหมายที่แตกต่างกัน และอารมณ์ที่เกี่ยวข้องต่อกัน มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนการตอบสนองต่อสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้น การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงต้องคำนึงถึงในลักษณะของเหตุการณ์ส่วนบุคคล ที่เป็นลักษณะของพื้นที่ทางจิตวิทยาส่วนบุคคล (Personal Space) สิ่งนี้จึงมีอิทธิพลสำคัญต่อสุขภาพจิตของบุคคล ดังนั้นการรับรู้ และการตีความหมายของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงนำไปใช้เพื่อศึกษาถึงผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อสุขภาพจิตของแต่ละบุคคล

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Individual differences in response to social change) การตอบสนองของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่แตกต่างกัน บุคคลจะมีปฏิกิริยาต่อการเปลี่ยนแปลงช้าเร็วแตกต่างกัน การตอบสนองก็จะแตกต่างกันตามแหล่งกำเนิดของสังคม คนที่มีการรับรู้ที่รวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและมีแหล่งสนับสนุนของบุคคลหรือสังคมน้อยกว่า อาจได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากกว่า

วาโก้ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข.2536; citing Vago.1980) กล่าวว่า แนวทางในการวิเคราะห์ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้หลายแบบ หรือหลายประเด็น ขึ้นอยู่กับว่าสนใจต้องการศึกษาอะไรบ้าง แนวทางในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงมี ดังนี้

1. เอกลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลง (Identity of Change) หมายถึงปรากฏการณ์เกี่ยวกับสังคมที่มีลักษณะเฉพาะภายใต้การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงในทางปฏิบัติที่เด่นชัด พฤติกรรม ทศนคติ การมี ปฏิสัมพันธ์กัน โครงสร้างของอำนาจ อัตราเฉลี่ยของผลผลิต รูปแบบการใช้สิทธิออกเสียง ความมีเกียรติ การจัดลำดับชั้นทางสังคม

2. ระดับการเปลี่ยนแปลง (Level of Change) ได้กล่าวถึงสถานที่ในระบบสังคม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ระดับการเปลี่ยนแปลงอาจจะถูกกำหนดเป็นบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน และสังคม

3. ช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลง (Duration) หมายถึง ระยะเวลาที่ครอบคลุมรูปแบบการเปลี่ยนแปลง ช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงอาจหมายถึง ปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะยาวหรือระยะสั้น

4. ทิศทางการเปลี่ยนแปลง (Direction of Change) อาจแสดงถึงการพัฒนาหรือการเสื่อมสลาย ความก้าวหน้าหรือถดถอย หมุนเวียนไปตาม วิวัฒนาการที่เกิดขึ้นเป็นวัฏจักรหรือขั้นตอน หรือเป็นปฏิกิริยาตอบรับกับรูปแบบอื่นๆ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงอาจมีการขึ้นลงหรือผันแปรได้

5. ความสำคัญในการเปลี่ยนแปลง (Magnitude) อาจมีพื้นฐานมาจากโครงสร้าง 3 ส่วนจากการเพิ่มหรือการเปลี่ยนแปลงในส่วนสุดท้าย การเปลี่ยนแปลงแบบเบ็ดเสร็จและการปฏิวัติการเปลี่ยนแปลง

6. อัตราการเปลี่ยนแปลง (Rate of Change) อาจมีพื้นฐานมาจากมาตรวัด เช่น เร็วหรือช้า ต่อเนื่องหรือติดขัด การลำดับชั้นอย่างเป็นระเบียบ หรือการเอาแน่ไม่ได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528: 228-239) อธิบายว่า การรับรู้ปรากฏการณ์ทางสังคมเป็นการตีความหรือแปลความหมายของสิ่งต่างๆ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ หรือ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตามความเชื่อของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และอธิบายสิ่งต่างๆ เหล่านั้น บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ประสพการณ์ สติปัญญา หรือความเฉลียวฉลาดที่แตกต่างกัน ย่อมตีความหมายหรือแปลความหมายต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไป

จุงซิก คิม (Jungsik Kim. 2000) มีแนวคิดกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้เข้ามาในสังคมทุกชนชั้นและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งจุงซิก คิม ได้แบ่งแนวคิดนี้ออกเป็น 5 ด้านต่างๆ คือ

1. ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง (Extent of change) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด

2. อัตราการเปลี่ยนแปลง (Rate of change) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ เกิดขึ้นเร็วหรือช้าเพียงใด

3. ความต้องการการเปลี่ยนแปลง (Desirability of change) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าตนรู้สึกพึงพอใจต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ เพียงใด มีความต้องการการเปลี่ยนแปลงมากหรือต้องการการเปลี่ยนแปลงน้อยเพียงใด

4. ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง (Difficulty of change) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ก่อให้เกิดความรู้สึกยุ่งยากหรือง่าย กับการปรับตัวต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด

5. การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง (Predictability of change) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ สามารถทำนายได้มากหรือน้อยเพียงใด

2.3 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาสุขภาวะทางจิต

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศเกาหลีใต้ ในปี ค.ศ. 2000 โดย จุง ซิก คิม ซึ่งได้ทำการสำรวจการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 563 คน พบประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้าน ใหญ่ๆ ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครอง
2. การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ
3. การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา
4. การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม
5. การเปลี่ยนแปลงด้านชีวิตครอบครัว
6. การเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพอนามัย
7. การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี
8. การเปลี่ยนแปลงด้านอาชญากรรม

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามปลายเปิดขึ้นมา (จัดทำในปี 2548: ผู้ทำวิจัย) เพื่อใช้ในการสำรวจหาข้อมูลของประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มประชากรวิจัย จำนวน 150 คน แสดงความคิดเห็นว่ามีการ

เปลี่ยนแปลงในสังคมไทยเรื่องใดบ้าง ปรากฏว่าข้อมูลที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ประกอบด้วย ความเห็นทั้งหมดจำนวน 253 ความเห็น ซึ่งนำมาจัดกลุ่มได้ 9 ด้านใหญ่ๆ โดยมีสัดส่วนเป็น เปอร์เซ็นต์ของจำนวนความเห็นทั้งหมด ดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา จำนวนความเห็นคิดเป็น 46.5 % ตัวอย่างความเห็น เช่น การแต่งตัวของวัยรุ่นในปัจจุบัน การไม่มีสัมมาคารวะ ค่านิยมในการใช้ของ ยี่ห้อดังราคาสูงกว่าฐานะ การใช้ภาษาต่างประเทศปะปนกับภาษาไทย คนไม่นิยมเข้าวัด ความเสื่อม ของศาสนา และ ค่านิยมอิสระในการเลือกคู่ครองและมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ จำนวนความเห็นคิดเป็น 10.4% ตัวอย่างความเห็น เช่น มี กิจการเล็กๆ ขนาดย่อมเกิดขึ้นมากมาย มีการลงทุนของธนาคารต่างชาติในประเทศไทยมากขึ้น และมีสินค้านำเข้าจากต่างประเทศมากขึ้น เป็นต้น

3. การเปลี่ยนแปลงด้านอาชญากรรม จำนวนความเห็นคิดเป็น 9 % ตัวอย่างความเห็น เช่น มีข่าวฆาตกรรมทางหน้าหนังสือพิมพ์รายวันมากขึ้นและเหยื่อมากขึ้น เป็นต้น

4. การเปลี่ยนแปลงด้านชีวิตครอบครัว จำนวนความเห็นคิดเป็น 8.6 % ผู้หญิงเป็นโสดมากขึ้น การอยู่ด้วยกันเป็นคู่ของหนุ่มสาวโดยไม่แต่งงาน และ มีการเปลี่ยนคู่บ่อยขึ้น

5. การเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม จำนวนความเห็นคิดเป็น 8.5% ตัวอย่างความเห็น เช่น โทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์เป็นของจำเป็นของทุกบ้าน เป็นต้น

6. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุขและอนามัย จำนวนความเห็นคิดเป็น 5.9% ตัวอย่าง ความเห็น เช่น โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค และการระบาดของไข้หวัดนก เป็นต้น

7. การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา จำนวนความเห็นคิดเป็น 5% ตัวอย่างความเห็น เช่น โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาล เป็นต้น

8. การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครอง จำนวนความเห็นคิดเป็น 4.6% ตัวอย่าง ความเห็น เช่น โครงการผู้ว่าซื่อใส และ ปัญหาชายแดนในภาคใต้ เป็นต้น

9. การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม จำนวนความเห็นคิดเป็น 1.5% ตัวอย่างความเห็น เช่น ปัญหาน้ำป่าไหลท่วมบ้านเรือนประชาชน และ ฝนตกหนักติดต่อกัน เป็นต้น

จากตัวอย่างความเห็นที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างโดยการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงทั้ง 9 ด้านจากสื่อสิ่งพิมพ์ และบทความต่างๆ เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย และ สถานการณ์ในปัจจุบันที่สำรวจในประเทศไทยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

2.3.1. การเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา

วัฒนธรรม คือ วิถีหรือระบบชีวิตที่เหตุปัจจัยในอดีตหล่อหลอมขึ้นมา และถ่ายทอดสืบต่อกันมาในกลุ่มคน เผ่าพันธุ์ หรือประเทศ ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบเรียบร้อยความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติซึ่งมีผลต่อการรับรู้ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของมนุษย์ นักวิชาการได้จำแนกวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทคือวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ กับวัฒนธรรมที่เป็นความคิดหรือวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ซึ่งประกอบด้วยระบบสัญลักษณ์ บรรทัดฐานทางสังคม คุณค่าหรือค่านิยม ภูมิปัญญาหรือความรู้ วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงในแต่ละองค์ประกอบอาจมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและบริบทที่แตกต่างกันรวมถึงก่อให้เกิดผลกระทบต่องานสังคมโดยรวมแตกต่างกันด้วย วัฒนธรรมจะดำรงอยู่ได้ก็ด้วยมีประเพณีสืบต่อกันมาคนรุ่นหลังจะต้องศึกษาให้เข้าใจถึงคุณค่า ความหมายและวิถีปฏิบัติของประเพณีนั้นๆพร้อมทั้งต้องรู้จักพัฒนาปรับปรุงให้ประเพณีดังกล่าวเหมาะสมตามกาลสมัยมีการสืบทอดและเผยแผ่จนสามารถซึมซับวิถีชีวิตไทยได้ตั้งแต่ความเป็นมาในอดีตการดำรงอยู่ในปัจจุบันและแนวโน้มความเป็นไปในอนาคต

ในสังคมไทยปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดก็คือประเพณีสงกรานต์เราจะเห็นว่าในสภาพสังคมทุกวันนี้ได้เปลี่ยนแปลงความงดงามของประเพณีสงกรานต์อันประกอบด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรมอันเปรียบเสมือนสายใยความผูกพันแห่งอดีตกับปัจจุบันที่เป็นสิ่งซึ่งแสดงถึงความเป็นไทยอย่างแท้จริงนั้นกำลังจะถูกกลืนหายไป กิจกรรมหลายอย่างที่ดั้งเดิมและถือว่าเป็นหัวใจสำคัญได้ถูกกลดทอนบทบาทลง เช่น การรวมตัวกันของคนในครอบครัวหรือกลุ่มชุมชนในท้องถิ่นใกล้เคียงไปทำบุญร่วมกัน ขนทรายเข้าวัด ก่อเจดีย์ทราย และทรงน้ำพระมีสิ่งบันเทิงรื่นเริงใหม่ๆ เข้ามาแทนที่คือการจัดประกวดนางสงกรานต์ตามสถานที่ต่างๆ และกิจกรรมสาดน้ำ เล่นแป้ง ด้วยวิธีต่างๆ ที่นับวันจะเกินเลยและเป็นอันตรายต่อการจราจรและอุบัติเหตุจนในหลายๆ ที่้องที่ต้องออกมาควบคุมและระงับกั้นจริงจัง

อีกความหมายหนึ่งคือค่านิยม ซึ่งหมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ และการถือปฏิบัติในด้านครอบครัว สังคม การเมืองเศรษฐกิจ การศึกษาและจริยธรรม ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์มีลักษณะที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งได้ ค่านิยมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ค่านิยมที่เป็นเป้าหมายของชีวิต คือ ค่านิยมที่เป็นอุดมคติที่ต้องการให้ยึดเป็นหลักตามลำดับความสำคัญ เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน การได้รับการยกย่องจากสังคม การมีมิตรที่ดี การมีชีวิตที่สุขสบายพอสมควร การมีคนรักการมีหลักธรรมทางศาสนาเป็นที่พึ่งการมีมนุษยสัมพันธ์ความภาคภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรีความสงบสุขทางใจ ความสุขในชีวิตครอบครัว การมีความสำเร็จในชีวิต ฯลฯ

2. ค่านิยมที่เป็นวิถีปฏิบัติ ได้แก่การรักษาน้ำใจเพื่อนเน้นความสัมพันธ์กับบุคคลเฉพาะบางกลุ่ม เน้นความซื่อสัตย์กตัญญูรู้คุณและเพื่อความอยู่รอดของตนเองโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวมค่านิยมแยกเป็น 3 ประการ คือ ค่านิยมทางวัตถุ ได้แก่การแต่งกายที่อยู่อาศัยเป็นต้น ค่านิยมทางจิตใจ ได้แก่ ความเชื่อทางศาสนา กิริยามารยาท และสุดท้ายค่านิยมทางความประพฤติ

ค่านิยมของไทยที่พึงวิเคราะห้และควรแก้ไขเช่นการยอมรับบุญรับกรรมโดยไม่โต้แย้งความเชื่อถือโชคและการเสี่ยงโชคความนิยมเครื่องประดับเพื่อแสดงฐานะในสังคมความใญ่ญ้อเพื่อเกื้อกูลโดยไม่หวังผลตอบแทนความยำเกรงต่อผู้มีเงินและอำนาจความรักสันโดษพอใจในสิ่งที่พึงได้พึงมีความไม่กระตือรือร้นที่จะยกฐานะการงานการแบ่งปันเพื่อความก้าวหน้าโดยไม่พิจารณาผลงานความฟุ่มเฟือยในพิธีกรรมต่างๆการทำบุญจนเกินกำลังเพื่อหวังผลชาติหน้าความรักเพื่อนรักพี่น้องทำให้เกิดการถือพรคถือพวกความมีรสนิยมสูงแต่ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

ความหลากหลายของค่านิยมไทยมีอยู่มากมายแต่ที่เด่นชัดที่สุดในปัจจุบันคือ ความมีรสนิยมสูงแต่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำค่านิยมใหม่จากตะวันตกเช่นคนไทยยกย่องผู้มีความรู้ นิยมนับญาติชอบรับประทานพราห์เพื่อรักสนุกนิยมความเป็นตะวันตกและรักอิสระซึ่งฝังแน่นอยู่ในจิตสำนึกของเยาวชนไทยจากการรับวัฒนธรรมตะวันตกจากสื่อต่างๆ จากเอกลักษณ์ของคนไทยที่ชอบเลียนแบบ แต่การเลียนแบบในทางที่ถูกต้องจะช่วยเสริมวัฒนธรรมไทยให้เจริญออกมา ในทางตรงกันข้ามวัฒนธรรมไทยกำลังถูกลบเลือนจากเยาวชนไทยเอง สถาบันครอบครัวเป็นต้นแบบแห่งแรกที่จะเป็นตัวอย่างในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย สิ่งแวดล้อม สังคม สื่อแขนงต่างๆเป็นตัวเสริมสร้างค่านิยมของเยาวชนไทย (จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวันฉบับประจำวัน 18 ตุลาคม พ.ศ.2547)

การเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมของสังคมไทยในปัจจุบันที่สำคัญๆ และรวบรวมมาไว้ดังนี้ (อนุช อภาภิรม. ประเทศไทย 2547: ภูมิทัศน์การเมืองโลกที่เปลี่ยนไป. ออนไลน์.)

1. วัฒนธรรมในการบริโภค ในปัจจุบันคนไทยตกเป็นทาสของการบริโภคแบบตะวันตก นับตั้งแต่สินค้าบริโภค และอุปโภค วัฒนธรรมการบริโภคแบบตะวันตก ทำให้คนไทยนิยมสินค้าต่างประเทศ รักความสะดวกสบายมากขึ้น หลงใหลฟุ้งเฟ้อในวัตถุนิยม แสดงความโก้หรูในเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ การบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย

2. รักความสนุกสนาน เน้นความสนุกสนานที่ใช้แสงสี ประกอบการบันเทิง แต่งกายเลียนแบบนักร้อง สถานเริงรมย์ทั้งหลายกลายเป็นศูนย์รวมของความสนุกสนาน ในแสงสีซึ่งส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทย

3. เสรีภาพตามแบบอย่างตะวันตก ค่านิยมของคนไทยในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนเริ่มแสดงตนในการเรียกร้องเสรีภาพจากพ่อแม่ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมดั้งเดิมถือเป็นเรื่องล้าสมัย ผู้หญิงยุคใหม่ไม่นิยมแต่งงานอย่างเปิดเผย ไม่รักนวลสงวนตัว

4. ค่านิยมใหม่ในอาชีพที่ได้รับการตอบสนองทางด้านการเงินสูง เช่น นักธุรกิจ นักการธนาคาร และวิศวกร ในขณะเดียวกัน อาชีพครู ช่างนา ช่างไร่ เป็นอาชีพที่คนในสังคมไม่นิยม เพราะ เงินได้น้อย

5. ค่านิยมในวัตถุ ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต และปฏิบัติตนให้เกิดความคล่องแคล่วว่องไว ติดต่อสื่อสารกันได้ตลอดเวลาและรวดเร็ว โดยคิดว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัยและเป็นเทคโนโลยีล่าสุดไว้ใกล้ตัว เช่น การมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ติดตัวตลอดเวลา มีคอมพิวเตอร์สื่อสารฉบับกระเป๋า การใช้บัตรเครดิตที่มากเกินไปจนความจำเป็น การติดตั้งอุปกรณ์เครื่องเสียงที่มีราคาสูงๆ ในรถยนต์

7. นิยมภาษาต่างประเทศจนละเลยภาษาไทย ปัจจุบันภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่นมีความสำคัญในวงการธุรกิจและวิทยาการทุกสาขา คนไทยปัจจุบันนิยมใช้ภาษาอังกฤษปนกับภาษาไทย ซึ่งเป็นที่มาของภาษาวิบัติในภาษาพูด และการภาษาอังกฤษทับศัพท์ในการเขียน ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในงานราชการและธุรกิจ

8. ค่านิยมเรื่องให้ความสำคัญกับฐานะทางสังคม คนไทยยุคใหม่ มิได้ให้ความสำคัญในระบบอาวุโส การใช้ชีวิตในครอบครัวเดี่ยว ขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต่างคนต่างอยู่ มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นในทุกวงการอาชีพทั้งเปิดเผยและไม่เปิดเผยจนขาดคุณธรรมในการอยู่ร่วมกัน

9. ค่านิยมในการทดแทนพระคุณ ในปัจจุบันมีการทดแทนบุญคุณในทางที่ผิดเกิดขึ้นมากโดยเฉพาะในสังคมชนบทที่น่าตกใจ คือปัญหาการขายลูกสาวเป็นโสเภณี เพื่อแลกกับเงินและวัตถุที่จะทำให้พ่อแม่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และทดแทนเพื่อนบ้าน นับเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง การเปลี่ยนแปลงอีกเรื่องหนึ่งคือระบบความเชื่อและศาสนา ความเชื่อดั้งเดิมของสังคมไทยจะเริ่มต้นจากการมีความเชื่อในคติธรรมดา แล้วเปลี่ยนเป็นความเชื่อทางศาสนา หรือความเชื่อที่อิงกับหลักศาสนา และต่อมาก็เริ่มเชื่อตามหลักเหตุผลหรือความเชื่อแบบวิทยาศาสตร์ ความเชื่อในสังคมไทย จะมีลักษณะเป็นความเชื่อทางศาสนา โดยเฉพาะความเชื่อที่เรียกว่า พุทธศาสนาแบบชาวบ้าน (popular Buddhism) ซึ่งแตกต่างจากพุทธศาสนาตามคัมภีร์ (doctrinal Buddhism) หรือพุทธศาสนาตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า คือจะมีการผสมผสานความเชื่อและพิธีกรรมอื่นๆ ในสังคมสอดแทรกเข้าไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูตผี วิญญาณ ไสยศาสตร์ และพิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์ หรือพวดยายๆ คือมีความเชื่อทางพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ และความเชื่อในคติถือผีสางเทวดา

ในแง่ความเชื่อทางพุทธศาสนา เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชนโดยกำเนิด หรือพุทธศาสนาตามพ่อแม่ เครือญาติ ไม่ใช่นับถือเพราะความศรัทธาในคำสอนของ

พระพุทธเจ้า คนไทยไม่ได้ศึกษาพุทธศาสนาเชิงลึก แต่จะมีความรู้อย่างผิวเผิน เช่น ความรู้เกี่ยวกับประวัติของ พระพุทธเจ้า ความรู้เกี่ยวกับศีลธรรมในชีวิตประจำวัน เพราะฉะนั้นความเชื่อทางพุทธศาสนาของคนจึงแสดงออกมาในรูปของการมุ่งแก้ไขปัดเป่าปัญหาต่างๆ ที่เผชิญในชีวิต รวมถึงความเชื่อในผลภพหน้า หวังจะเกิดมาดีกว่าชาตินี้ สิ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมก็คือการประกอบพิธีกรรมในการทำที่เกี่ยวข้องกับการสร้างวัด สร้างโบสถ์วิหาร

แม้สังคมไทยจะเปลี่ยนผ่านจากสังคมยุคดั้งเดิมมาสู่สังคมสมัยใหม่หรือสังคมที่มุ่งสู่อุตสาหกรรมมาเกือบ 150 ปี แต่ระบบความเชื่อของคนในสังคมยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ความเชื่อดั้งเดิมของสังคมไม่ได้สูญหายไปจากสังคม ส่วนความเชื่อใหม่ๆ ก็จะถูกรับเข้ามาเพิ่มเติมมาผสมผสานหล่อหลอมมาประกอบกับความเชื่อเก่าๆ ได้ ความเชื่อในเรื่องโลกนี้โลกหน้า ความเชื่อเรื่องโชคลางและความลี้ลับยังไม่หมดไป คนไทยส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่าโลกนี้ไม่ได้มีอยู่เฉพาะสิ่งที่มองเห็นได้หรือสิ่งที่จับต้องได้พิสูจน์ได้เท่านั้น เพราะฉะนั้นพิธีกรรมต่างๆ ที่เคยมีมาแต่โบราณก็ยังคงได้รับการถ่ายทอดมาถึงปัจจุบัน ความเชื่อทางโหราศาสตร์ การบวงสรวง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ยังคงมีแพร่หลายในสังคมเป็นที่ยอมรับของคนเกือบทุกหมู่เหล่า หรือแม้แต่ความเชื่อทางวิญญาณ ผีสง เทวดา หรือไสยศาสตร์ก็ยังคงมีอยู่

แต่ปัจจุบันพบว่ามี การเปลี่ยนแปลงของสถาบันทางศาสนาเกิดขึ้นมาในสังคมยุคปัจจุบัน อาทิ เช่น เกิดความเสื่อมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนมากขึ้น อันเนื่องมาจากผู้ที่เข้ามาบวชเรียนเป็นพระไม่ได้ประพฤติตัวให้อยู่ในศีล หรือกฎ ข้อห้ามของพระสงฆ์ที่พึงปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการที่มีข่าวของพระสงฆ์กับสื่อที่มีความสัมพันธ์กันลึกซึ้ง หรือแอบหนีไปเที่ยวสถานเริงรมย์ ข่าวกการค้ายาบ้าของพระสงฆ์ ซึ่งทั้งหมดทำให้พุทธศาสนิกชนขาดความเลื่อมใสและเกิดความเสื่อมศรัทธา แต่ในขณะเดียวกัน ก็พบว่า ประชาชนคนไทยบางส่วนที่มีความรู้และการศึกษาที่ดีก็หันมาให้ความสำคัญกับพุทธศาสนาในเรื่องของการกำหนดจิต หรือที่เรียกว่าการทำวิปัสสนากรรมฐานกันมากขึ้นซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากความต้องการที่จะเข้าถึงและหาความสงบทางใจ

เห็นได้ว่าในสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมายในแต่ละด้านทั้งทางวัฒนธรรม ค่านิยม และศาสนา มีที่ทำให้เกิดความเจริญ และความเสื่อม มีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต และสภาวะจิตใจของคนในสังคมโดยตรง เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันและความเป็นอยู่ที่ใกล้ชิดตัว ดังนั้นถ้าคนในสังคมสามารถรับรู้ข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างเพียงพอ เหมาะสม และทันท่วงที ก็อาจทำให้มีโอกาสเลือกได้มากขึ้นว่าควรจะปฏิบัติตนอย่างไรต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีสติและเหมาะสม

2.3.2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ

วิถีชีวิตของคนในสังคมหนึ่งๆ มักเป็นไปตามสภาวะเศรษฐกิจของสังคมนั้นๆ อย่าง

หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเมื่อเศรษฐกิจดีย่อมมีผลทำให้สมาชิกของสังคมมีความกินดีอยู่ดี มีการศึกษาที่ดี มีชีวิตที่สะดวกสบายซึ่งย่อมทำให้มีจิตใจที่สบาย ผ่อนคลาย ประเทศที่มีเศรษฐกิจดีรัฐย่อมมีความสามารถในการลงทุนทางสังคมในด้านมาตรฐานการเป็นอยู่ที่มีมาตรฐานค่อนข้างสูง มีการลงทุนในเรื่องความปลอดภัยและสวัสดิการอย่างเพียงพอ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ผู้คนในชาติรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย อบอุ่นใจ ไม่อยู่ด้วยความวิตกกังวลต่อภัยอันตราย รายได้ประชาชาติโดยเฉลี่ยต่อประชากรมีอัตราที่สูง ประชาชนมีความสามารถในการจับจ่ายใช้สอย หรืออาจจะกล่าวได้ว่าสถานะเศรษฐกิจมีผลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานขั้นต่างๆ ของมนุษย์ (ปัจจัยสี่) และความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ได้รับความสำเร็จ มีสถานะภาพทางสังคมได้เป็นที่ยอมรับซึ่งเป็นมุมมองในเชิงมหภาค แต่หากมองในระดับจุลภาค ครอบครัวที่มีเศรษฐกิจดีจะมีความสามารถในการส่งเสริมการศึกษาที่ดีแก่ลูกหลาน หรือสมาชิกในครอบครัวได้ ซึ่งการศึกษาที่ดีจะช่วยสร้างโอกาสที่ดีในอนาคตแก่เขาเหล่านั้น เพราะการศึกษาจะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาแนวทางชีวิตที่ดีขึ้น ที่เป็นไปตามความต้องการได้ง่ายกว่าคนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เพราะต้องมุ่งต่อสู้กับเศรษฐกิจที่ฝืดเคือง

ในยุครัฐบาลซึ่งนำโดยพ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจเกิดขึ้นอย่างมากมาย รวบรวมโดย อนุช อภาภิรมย์ (มติชนรายสัปดาห์ หน้า 26 วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2548 ปีที่ 25 ฉบับที่ 1284) สรุปไว้ดังนี้

1. การก้าวสู่ระดับภูมิภาคและระดับโลก ซึ่งเป็นการสืบทอดความพยายามเดิมของหลายรัฐบาลในการขยายตลาดการส่งออก ส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาทรัพยากรบุคคล การวิจัยและพัฒนา การเป็นศูนย์กลางในภูมิภาค เช่น ศูนย์กลางการเงิน หรือเป็นประตูสู่อินโดจีน แต่ในระบอบทักษิณดูมีความเอาใจจริงเอาใจสั่งและตั้งความคาดหวังไว้สูงกว่า เช่น การสร้างแบรนด์สินค้าระดับโลก การเป็นครัวโลก การเป็นศูนย์กลางแฟชั่นโลก เป็นฮับ (HUB) หรือศูนย์กลางของการบินและการท่องเที่ยว และคาดหวังว่าประเทศไทย จะก้าวพ้นจากประเทศกำลังพัฒนาเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

2. ขยายการลงทุนทั่วด้าน การแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ทำให้เงินเกิดการไหลเวียน ส่งเสริมการลงทุนทั้งจากต่างประเทศ การลงทุนภาคเอกชน และการลงทุนของรัฐ และการบริโภค

3. นำการผลิตระบบตลาดและจิตใจผู้ประกอบการ กระจายไปทั่วประเทศ รวมทั้งในชนบท เช่น ผ่านโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยโครงการนี้ได้สร้างความนิยมต่อสินค้าชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาไทย และเปิดโอกาสส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ระบบสากลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา(พ.ศ. 2544-2545) สามารถทำรายได้มีมูลค่า 19,027 ล้านบาท และในปี 2546 สูงเป็น 33,000 ล้านบาท และประสบความสำเร็จในการขึ้น

ทะเบียนและจัดทำข้อมูลสุดยอด หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มาสนับสนุนแหล่งเงินทุนให้กับผู้ผลิต ,ขยายตลาดไปต่างประเทศและต่างประเทศ,ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการมีหนี้สินลดลง ร้อยละ 24.4 , มีเงินออมเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.6 และรายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.9 (วารสารเศรษฐกิจและสังคม ,2547:25)

4. การเร่งทำสัญญาเขตการค้าเสรี กับหลายประเทศ (FTA: Free Trade Agreement) และ

5. การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน โดยพยายามให้มีการควบรวมให้มีขนาดใหญ่ และมีบทบาทในการส่งเสริมการลงทุน

นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นอีก 2 โครงการที่ทางรัฐบาลได้มีนโยบายเร่งด่วนเพื่อช่วยให้ประชาชนระดับรากหญ้าได้มีที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญลำดับต้นๆที่คนไทยต้องการ นั่นคือเรื่องที่อยู่อาศัย ส่วนโครงการที่ 2 คือ ความต้องการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งประชาชนไทยส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินมาก สรุปโดย ทนงศักดิ์ สุเทพาภรณ์, 9, 2547, วารสารเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1. โครงการบ้านเอื้ออาทร เป็นอีกหนึ่งโครงการที่รัฐบาลร่วมลงทุนกับการเคหะแห่งชาติโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการได้แก่ การเสริมสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัยให้กับประชาชน กลุ่มเป้าหมาย,การเสริมสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และสร้างองค์ประกอบชุมชนที่ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หลังการดำเนินการพบว่ารายได้ของผู้ที่เข้ามาอยู่ในโครงการโดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 3.2 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอุปสรรคในการประกอบอาชีพนั่นก็คือ การเดินทางไม่สะดวก แต่หากมีความมั่นคงทางด้านที่อยู่อาศัย สรุปได้ว่าโครงการบ้านเอื้ออาทรช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย นั่นหมายถึงทำให้คนเหล่านี้มีความเป็นอยู่ที่ดีก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย

2. กองทุนหมู่บ้าน,ธนาคารประชาชนและพักชำระหนี้เกษตรกร กองทุนหมู่บ้านมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียนให้ประชาชนรากหญ้า ได้กู้ยืมเพื่อใช้ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จากข้อมูลสำรวจของมหาวิทยาลัยหอการค้าพบว่าปี 2544-2545 พบว่าส่งผลกระทบต่อการขายตัวทางเศรษฐกิจผ่านการบริโภคและการลงทุนขั้นสุดท้ายโดนใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนทดแทนแหล่งสินเชื่ออื่น ส่วนธนาคารประชาชน มีจุดประสงค์หลักในการให้บริการสินเชื่อให้กับประชาชนทั่วไปที่ประสบปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบสถาบันการเงินปกติสิ้นเดือนธันวาคม 2546 มีจำนวนเงินที่ธนาคารออมสินอนุมัติให้ทั้งหมด 15,150.52 ล้านบาท โดยเงินกู้ดังกล่าวจะกระตุ้นเศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้นส่งผลให้มีการบริโภคให้สูงขึ้นด้วย และสุดท้ายโครงการพักชำระหนี้เกษตรกรให้แก่เกษตรกรรายย่อยโดยให้ลูกค้าของ ธ.ก.ส. ได้รับการพักชำระหนี้เป็นระยะเวลา 3 ปี เริ่มตั้งแต่ 1 เมย.

2544 ถึง 31 มี.ค. 2547 โดยรัฐบาลได้ชำระ ดอกเบี้ย แทนเกษตรกรโดยหวังให้เกษตรกรเพิ่มกำลังซื้อในระบบเศรษฐกิจ

เห็นได้ว่าสภาพเศรษฐกิจเป็นปัจจัยพื้นฐานหลักของชีวิตของคนในสังคม ซึ่งมีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคม ซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีคือมีมาตรฐานสูง หรือความเป็นอยู่ที่ไม่ดีหรือไม่ได้มาตรฐาน จะมีผลต่อจิตใจของคนในสังคมที่สามารถให้เกิดความสุข ความทุกข์ มีความหวัง จิตใจเบิกบาน หรือเกิดความรู้สึกหดหู่ หวาดกลัวได้

2.3.3. การเปลี่ยนแปลงด้านชีวิตครอบครัว

การเปลี่ยนแปลงของสถาบันทางสังคมไทยในระหว่างช่วงเปลี่ยนผ่านยุคสมัยจากสังคมเกษตรกลับมาสู่ยุคสังคมสมัยใหม่ หรือสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมอุตสาหกรรม สามารถมองเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงในคุณลักษณะต่างๆของครอบครัว ได้แก่ แบบและขนาดของครอบครัวบทบาทหน้าที่ของครอบครัว การเลือกคู่ครอง การสมรส การหย่าร้างสถานภาพ และบทบาทของสตรี ซึ่งจะได้อธิบายให้เห็นถึงลักษณะดั้งเดิมและการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆกัน

แบบและขนาดของครอบครัวจากการศึกษาของนักวิชาการพบว่า แบบของครอบครัวไทยในช่วงก่อนที่สังคมเปลี่ยนแปลงมารับอารยธรรมของสังคมตะวันตกส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวเดี่ยว แต่จากครอบครัวเดี่ยวของไทยนอกจากจะประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นพื้นฐานของครอบครัว คือ พ่อ แม่ ลูกแล้วยังอาจมีสมาชิกอื่นมาอยู่ร่วมด้วย เช่น พี่น้องของสามี หรือภรรยาหรืออาจเป็นพ่อหรือแม่ของฝ่ายสามีหรือภรรยา (จิตรา วีรบุรินทร์; 2534: 204) นอกจากครอบครัวเดี่ยวแล้วก็จะมีครอบครัวอีกแบบหนึ่งคือครอบครัวซ้อน (Compound family) คือครอบครัวที่มีภรรยาหรือสามีมากกว่าหนึ่งคนในขณะเดียวกัน สังคมไทยแต่เดิมมีค่านิยมยกย่องเพศชายเป็นใหญ่ และยอมรับให้ผู้ชายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี สามารถมีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคน

ภายหลังจากสังคมไทยผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยตามแบบอย่างสังคมตะวันตก ซึ่งกำหนดให้ชายหญิงมีคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายได้เพียงคนเดียว นักวิชาการได้การศึกษาทุกรูปแบบของครอบครัวไทยในระดับพฤติกรรมพบว่าแบบของครอบครัวประมาณร้อยละ 70 ขึ้นไปเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวเนื้อแท้ นอกจากครอบครัวเนื้อแท้แล้วยังมีครอบครัวขยายอยู่บ้าง แต่เป็นครอบครัวขยายที่มีลักษณะชั่วคราวมากกว่าถาวร กล่าวคือตามวัฒนธรรมทางเครือญาติของไทย ลูกคนใดคนหนึ่งจะต้องอยู่กับพ่อแม่ เมื่อแต่งงานก็มักจะนำคู่สมรสอยู่บ้านบิดามารดา ทำให้เกิดครอบครัวขยายชั่วคราวที่มีสมาชิกประกอบด้วยคนสามชั่วอายุที่เป็นญาติสนิทกัน ได้แก่ ปู่ย่าหรือตายาย พ่อแม่และลูก เมื่อปู่ย่าตายายถึงแก่กรรม ก็จะกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวอย่างเต็มที่ (สนิท สมักรการ. 2533: 15)

ในด้านของครอบครัว ในสังคมยุคก่อน ครอบครัวต้องใช้แรงงานคนและแรงงานสัตว์

ในการประกอบเกษตรกรรม ทำให้คนในสังคมนิยมที่จะมีลูกจำนวนมาก ซึ่งถือว่าทำให้เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมการมีลูกของคนไทยเกิดขึ้นหลังจากไทยได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาใช้ และเริ่มมีการวางแผนครอบครัวเพื่อลดอัตราเพิ่มของประชากรให้น้อยลง ทำให้ขนาดของครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลงเรื่อยๆ ผลจากการสำรวจสำมะโนประชากรและเคหะ คนไทยจะมีจำนวนบุตรน้อยลงเรื่อยๆ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำให้ขนาดครัวเรือนมีขนาดเล็กลงเหลือเท่ากับ 3.7 คน ในปี พ.ศ. 2541 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2543: 10)

บทบาทหน้าที่ของครอบครัวไทย ในสมัยสังคมเกษตรกรรมสถาบันครอบครัวไทยถือเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุด เป็นสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่หลากหลายเกือบทุกด้าน เนื่องจากสังคมไม่มีสถาบันทางสังคมอื่นๆ ในแง่เศรษฐกิจ สถาบันครอบครัวเป็นทั้งหน่วยผลิตและหน่วยบริโภค ในแง่สังคม สถาบันครอบครัวจะทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูและอบรม ทั้งนี้เพราะไม่มีสถาบันการศึกษาใดๆ อบรมสั่งสอนให้ลูกมีนิสัยมีพฤติกรรมที่ดี ดำรงชีวิตตามแบบแผนทางวัฒนธรรมและสังคม กล่าวโดยสรุป ครอบครัวไทยในอดีตมีบทบาทหน้าที่หลายอย่างเพื่อดำรงสถาบันครอบครัวให้อยู่รอด

เมื่อสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย เกิดสถาบันทางสังคม กลุ่มสังคมหรือองค์การใหม่ๆ ขึ้นในสังคมตามแนวคิดการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้าน ทำให้บทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัวเริ่มลดน้อยลงไปจากเดิม คงเหลือเฉพาะหน้าที่ที่สำคัญซึ่งไม่มีสถาบันทางสังคมใดมาทดแทนได้ เช่น การผลิตสมาชิกใหม่ให้แก่สังคม ส่วนด้านอื่นๆ ก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในทางเศรษฐกิจครอบครัวไม่จำเป็นต้องผลิตทุกอย่างขึ้นมาเพื่อบริโภคเอง ครอบครัวมีหน้าที่ผลิตสินค้าหรือบริการที่ตนมีความชำนาญโดยเฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาทรัพย์สินเงินทองมาสนองความต้องการบริโภคของสมาชิกในครอบครัว ในทางสังคมสถาบันครอบครัวในปัจจุบันมีหน้าที่เฉพาะการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ในช่วงที่ไม่มีสถาบันทางสังคมใดๆ รองรับ ส่วนหน้าที่ในการอบรมให้ความรู้ทางวิชาการวิชาชีพ จะเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาหรือสถาบันทางสังคมอื่นๆ สถาบันครอบครัวมีหน้าที่เพียงให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เพื่อให้สมาชิกของครอบครัวได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาตามสมควรแก่ฐานะ

การเลือกคู่ครอง การสมรส และการหย่าร้าง ในสมัยก่อนหญิงไทยไม่มีโอกาสทางสังคมเท่าเทียมกับผู้ชาย สังคมถือว่าโลกภายนอกครอบครัวเป็นโลกของผู้ชายโดยเฉพาะ โอกาสที่ชายหนุ่มจะพบปะหญิงสาวตามลำพังเป็นเรื่องค่อนข้างยาก การจะเลือกคู่ครองต้องอาศัยการแนะนำของพ่อแม่แม่สื่อ หรืออาจเป็นแบบคลุมถุงชนซึ่งหมายถึง พ่อแม่เป็นฝ่ายจัดการให้ตามที่เห็นเหมาะสมในสังคมไทยปัจจุบัน แนวคิดเรื่องการเลือกคู่ครองของหญิงชายในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปคนในสังคมไทยยอมรับแนวคิดแบบชาวตะวันตกมากขึ้น ชายและหญิงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก

ขึ้น และไม่ต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่อย่างเคร่งครัดเหมือนสมัยก่อน หญิงชายมีโอกาสเลือกคบหาสมาคมกับเพศตรงข้ามเพื่อเลือกเฟ้นหาคนที่ถูกใจได้ แต่อย่างไรก็ตาม สังคมส่วนใหญ่ก็ยังไม่ยอมรับแนวคิดแบบตะวันตกบางอย่าง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส หรือการทดลองอยู่ร่วมกันก่อนสมรส

ส่วนเรื่องการหย่าร้างของคู่สมรส สังคมไทยยอมรับเรื่องการหย่าร้างมากขึ้นตามลำดับ จนในปัจจุบันคู่สมรสจำนวนมากถือว่าการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีทางหนึ่งของชีวิตสมรสที่ล้มเหลว พร้อมนี้สังคมก็ยอมรับสถานภาพของหญิงหม้ายมากขึ้น ค่านิยมถือความบริสุทธิ์ของผู้หญิงมีความสำคัญน้อยลง ประกอบกับในปัจจุบันสามีและภรรยาก็จะทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเสมอเหมือนกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้อัตราการหย่าร้างของคู่สมรสสูงมากขึ้น

สถานภาพและบทบาทของสตรีในชนบทกับในเมืองมีความแตกต่างกัน ในสังคมชนบทความแตกต่างระหว่างบุรุษกับสตรีมีน้อยกว่าสังคมเมืองหลวง ทั้งนี้เพราะความแตกต่างในด้านอาชีพ โอกาสทางการศึกษาเล่าเรียน และโอกาสด้านอื่นๆของสตรีและบุรุษในชนบทมีน้อย ส่วนในสังคมเมืองหญิงและชายมีความแตกต่างกันมากกว่าเป็นไปตามสภาพที่มีเสรี คือมีโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ทำให้สตรีเริ่มมีบทบาทในการประกอบอาชีพนอกบ้าน เป็นหัวหน้าครอบครัว มีสถานะทางสังคมสูง เช่น เป็นผู้อำนวยการ อธิการบดี และมีอิสระในการประกอบอาชีพเกือบทุกประเภท

สรุปได้ว่าปัจจุบัน บทบาทของสถาบันครอบครัวได้เปลี่ยนไป ครอบครัวไม่จำเป็นต้องประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก อยู่ด้วยกันเสมอไป แต่จะเปลี่ยนเป็นการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่เป็นผู้มีทัศนคติตรงกัน หรือมีแนวคิดคล้ายคลึงกัน เพศชายสามารถเปลี่ยนแปลงไปแสดงบทบาทของผู้หญิงได้ คือเป็นพ่อบ้านอยู่บ้านเลี้ยงลูก หรือแม้แต่ผู้หญิงเองก็เปลี่ยนแปลงบทบาทไปเป็นผู้นำครอบครัวได้ บทบาทของเพศหญิงได้รับการยอมรับมากขึ้น เพราะมีโอกาสแสดงออกทางความสามารถในหลายด้านมากขึ้น เช่น อาชีพการงาน หรือสถานภาพทางสังคม ผู้นำชุมชน ทำให้มีความพึงพอใจและอิสระในการใช้ชีวิตมากขึ้น ในเพศชายความคาดหวังของสังคมก็เปลี่ยนไปบทบาทที่ในอดีตเคยยึดติด เช่น เพศชายต้องดูแลครอบครัว มีความเป็นผู้นำสูง มีความสามารถในการประกอบอาชีพนอกบ้านสูงกว่าผู้หญิง หรือต้องเป็นหัวหน้าครอบครัว ครอบครัวยุคใหม่ในปัจจุบันมีโอกาสให้เลือกในแบบแผนต่างๆมากขึ้น ทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่กดดันกัน และสมัครใจอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจในบทบาทของตนเอง ไม่มีใครมีหน้าที่ต้องรับภาระการเลี้ยงครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว แต่เป็นการอยู่ร่วมกันช่วยเหลือกัน แบ่งปันกันในทุกๆ เรื่อง และมีคู่รักของตนเป็นที่ปรึกษา ทั้งทางด้านการเงิน และ การดำเนินบทบาทต่างๆ ในสังคม ทำให้แนวโน้มสมาชิกของครอบครัวยุคใหม่มีสุขภาวะจิตที่ดีขึ้น

2.3.4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

เทคโนโลยี คือความรู้เกี่ยวกับวิธีการนำทรัพยากรหรือวัตถุดิบต่างๆ มาใช้ประโยชน์หรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ เทคโนโลยีเป็นความรู้ที่มนุษย์คิดค้นขึ้นนับตั้งแต่ความรู้ในการก่อไฟ ทำขวานหิน การจับปลา การเพาะปลูก จนกระทั่งการสร้างจรวดและคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีที่สำคัญประกอบด้วย เทคโนโลยีการผลิตอาหารและเครื่องใช้ เทคโนโลยีการสื่อสารและการขนส่งเทคโนโลยีการใช้พลังงาน เทคโนโลยีการป้องกันภัย และการทำสงคราม การคิดค้นเทคโนโลยีต่างๆ ขึ้นใช้เป็นวิธีการปรับตัวอันสำคัญของมนุษย์ ทำให้มนุษย์สามารถนำสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่างๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และพัฒนาสังคมมนุษย์ให้ก้าวหน้า

สังคมเมืองรับเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เร็วกว่าสังคมชนบทเนื่องจากมีพื้นฐานความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้มากกว่า ตลอดจนมีการเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายกว่า มนุษย์ได้รับประโยชน์อย่างมากมาหลายศตวรรษจากการประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นโดยนักประดิษฐ์ สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เป็นผลผลิตจากความรู้ที่เรียกว่าเทคโนโลยี การคิดค้นเทคโนโลยีใหม่และนำมาใช้แพร่หลายออกไป ก่อให้เกิดผลกระทบเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ได้มากมายในสังคมหนึ่งและแม้กระทั่งสังคมโลก

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ที่เราใช้นั้น นำไปสู่การที่ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย เพื่อมาสนับสนุนการพัฒนาและขยายฐานการผลิต ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ไม่ได้ทำให้มนุษย์มีความสุขเสียทีเดียว เพราะบ่อยครั้งที่เราพบว่ามีการนำการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันเป็นจักรกล มาใช้ในเรื่องของสงครามและความรุนแรงภาพรวมของสังคมไทย การมีเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ โดยการประดิษฐ์ขึ้นเองในสังคมหรือโดยการรับสิ่งใหม่จากสังคมอื่นเข้ามาใช้ก็ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ การคิดค้นเทคโนโลยีต่างๆ ขึ้นใช้เป็นวิธีการปรับตัวอันสำคัญของมนุษย์ ทำให้มนุษย์สามารถนำสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่างๆ มาเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคมมนุษย์ให้ก้าวหน้าซับซ้อนขึ้น ระดับของเทคโนโลยีในสังคม โดยเฉพาะเทคโนโลยีการผลิตอาหารและเครื่องใช้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แต่ละสังคมแตกต่างกัน และเทคโนโลยีทางการผลิต เช่น การใช้เครื่องจักรกลในการเกษตรแทนการใช้แรงงานคนและสัตว์ทำให้เกิดการทำไร่ขนาดใหญ่และลดการใช้แรงงานคนและสัตว์ เกิดการย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองอย่างมากมาย การมีรถยนต์ใช้ทำให้การขนส่งและการค้าขายตัว อย่างกว้างขวาง เมืองกับชนบทมีการติดต่อสัมพันธ์กันมากขึ้น ปัจจุบันกรรมวิธีการผลิตแบบใหม่แพร่เข้าไปในชนบทชาวนาในประเทศไทยใช้เครื่องทุ่นแรงมากขึ้น เช่น การใช้เครื่องเกี่ยวข้าวทำให้ประเพณีขอแรงหรือการลงแขกเกี่ยวข้าวน้อยลง รวมทั้งเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีการคมนาคมขนส่งก็เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่ง การสื่อสารทางไกลด้วยเครื่องสื่อสารสมัยใหม่ทำให้ข้อมูลข่าวสารแพร่ไปถึงกันทั่วโลก

ก่อให้เกิดการแพร่กระจายวัฒนธรรมและและการแผ่อิทธิพลถึงกันระหว่างสังคมต่างๆ อย่างไร้พรมแดนหรือที่เรียกว่า “โลกาภิวัตน์”

2.3.5. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสาธารณสุข

ในช่วงระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์โรคติดต่อ ไม่ติดต่อและโรคระบาดที่รุนแรง ทำให้เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับโรคดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขจึงได้เข้ามาแก้ไข ป้องกันปัญหาไม่ให้รุนแรงเพื่อลดความหวาดกลัวพร้อมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรคทั้ง 3 สถานการณ์ ดังนี้

สถานการณ์ไข้เลือดออกในประเทศไทย ระหว่างปีพ.ศ.2544 มีรายงานผู้ป่วยทั่วประเทศ 91.2 ต่อประชากรแสนคน ภาคกลางมีอัตราป่วยสูงสุด 127.3 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือภาคใต้ 113.9ต่อประชากรแสนคน จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 10 อันดับแรก คือ ชลบุรี สระแก้ว นครสวรรค์ ยะลา ระยอง ปัตตานี อุทัยธานี นครปฐม สงขลา และพิษณุโลก ตามลำดับ แต่แสดงแนวโน้มลดลงยกเว้นจังหวัดนครปฐม และพิษณุโลก และใน ปี พ.ศ.2548 กลับพบผู้ป่วยเด็ก ที่เสียชีวิตด้วยไข้เลือดออกสูง ถึง 3 ราย ทำให้กระทรวงสาธารณสุขเร่งกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย และระดมให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนทั่วประเทศในการระวังป้องกัน และวิธีการสังเกต อาการของไข้เลือดออกในระยะเริ่มแรก ซึ่งก็ช่วยให้ประชาชนป้องกันและเฝ้าระวัง บุตรหลาน ของตนจากโรคไข้เลือดออกได้เป็นอย่างดี และสามารถนำผู้ป่วยที่ต้องสงสัยส่งโรงพยาบาลได้ทันทั่วทั้ง (เพ็ญศรี จิตรนำทรัพย์,กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)

สถานการณ์โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (Severe Acute Respiratory Syndrome- SARS) หรือโรคปอดบวมรุนแรง ปรากฏขึ้นครั้งแรกที่ทางตอนใต้ของประเทศจีน เดือนพฤศจิกายน 2545 ก่อนข้ามไปเกาะฮ่องกง และแพร่ไปยัง เวียดนาม สิงคโปร์ เยอรมันนี แคนาดา สหรัฐอเมริกา สาเหตุสำคัญที่ทำให้โรคนี้แพร่กระจายไปอย่างกว้างขวาง เป็นผลมาจากรัฐบาลจีนพยายามปกปิดเรื่องนี้ การศึกษาหาสาเหตุเพื่อป้องกันและควบคุม การแพร่ระบาดของโรคซาร์ส ยังไม่มียาและวัคซีนรักษาหรือป้องกันโรคนี้ได้โดยตรง สถานการณ์นี้สร้างความตื่นตระหนกให้กับประชาชนคนไทยค่อนข้างสูง กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการระวังป้องกันและให้ความรู้แก่ประชาชน เริ่มตั้งแต่ การแนะนำหน้ากากอนามัยชนิดมีผ้าครอบจมูก ออกแบบ เพื่อใช้ในวงการแพทย์ชั้นนำที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการป้องกันฝุ่นละออง,สารพิษ และเชื้อโรคไม่ให้เล็ดลอดเข้าสู่ระบบการหายใจ (เตือนใจ จ้อยเอม,สภูป,บางกอกทูเดย์ ,วันที่ 4 เมย. 2546;18)

นอกจากนั้นยังมีแถลงการณ์จากกองควบคุมโรค เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อของผู้ต้องสงสัย โดยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ต้องสงสัยว่าป่วยเช่น แพทย์ พยาบาล รวมถึงญาติต้อง

สวมอุปกรณ์ป้องกันทางเดินหายใจ n95 ส่วนบุคคลที่ปฏิบัติการใกล้กับบุคคลต้องสงสัย ให้ใช้ หน้ากากชนิด pl ส่วนบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้เข้ามาใช้บริการในโรงพยาบาล ให้ใช้ชนิดที่ทำมาจากผ้า

ส่วนมาตรการป้องกันโรคศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุข อาทิ ออกประกาศให้ ประชาชนหลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังประเทศที่มีความเสี่ยง,นักท่องเที่ยวต้องผ่านด้านการตรวจของ แพทย์ที่ด่านควบคุมโรคท่าอากาศยาน โดยเฉพาะ เครื่องบินที่มาจาก จีน ฮองกง ไต้หวัน เวียดนาม และสิงคโปร์ ขอความร่วมมือกับทางกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาชะลอการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในพื้นที่ที่เป็นเขตรอบบาด และยังได้ตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจประชุมติดตามประเมินสถานการณ์ โดยมีนายแพทย์รัชต์ สุทธาจารย์ รองปลัด กระทรวงสาธารณสุข เป็นประธาน คอยรวบรวมข้อมูลและ เปิดเผยให้ประชาชนที่ต้องการข้อมูลสอบถามได้ ทำให้ประเทศไทยได้รับการยกย่องว่าเป็นประเทศ ตัวอย่างในการป้องกันและควบคุมโรคศาสตร์ จากองค์การอนามัยโลก (อภิรดี เขียวรอด,กลุ่มสารนิเทศ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข; 2546)

สถานการณ์ของผู้ป่วยเอดส์ในประเทศไทย สถิติผู้ป่วยเอดส์ในปี 2547 ที่ผ่านมา คาดประมาณมีผู้รับเชื้อแล้วถึง 1.3 ล้านราย แต่เป็นผู้ป่วยเอดส์ที่มีอาการทั้งหมด 61,705 ราย เสียชีวิตแล้วกว่า 6,417 ราย โดยพฤติกรรมความเสี่ยงของผู้ป่วยเอดส์ส่วนมากยังเกิดจากการที่ เพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 83.1

เมื่อพิจารณาจากแนวโน้มของการเจ็บป่วย นับตั้งแต่เริ่มพบผู้ป่วยในประเทศไทย (ปี 2527) อัตราความชุกของโรคสูงขึ้นในปี 2540 และเริ่มลดลงเรื่อยๆในปีต่อมา ทั้งนี้คิดเป็นผู้ป่วยเพศ ชายมากกว่าเพศหญิง 2:1 คิดเป็นอัตราส่วนของผู้ป่วยต่อประชากรในประเทศ 1:60 เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การป้องกันและควบคุมโรค เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง แต่ควรให้การดูแลป้องกันผู้ติดเชื้อราย ใหม่ๆ ซึ่งเป็นเยาวชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 18 ปี เป็นต้นไป เนื่องจากในขณะนี้กลุ่มดังกล่าวมี พฤติกรรม เสี่ยงค่อนข้างสูง เช่น ไม่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์,เปลี่ยนคู่นอนบ่อยๆ เป็นต้น(money magazine;103) โดยทั่วไป ลักษณะทางด้านสุขภาพอนามัยของคนไทยในปัจจุบันนับว่าอยู่ในเกณฑ์ ที่คือมีอายุยืนเฉลี่ยสูงขึ้น (ชาย 68 ปี หญิง 72 ปี) การเจ็บป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคระบาดร้ายแรงใน อดีตมีอยู่น้อยมาก อย่างไรก็ตาม เราก็พบว่าในปัจจุบัน คนไทยได้ป่วยเป็นโรค "ทันสมัย" ที่เป็นกันมาก ในประเทศที่พัฒนาแล้วเพิ่มมากขึ้นด้วย เช่นโรคหัวใจ อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ได้มี ปรากฏการณ์ทางสาธารณสุขเกิดขึ้นมาใหม่ประการหนึ่ง และก็มีแพร่หลายอยู่ทั่วโลก รวมทั้งใน ประเทศไทยเราด้วย นั่นคือ การเป็นโรครุมิคุ้มกันบกพร่อง การสาธารณสุขของไทยในอนาคตมี แนวโน้มว่าจะดีขึ้นกว่าภาวะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าจะต้องเผชิญกับโรคชนิดใหม่รวมทั้งการระบาดของ โรคเอดส์ตาม ด้วยเหตุผลสำคัญคือประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น มีความรู้ที่จะปกป้องและรักษา

ตนเองมากขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์และเทคโนโลยี ทางด้านการรักษาพยาบาลสมัยใหม่จะช่วยควบคุมโรคต่างๆได้ดีขึ้นด้วย

สถานการณ์โรคทั้ง 3 ดังกล่าวต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการรักษาและ ป้องกันโรค ซึ่งส่งผลทำให้โครงการหลักประกันถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค เป็นที่รู้จักและเป็นที่ ยอมรับของประชาชน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่จะไม่กังวลเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษา โดยรัฐบาล ได้จัดโครงการซึ่งเป็นนโยบายหลัก มีชื่อว่าโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค

โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค ย้อนเวลาไป 3 ปี โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค เกิดขึ้นในรัฐบาล ยุคของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆตามมา ทั้งแง่บวกและแง่ลบ หลายคนยังมีข้อสงสัยโดยเฉพาะ ประเด็นของคุณภาพการให้บริการ งบประมาณและการจัดการโครงการ

กระทรวงสาธารณสุขต้องการทำหลักประกันสุขภาพเพื่อคนรากหญ้าหรือกลุ่มคนจน และคนด้อยโอกาสทางสังคมเพื่อที่จะมีโอกาสได้รับบริการสาธารณสุขได้เท่าเทียมกับบุคคลกลุ่มอื่นๆ โดยได้ผลักดันนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยได้ดำเนินการ ตั้งแต่ วันที่ 1 เมษายน 2544 เป็นต้นมา หลังจากนั้นไม่นานก็ได้ออก พระราชบัญญัติหลักประกัน สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545: ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ ไม่ประสบความสำเร็จมากนัก รัฐบาลจึงได้ชี้แจงและจัด วางเป้าหมายดังนี้

โดยเป้าหมายแรกของโครงการ คือ ให้การบริการหลักที่จำเป็นแก่ชีวิตรวมถึงความ ทุพพลภาพต่างๆด้วยและประชาชนสามารถเข้าถึงบริการหลักได้และเกิดความเท่าเทียมกัน ส่วน เป้าหมายที่ สอง คือ ต้องการให้ระบบสุขภาพทั้งระบบมีประสิทธิภาพ ซึ่งพบว่างบประมาณในแต่ละปี รวมทั้งประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี และงบประมาณที่ใช้เพิ่มในแต่ละปี ก็ไม่ช่วยให้ประชาชนได้รับ บริการจนถึง ความซับซ้อนของการให้บริการ และประสิทธิภาพ ยังคงต้องเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการ แก้ไขต่อไป เพราะคนส่วนใหญ่เริ่มไปค้างค้ำอยู่ที่โดยโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ในขณะที่โรงพยาบาล ขนาดเล็ก ไม่สามารถ ดึงดูดคนไข้ไปรักษาได้ ส่วนเป้าหมายที่สาม คือ คนรู้สึกว่าการบริการสุขภาพมี คุณภาพดีขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาการได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐต่ำ (น้อยกว่า 200 บาทต่อหัว) ทำให้ส่งผลต่อภาพลักษณ์ในการให้บริการดังกล่าว เป้าหมาย สุดท้าย คือต้องการให้เป็นระบบสุขภาพที่ ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้จริง และสามารถตรวจสอบได้

จากการทำโพลล์เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ตลอด 3ปีที่ ผ่านมาพบว่า ในปีแรกความพึงพอใจของผู้รับบริการโดยรวมดีกว่าร้อยละ 80 แต่ในเรื่องคุณภาพยังไม่ ค่อยมั่นใจ พอขึ้นปีที่ 2 ทั้งความพึงพอใจในเรื่องคุณภาพและโครงการโดยรวมต่างก็ดีขึ้น ส่วนปีที่ 3 ความพึงพอใจของคนไข้ในภาพรวมเท่าเดิม ขณะที่ความพึงพอใจในด้านคุณภาพดีขึ้น โดยคำว่า

คุณภาพ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ คุณภาพทางด้านสังคม เป็นเรื่องที่ประชาชนรู้สึกเอง เช่น การรอคิว เป็นต้น ส่วนคุณภาพด้านการแพทย์ พิจารณาได้จากผลการศึกษาบางเรื่อง เช่น ยาที่ใช้ต่อบริษัทยาแพทย์ใกล้เคียงของเดิม กล่าวได้ว่า เรื่องของการบริการทางการแพทย์ได้แตกต่าง แต่ในเรื่องของความพึงพอใจนั้น มีความพึงพอใจมากขึ้น

แต่เมื่อดูทางด้านความพึงพอใจของผู้ให้บริการพบว่ามีปัญหาอยู่สรุปว่า วิชาชีพแพทย์จะเป็นบุคลากรที่ไม่สบายในโครงการมากที่สุด เพราะเนื่องจากต้องรับภาระงานมากขึ้นและมีปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ส่วนอัตราการฟ้องร้องแพทย์ต่อประชากรเปรียบเทียบก่อนและหลังโครงการซึ่งมีอัตราส่วนน้อยลง (นพ.สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, วารสารเศรษฐกิจและสังคม ก.ค.-ส.ค. 47) โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาท รักษาทุกโรค เป็นเพียงโครงการหนึ่งที่ช่วยสร้างความมั่นคงทางสุขภาพให้แก่คนไทยโดยเฉพาะคนที่ด้อยโอกาส หากทุกคนต้องการมีสุขภาพที่แข็งแรง ต้องเริ่มจากการดูแลสุขภาพของตนเองให้ได้อย่างสม่ำเสมอ และถ้าหากมีการเจ็บป่วยไข้ก็จะได้ยังได้รับการบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพจากโครงการ

นอกเหนือจากความขัดแย้งที่มีในระดับผู้ปฏิบัติการ ก็ยังพบปัญหาและอุปสรรครวมถึงความขัดแย้งของผู้บริหารทางการเมืองในแวดวงสาธารณสุขอีกด้วย การเมืองในวงการสาธารณสุข กรณีเกิดความขัดแย้งในสถาบันสาธารณสุข กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ระหว่างฝ่ายการเมืองที่คุมนโยบายและฝ่ายเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงาน จนต้องย้ายคู่อริออกจากกัน กรณีขัดแย้งดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการแย่งชิงอิทธิพลและผลงาน รวมทั้งการมีปรัชญาที่ต่างกัน กล่าวอย่างสั้นๆ ก็คือการเมืองในวงการสาธารณสุข เป็นประเด็นที่น่าสนใจ คาดหมายว่าความขัดแย้งทำนองนี้จะยังคงมีอยู่ต่อไป นอกจากนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขคนเดิมคือคุณหญิงสุตารัตน์ เกยุราพันธุ์กลายเป็น นายแพทย์ สุชัย เจริญวัฒน์กุล ที่เข้ามาดูแลกระทรวงสาธารณสุขแทน และมีกระแสวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางเรื่องโครงการ 30 บาทว่าประสบความสำเร็จล้มเหลวจนจนย้ายตนเองไปทำหน้าที่ที่กระทรวงอื่นแทน แต่โครงการดังกล่าวก็ทำให้ประชาชนไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในวิธีการป้องกันและดูแลสุขภาพมากขึ้น ทำให้เกิดกระแสนิยมเกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่ากระแสตื่นสุขภาพ สถานการณ์ทั่วไป ได้เกิดกระแสตื่นสุขภาพ โดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นกลาง เกิดขึ้นจากหลายเหตุปัจจัย ที่สำคัญมาจากการโฆษณาของอุตสาหกรรมอาหารเสริมหรือเสริมอาหารและความงาม เช่น วิตามินและสารสกัดต่างๆ ครีมหน้าแดง การสวนล้างพิษ เครื่องดื่มน้ำดำเป็นที่นิยมลดลง พวกชาสมุนไพรได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น กระแสชาเขียว ทำให้หนังสือชื่อชีวิตนี้ไม่มีทางตันของ นายตัน ภาสกรนที ขายดีติดอันดับ ต้องพิมพ์ถึง 6 ครั้งภายใน 1 ปี กล่าวกันว่าธุรกิจอาหารเสริมของไทยในปี 2547 มีมูลค่าถึง 8 พันล้านบาทและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ข้อสังเกต กระแสตื่นสุขภาพนี้ ในด้านหนึ่งดูขัดกับกระแสการดื่มน้ำเมาและการสูบบุหรี่ ไปจนถึงการเที่ยวกลางคืน การใช้ยาเสพติดซึ่งล้วนบั่นทอนสุขภาพ แต่ก็มีด้านที่เหมือนกัน นั่นคือ เป็นกระแสของการบริโภค แต่ว่าบริโภคต่างกัน จึงควรสร้างกระแสรักษาสุขภาพโดยไม่ต้องบริโภคให้เพิ่มมากขึ้น (สกว. มติชนรายสัปดาห์ วันที่ 03 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ปีที่ 25 ฉบับที่ 1294)

สำหรับสถานพยาบาลสมัยใหม่ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งรวมทั้งโรงพยาบาลขนาดใหญ่ไปจนถึงคลินิกและสถานอนามัยด้วยนั้น พบว่า แม้จะมีเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก ก็นับยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน และมักจะกระจุกหรือรวมตัวกันอยู่เฉพาะในเขตเมืองเป็นส่วนใหญ่วางไว้ในชนบทท้องที่ห่างไกลยังขาดสถานพยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งรวมทั้งแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่เทคนิคสาธารณสุขอีกเป็นจำนวนมาก ดังเราจะพบว่าอัตราประชากรต่อแพทย์ของไทยเรายังไม่ดีนักเมื่อเปรียบเทียบกับของประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนั้นยังมีความแตกต่างกันมากระหว่างเมืองกับชนบทอีกด้วย

2.3.6. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชญากรรม

ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งหมายถึงการกระทำบางอย่างที่สังคมถือว่าเป็นการกระทำ ความผิดต่อสังคมส่วนรวม ผู้ที่กระทำจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย เช่น ฆ่าคนตาย ลักทรัพย์ หรืออย่างอื่นที่การกำหนดโทษไว้ชัดเจนในกฎหมาย(สมุลทิพย์.2547.ออนไลน์) การกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ประเภทของอาชญากรรมซึ่งแบ่งตามสถิติจากกรมตำรวจสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภทด้วยกันคือ

1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ซึ่งประกอบด้วย การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา การปล้นชิงทรัพย์ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง เมื่อเปรียบเทียบจากปี 2546 กับ 2547 มีอัตราลดลงร้อยละ 18.63

2. คดีชีวิตร่างกายและเพศ ซึ่งประกอบด้วย การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา การฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา การทำให้ตายโดยประมาท การพยายามฆ่า การทำร้ายร่างกาย การข่มขืนกระทำชำเรา เมื่อเปรียบเทียบจากปี 2546 กับ 2547 มีอัตราลดลงร้อยละ 5.64

3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วย การลักทรัพย์ การฉ้อโกง การชิงทรัพย์ การชิงทรัพย์ การกรรโชกทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ การรับของโจร การทำให้เสียทรัพย์ เมื่อเปรียบเทียบจากปี 2546 กับ 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.28

4. คดีที่น่าสนใจ ซึ่งประกอบด้วย การโจรกรรมรถจักรยานยนต์ การโจรกรรมรถยนต์ การโจรกรรมโค-กระบือ การโจรกรรมเครื่องมือเกษตร การปล้น-ชิงรถยนต์โดยสาร การปล้น-ชิงรถยนต์แท็กซี่ การข่มขืนและฆ่า การลักพาเรียกค่าไถ่ การฉ้อโกง การยักยอก เมื่อเปรียบเทียบจากปี 2546 กับ 2547 มีอัตราลดลงร้อยละ 8.46

5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ประกอบด้วย คดีอาชญากรรม(เป็นธรรมดาและเป็นสงคราม) การพนัน(การพนันทั่วไปและการพนันสลากกินรวบ) คดียาเสพติด การค้าประเวณี การมีและเผยแพร่วัตถุลามก เมื่อเปรียบเทียบจากปี 2546 กับ 2547 มีอัตราลดลงร้อยละ 20.8 (กรมตำรวจ.2548.ออนไลน์)

ได้มีงานวิจัยเรื่องความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนจัดทำโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฝ่ายกองวิจัยและพัฒนา (กองวิจัยและพัฒนา.2543.ออนไลน์) มีวัตถุประสงค์ที่จะทราบถึงความหวาดกลัวภัยของประชาชน ต่อปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนผลกระทบของปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อความหวาดกลัวภัยของประชาชนเพื่อที่จะเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการที่จะลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนลง ผลการวิจัยพบว่าประชาชนยังคงมีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมอยู่สูงโดยเฉพาะเมื่ออยู่ในเวลากลางคืน และมีความหวาดกลัวสูงมากเมื่อออกไปนอกบ้านและแถบละแวกบ้านในเวลากลางคืน แต่ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนดังกล่าว

ยังแปรผันตามตัวแปรต่างๆ คือ

1. อายุ ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีอัตราความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมสูง
2. เพศ ประชาชนที่เป็นเพศหญิง มีอัตราความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมสูงกว่าเพศชาย
3. ที่พักอาศัย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่อาศัยในอาคารพาณิชย์ (ตึกแถว) มีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมสูงกว่าผู้ที่อยู่อาศัยในสถานที่พักประเภทอื่น ที่พักอาศัยที่ประชาชนมีความหวาดกลัวน้อยที่สุดคือบ้านพักของทางราชการ
4. ระยะเวลาที่พักอาศัย ประชาชนที่พักอาศัยในที่อยู่ปัจจุบันเป็นระยะเวลาสั้นจะมีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมสูงกว่าผู้ที่พักอาศัยมาเป็นเวลานาน
5. การมาตรวจของตำรวจสายตรวจ มีผลต่ออัตราความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชน กล่าวคือถ้ามีตำรวจสายตรวจมาตรวจอยู่เป็นประจำทำให้อัตราความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนลดลง
6. ยามหรืออาสาสมัครรักษาความปลอดภัย มีผลต่ออัตราความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนสูง ซึ่งถ้าในหมู่บ้านมียามหรืออาสาสมัครรักษาความปลอดภัยจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกปลอดภัยมากขึ้น
7. การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ถ้าประชาชนหรือบุคคลในครอบครัวเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะทำให้มีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมสูงกว่าบุคคลที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

ในการป้องกันภัยอาชญากรรมของประชาชนนั้นพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะใช้

อุปกรณ์ป้องกันอาชญากรรมในบ้านพักและการป้องกันการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ แต่เมื่อใช้อุปกรณ์ป้องกันแล้วประชาชนก็ยังคงมีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมอยู่เช่นเดิม ส่วนการรับทราบข่าวอาชญากรรมนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับทราบข่าวอาชญากรรมจากโทรทัศน์และวิทยุ ซึ่งจากการรับทราบข่าวอาชญากรรมทำให้ประชาชนเกิดมีความระมัดระวังและป้องกันตัวเองมากขึ้น

ข้อมูลจากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การรับรู้ปัญหาด้านอาชญากรรมเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อจิตใจหรือสภาวะจิตของคนในสังคมเป็นจำนวนมาก ในการลดอัตราความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนลง จึงควรที่จะให้ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันอาชญากรรมแก่ประชาชน โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจออกตรวจตรารักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องและให้ความสนใจต่อเหตุอาชญากรรมและบุคคลที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเป็นพิเศษ ตลอดจนความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นในการป้องกันอาชญากรรมโดยการอบรมให้มีอาสาสมัครรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้านหรือในท้องถิ่นนั้น

2.3.7. การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และสถาบันการศึกษา

ในรอบปี 2547 เกิดการปฏิรูปมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายและโครงสร้างทางการศึกษาอย่างมาก ซึ่งทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจำนวนมากในการปฏิรูปครั้งนี้ ทำให้ดูเหมือนว่าจะเกิดความล่าช้าและหยุดนิ่งทุกอย่างอยู่ในภาวะชะงักงันปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวมีเหตุปัจจัยที่ซับซ้อนในประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยได้ค้นคว้าและขอหยิบยกเอาประเด็นที่น่าสนใจมานำเสนอโดยรวบรวมจากบทความของ นายอนุช อภาภิรมย์ (มติชนรายสัปดาห์ หน้า 45 วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ปีที่ 25 ฉบับที่ 1295) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพรวมการศึกษาไทย

1. ภาพรวมการศึกษาไทยตามรายงานทางการ ตามรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลการศึกษา มีดังนี้

- (1) หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย
- (2) การสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อให้ทันสังกัดพอใจ และหลายแห่งไม่มีความเข้าใจในการเขียนหลักสูตร
- (3) เนื้อหาหลักสูตรมีมากเกินไป ครูสอนไม่ทัน หรือบางรายวิชาเนื้อหาเยิ่นเย้อเกินไป
- (4) การประเมินผล ส่วนใหญ่ไม่ให้นักศึกษาเข้าชั้น มีการสอบซ่อมเสริมที่ทำไม่จริงจัง
- (5) ควรมีสถาบันทดสอบแห่งชาติ
- (6) ด้านหนังสือเรียน โรงเรียนมีอิสระสั่งซื้อหนังสือเรียนจากเอกชนที่มีราคาแพงแบบเรียนที่รัฐจัดสรรส่งให้ล่าช้า
- (7) ใบงานของครูส่วนใหญ่คัดลอกจากหนังสือที่ขายในท้องตลาด ไม่ได้มาตรฐาน

ขาดการริเริ่มของครู ครูไม่สามารถสรุปได้ว่า จุดประสงค์ของการเรียนเรื่องนี้คืออะไร

(8) ครูขาดความมั่นใจในสถานภาพและความมั่นคง โดยเฉพาะการโอนโรงเรียนไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(9) รัฐบาลควรกระจายอำนาจแท้จริงแก่โรงเรียนมากขึ้น โดยการสนับสนุนบุคลากรสวัสดิการและค่าตอบแทน แรงการพัฒนาครูและผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง (ไทยรัฐ 04/01/48)

2. ปัญหาเป้าหมายทิศทางการศึกษาที่ชัดเจน

พบว่า ภาพรวมทางการศึกษาไทยที่สำคัญกว่าที่กล่าวมา ได้แก่ ปัญหาเป้าหมายทิศทางการศึกษา เพราะหากส่วนนี้ขาดความชัดเจนแล้ว ก็จะทำให้ภาพรวมส่วนอื่นไม่ชัดเจนไปด้วยว่า จัดการศึกษาไปทำไม เพื่ออะไร ในด้านเป้าหมายทิศทางการศึกษานั้น มีประเด็นควรพิจารณา 2 ด้าน ด้านหนึ่ง พิจารณาการศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือ และอีกด้านหนึ่ง ในฐานะเป็นจุดหมายปลายทางในตัวเอง กล่าวคือ

(1) พิจารณาการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือ ซึ่งมุ่งใน 2 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งที่ปัจจุบันมีความแจ่มชัดขึ้นว่า มุ่งหวังให้เป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมความรู้ ซึ่งต้องการคนงานความรู้ (Knowledge Worker) จำนวนหนึ่ง แต่ในความชัดเจนนี้ดูยังไม่พร้อมเพรียงอยู่อีกมาก เช่น ในด้านบุคลากรทางการศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และอื่นๆ การศึกษาในฐานะเครื่องมืออีกส่วนหนึ่งน่าจะได้แก่การแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล การแก้ปัญหาความยากจนนั้นเห็นพ้องกันว่าจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่ง ในด้านนี้ก็พบว่าขาดความพร้อมเพรียงอีกเช่นกัน เป็นต้นว่าถ้าต้องการใช้การศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ก็ต้องมีเนื้อหาการเรียนการสอนว่าด้วยความยากจนที่เกิดขึ้นจากเหตุใด มีความเป็นมาเป็นไปอย่างไร การขจัดความยากจนเป็นอย่างไรและวิธีปฏิบัติจะอย่างไร

(2) พิจารณาการศึกษาในฐานะเป็นจุดหมายปลายทางในตัวเอง เป็นสิ่งที่กล่าวกันมานาน แต่ปฏิบัติให้บังเกิดผลจริงค่อนข้างยาก นักการศึกษาจำนวนไม่น้อยเห็นว่าการศึกษามีจุดหมายในตัวมันเองในด้านการเข้าใจตนเอง การสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองได้ถึงที่สุด การรู้สึกพึงพอใจในการพัฒนาของตนเองตามความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับด้านจริยธรรม ปัจจุบันบางที่เรียกว่าความฉลาดทางอารมณ์หรืออีคิว

(3) ภารกิจเฉพาะหน้า กล่าวในแง่เป้าหมายและทิศทางการศึกษาของไทย ในเฉพาะประเด็นข้างต้นแล้วก็มีภารกิจเฉพาะหน้าว่าจะประสานภารกิจทางการศึกษาดังกล่าวทั้งหมดเข้าด้วยกันได้อย่างไร เนื่องจากเกิดปัญหาดังกล่าวทำให้ภาครัฐมีการเคลื่อนไหวที่น่าสนใจดังนี้

(3.1) การจัดตั้งองค์กรเพื่อเร่งพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชนและปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (สปร.) ประกอบด้วยแขนง 8 หน่วย ได้แก่

สถาบันวิทยาการการเรียนรู้ (สวร.) ศูนย์ส่งเสริมความสามารถพิเศษแห่งชาติ (สมพช.) ศูนย์ความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย (สททช.) ศูนย์กลางการเรียนรู้ไอซีทีแห่งชาติ สำนักงานสร้างสรรค์งานออกแบบ (สศบ.) สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.) สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) เป็นการริเริ่มเพื่อปฏิรูปทางการศึกษาที่โดดเด่น คาดหมายว่าจะเป็นพลังขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลที่สำคัญ

(3.2) การขยายโอกาสทางการศึกษา มีที่เด่น ได้แก่ การแจกทุนการศึกษา ทั้งศึกษาในประเทศและไปต่างประเทศจำนวนนับแสนทุน โครงการนักเรียนแลกเปลี่ยนภายในประเทศรุ่นที่ 1 ปี 2547 มีนักเรียน "หัวกะทิ" จากต่างจังหวัด เข้ามาศึกษาในโรงเรียนมีชื่อเสียงในกรุงเทพฯ เด็กดังก้าวได้ให้สัมภาษณ์ มีบางตอนที่น่าสนใจ เช่น "เด็กกรุงเทพฯ จะขยันทำแบบฝึกหัดในจำนวนที่มาก และค่อนข้างยากทุกวัน ผิดกับที่โรงเรียนเดิมที่จะให้ทำแค่ 2-3 ข้อง่ายๆ รวมทั้งเวลาที่ว่างก็มักหมดไปกับการอ่านหนังสือ เรียกได้ว่าทุกวินาทีมีค่ามาก และเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กกรุงเทพฯ เรียนเก่งและยังเป็นแรงกระตุ้นให้ขยันตามด้วย" บ้างว่า "ผมได้เห็นชีวิตคนกรุงที่ทุกวันมีแต่ความเร่งรีบ ต้องอยู่กันแออัด แม้แต่ในรั้วโรงเรียนเทวศิรินทร์ก็คับแคบ แคมการจราจรก็ติดขัด ซึ่งที่ต่างจังหวัดมีพื้นที่กว้างขวางสะดวกสบาย ธรรมชาติก็ดีแต่ถึงอย่างไรก็เป็นประสบการณ์แปลกใหม่ ได้รู้จักการใช้ชีวิตของคนกรุงเทพฯ" บางกลุ่มเล่าว่า นักเรียนที่นั่นนอกจากจะมีอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยและครบครันแล้ว การรายงานหน้าชั้น (ก็น่าสนใจ) เป็นการแสดงละคร ทำให้รายงานเรื่องนี้เข้าใจง่ายขึ้น (สยามรัฐ 4/1/48)

(3.3) การตั้งโรงเรียนพิเศษต่างๆ เพิ่มความหลากหลายและโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียน หรือโรงเรียนในฝัน 921 โรงเรียน นอกจากนี้ มีโรงเรียนต้นแบบการศึกษา 2500โรงเรียน โรงเรียนวิถีพุทธ 80 โรงเรียนโรงเรียนในกำกับรัฐ 19 โรงเรียน (และจะเพิ่มขึ้นอีก) โรงเรียนสองภาษา 53 โรงเรียนนาร่องและสรรหาผู้มีความสามารถพิเศษ 75 โรงเรียน (ข้อมูลน่ารู้ของประเทศไทย 2548 ของ สศช.) โรงเรียนพิเศษต่างๆ เหล่านี้ ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการ ส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายส่วนหนึ่งเกิดจากการเปิดกว้างขึ้นของหลักสูตรและการศึกษาของไทย คาดหมายว่า จะมีโรงเรียนพิเศษขึ้นใหม่ตามความซับซ้อนของสังคม เป็นสิ่งที่น่าจับตาเรื่องหนึ่งด้วยว่า ใครจะฉวยคว้าหรือได้ประโยชน์เป็นสำคัญ

จะเห็นได้ว่านโยบายทางด้านการศึกษานี้ก่อให้เกิดวัฒนธรรมใหม่แก่ทั้งคณาจารย์ ครูผู้สอน และนักเรียน นักศึกษา ทำให้เกิดการตื่นตัวอย่างสูงเพื่อการปรับตัวในการตอบรับกับสิ่งใหม่ๆ ซึ่งมีผลต่อสภาวะการรับรู้และสภาวะทางจิตของผู้คนในสังคมที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงคือผู้สอนผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมคือผู้ปกครอง พ่อแม่ ในการตั้งรับและ

ปฏิบัติตามให้ทันกับแนวปฏิรูปใหม่นี้

2.3.8. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์พระประมุข และมีคณะรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ทุกรัฐบาลมีนโยบายที่คล้ายคลึงกันในการพัฒนาและตอบสนองต่อความเจริญก้าวหน้าของทั้งประชากรและของประเทศ สำหรับรัฐบาลปัจจุบันจุดเด่นในด้านการเมืองการปกครองอยู่ตรงที่ได้การยอมรับจากประชาชนมากที่สุดในประวัติศาสตร์ คือมีเสียงข้างมากในสภาถึงระดับที่สามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้ จัดได้ว่าเป็นรัฐบาลที่มีเสถียรภาพสูง แต่อย่างไรก็ตามก็ยังเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในการบริหารและความขัดแย้งอยู่อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมสถานการณ์สำคัญทางการเมืองดังนี้ โดยนายอนุช อภาภิรมย์ (มติชนรายสัปดาห์ วันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ปีที่ 25 ฉบับที่ 1290)

1. ความขัดแย้งในชนชั้นนำ

(1) ปราบกฏชาวความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นนำอย่างต่อเนื่อง ถึงขั้นเกิดขมอมคนรู้ทัน ทักษิณ สร้างภาพเกี่ยวกับ "ชาลง" ของพรรคไทยรักไทย ความขัดแย้งดังกล่าว ได้ขึ้นสู่กระแสสูงในเดือนตุลาคม และลดลงในปลายเดือนพฤศจิกายน 2547 วิเคราะห์กันว่าเป็นการขัดแย้งหลักระหว่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ "กลุ่มทุนเก่า/ผู้ดีเก่า" ที่พึงพิงระบอบราชการและมีลักษณะท้องถิ่น กับกลุ่มทุนใหม่ที่มีลักษณะเป็นผู้ปฏิรูปและบริหารระบบราชการและเป็นแบบโลกาภิวัตน์

(2) สาเหตุพื้นฐานของความขัดแย้ง พบว่าความขัดแย้งดังกล่าว น่าจะเกิดจากสาเหตุพื้นฐาน 2 ประการ ได้แก่ ก) ทิศนะในการพัฒนา จะไปเร็วหรือไปช้า และ ข) ผลประโยชน์ของกลุ่มพวก ซึ่งมีการโจมตีนโยบายรัฐบาลว่าเป็นแบบประชานิยม การทำให้ประชาชนจับจ่ายเกินตัว ไม่พึงตนเอง เกิดภาวะฟองสบู่ระยะยาว (แม้ตัวเลขยังไม่เป็นไปตามนั้นชัดเจนนัก บางโครงการ เช่น เอสเอ็มแอล น่าจะเป็นการทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง) เกิดการคอร์รัปชันและผลประโยชน์ทับซ้อน อย่างไรก็ตาม ข้อโจมตีนี้ หลายประการก็เป็นเรื่องน่ารำพึง เช่น การเน้นด้านการตลาดมากเกินไป และปัญหาคอร์รัปชันที่กัดกร่อนสังคมมานาน

(3) ผลด้านบวกจากความขัดแย้ง พบว่าความขัดแย้งดังกล่าว ก็มีข้อดีที่ทำให้เกิดความสนใจในนโยบายสาธารณะอย่างกว้างขวาง มีบทเรียนว่า การให้นโยบายเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการเลือกทางการเมือง ควรจะตามมาด้วย การเปิดให้มีการเสนอและวิพากษ์นโยบายสาธารณะอย่างกว้างขวางในระดับหนึ่ง ท่ามกลางความขัดแย้งรัฐบาลได้พยายามพลิกสถานะจากการถูกกระทำทางการเมือง หรือการเป็น "ชาลง" ในหลายประการด้วยกัน เช่น การจัดทัวร์นกขมิ้น แก้ปัญหาตรงในพื้นที่

การพันนงเพื่อให้กำลังใจ การจัดงานมหรหรรจากรากหญ้ำ ทั้งนี้ สถานการณ์ได้เริ่มพลิกกลับ มาเป็นผลดีกับฝ่ายรัฐบาล ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน 2547

2. การปฏิรูประบบราชการ

ความเคลื่อนไหวในเรื่องผู้ว่าซีอีโอ ทูตซีอีโอ ผลไม่ชัดเจน การปรับโครงสร้างวิธีทำงานและระบบงบประมาณ ก้าวหน้าไปพอสมควร ส่วนการยกระดับคุณภาพข้าราชการคืบหน้าไปน้อย การแก้ปัญหาคารคอรรัปชั่น และประสิทธิภาพการทำงานยังต้องทำต่อไป การแปรรูปรัฐวิสาหกิจใหญ่ อย่างเช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ที่มีพนักงานเป็นปีกแผ่นมากที่สุด ยังไม่คืบหน้า กล่าวโดยรวมได้ทำให้ระบบราชการเปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ แต่ยังไม่ถึงขั้นจัดระบบรัฐใหม่

3. กรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1) เกิดเหตุก่อการร้ายอย่างต่อเนื่อง กรณีสามจังหวัดภาคใต้ ได้เกิดเหตุการณ์ใหญ่น้อยต่อเนื่องตลอดปี 2547 เช่น กรณีกรือเซะ กรณีตากใบ การสังหารรายวันของกลุ่มก่อเหตุร้าย ที่ไม่มีกลุ่มใดประกาศความรับผิดชอบ แต่มีหลักฐานพอบ่งชี้ได้ว่า เป็นกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่อาศัยความคิดชาตินิยมผสมความเชื่อทางศาสนา

(2) ผลกระทบสำคัญจากกรณีสามจังหวัดภาคใต้ กรณีสามจังหวัดภาคใต้ เป็นการท้าทายต่ออำนาจรัฐและกลุ่มผู้ปกครองไทยสำคัญอีกครั้งหนึ่งกรณีกรือเซะและตากใบทำให้ทางการรัฐบาลตกเป็นฝ่ายรับทางการเมือง และน่าจะมีผลกระทบสำคัญในการปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับรัฐและบทบาทรัฐใหม่ จากการที่รัฐเป็นผู้ผูกขาดความรุนแรง และเป็นผู้ใช้อำนาจเพื่อการสร้างควมมั่นคงภายในประเทศ เปลี่ยนเป็นว่า รัฐจะต้องแบ่งอำนาจให้แก่กลุ่มต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ และรัฐมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานความร่วมมือในการสร้างความมั่นคงของชาติ

(3) ประเด็นนำศึกษา การก่อการร้ายและการต่อต้านได้เป็นประเด็นศึกษากันทั่วโลก เช่น มีการศึกษาบางชิ้นระบุว่า การก่อการร้ายไม่ได้ขึ้นกับความยากจน แต่เกี่ยวกับเสรีภาพทางการเมือง โดยสังคมที่มีเสรีภาพทางการเมืองสูง หรือรวบอำนาจสูง การก่อการร้ายจะน้อย ส่วนที่อยู่ครึ่งๆ กลางๆ จะมีการก่อการร้ายมากกว่า ผลการศึกษานี้คงมีข้อโต้แย้งได้ ประเด็นก็คือการเก็บบทเรียนเรื่องการก่อการร้ายตั้งแต่ในอดีต และในพื้นที่ต่างๆ น่าจะช่วยให้สามารถเข้าใจเหตุร้ายในสามจังหวัดภาคใต้ดีขึ้น

ท่ามกลางปัญหาและความยากลำบาก รัฐบาลได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ทางการเมือง นั่นคือการที่รัฐบาลและสภาฯ ที่มาจากการเลือกตั้งอยู่ครบกำหนดวาระเป็นครั้งแรก สะท้อนความมั่นคงทางการเมือง ความสามารถในการบริหารและการประนีประนอม จนการเมืองไทยค่อนข้างมีเสถียรภาพ การปฏิรูประบบราชการคืบหน้าต่อไปแม้มีแรงต้าน การสร้างผู้ว่าซีอีโอ กระทำได้ในระดับหนึ่ง เสถียรภาพของรัฐบาล การปฏิรูประบบราชการ และการบริหารปกครองประเทศ การ

ขจัดอิทธิพลท้องถิ่น เหล่านี้ก่อให้เกิดภูมิทัศน์ทางการเมืองใหม่ของประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ย่อมมีผลกระทบต่อความรู้สึก สภาวะการรับรู้ของประชาชนทั่วไปที่มีต่อรัฐบาล ทั้งในด้านบวกและด้านลบ

2.3.9. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยที่มีผลกระทบกับการดำรงชีวิตของคนเรา ในปัจจุบันพบว่าเรากำลังจะเจอปัญหาจากสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหามลภาวะทางน้ำที่มีความเน่าเสีย มีพิษ มีเชื้อโรคและกัมมันตภาพรังสีที่นำมาซึ่งการขาดแคลนน้ำสะอาดสำหรับการอุปโภค บริโภค แม้แต่อาหารที่เป็นพิษล้วนเกิดจากการกระทำของคนทั้งสิ้นทำให้เกิดความเสียหายต่อการใช้ประโยชน์ รวมไปถึงคนพิษที่เกิดจากการสูบบุหรี่หรือเครื่องยนต์ การเผาไหม้ของเชื้อเพลิงจากโรงงานบ้านเรือนหรือแม้แต่กระทั่ง ภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยจากน้ำท่วม และล่าสุดการเกิดคลื่นยักษ์สึนามิโดยไม่มีการเตือนภัยล่วงหน้า ทำให้มีผู้เสียชีวิตสูงกว่าห้าพันคน ส่วนมลภาวะทางเสียงและอากาศจากการจราจร และการพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้เกิดความเสื่อมทางสุขภาพร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครที่มีประชากรหนาแน่น การจราจรคับคั่ง มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง อาจเกิดความผิดปกติทางใจจนแสดงออกถึงอาการทางร่างกายเช่น ปวดศีรษะ หรือ คลุ้มคลั่ง จากการศึกษาของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้รวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมกับสังคมเมืองไว้ดังนี้

ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2548. ออนไลน์)

1. ปัญหาความหนาแน่นของประชากรและการขยายตัวของชุมชน

ปัญหาความหนาแน่นของประชากรและขยายตัวของชุมชน เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเมือง โดยเฉพาะความหนาแน่นและการขยายตัวของชุมชนที่ไม่ได้มีการวางแผนรองรับ ปัญหานี้เกิดจากอัตราการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของแหล่งงาน ได้แก่ บริเวณพื้นที่อุตสาหกรรมจะมีการอพยพย้ายถิ่นของประชากรจำนวนมากเข้ามายังพื้นที่ดังกล่าวอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความหนาแน่นของประชากร ทำให้ระบบสาธารณูปโภค-สาธารณูปการไม่พอเพียงต่อความต้องการ และเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม นอกจากนี้การขยายตัวของชุมชนที่ไม่เป็นระเบียบ ทำให้เกิดการใช้พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ อันนำมาซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อม

2. ปัญหาทางด้านน้ำ

2.1 ปัญหามลภาวะทางน้ำ

ปัญหามลภาวะทางน้ำเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับการขยายตัวของชุมชนโดยเป็นผลต่อเนื่องกันจากการขยายตัวของประชากร คือ ปริมาณน้ำทิ้งและความสกปรกจะเพิ่มขึ้นอย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสื่อมโทรมและทำให้ความสามารถในการรองรับน้ำเสีย-ความสกปรก และอัตราการฟื้นฟูตามสภาพธรรมชาติของแหล่งน้ำลดลง มีผลเสียต่อการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภคภายในชุมชน ทำให้มีน้ำใช้ไม่เพียงพอต่อความต้องการในชุมชน นอกจากนี้ยังมีผลเสียต่อทัศนียภาพของเมือง และระบบนิเวศวิทยาในน้ำอีกด้วย โดยแหล่งกำเนิดน้ำเสียในชุมชนจะเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชนและน้ำเสียจากการบริโภคในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกปล่อยออกมารวมกันและระบายสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำธรรมชาติ

2.2 ปัญหาน้ำท่วม

ปัญหาน้ำท่วมในชุมชนเกิดจากสภาพข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่และจากการก่อสร้างโครงการต่าง ๆ โดยขาดการศึกษาลักษณะและวางแผนรองรับ เช่น โครงข่ายถนน และระบบบำบัดน้ำเสีย นอกจากนี้พื้นที่บางแห่งไม่มีผังเมือง เพื่อขึ้นำการพัฒนาให้เป็นระบบ ทำให้เกิดการพัฒนาเมืองอย่างไร้ทิศทาง มีการขยายตัวกระจายไปโดยรอบ (Urban Sprawl) แม้แต่ในบริเวณที่ต่ำหรือมีปัญหาการระบายน้ำเมื่อฝนตก หรือการพัฒนาสิ่งก่อสร้าง เช่น ถนน หรือ อาคารที่ขวางทางระบายน้ำทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมอย่างรุนแรงที่ทำให้เกิดความเสียหายทั้งทรัพย์สินและชีวิต จึงเป็นปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่งที่เป็นดรรชนีบ่งชี้ถึงการเจริญเติบโตของเมืองที่เกินพอดีหรือขาดการวางแผนที่ดี

2.3 ปัญหาการขาดน้ำบริโภค

ปัญหาการขาดน้ำบริโภคมีสาเหตุมาจากชุมชนมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ-สังคมเพิ่มมากขึ้น ความต้องการใช้น้ำเพื่อการบริโภคจะมีมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำบริโภคเนื่องจากมีกำลังการผลิตไม่พอเพียงต่อจำนวนประชากร และมีแหล่งน้ำดิบเพื่อการผลิตน้ำสะอาดที่ใช้ในการบริโภคไม่พอเพียง โดยเฉพาะชุมชนเมืองที่มีบทบาทพิเศษ เช่น การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม หรือเป็นบริเวณที่มีเกษตรกรรมประเภทที่ใช้น้ำมาก หรือเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่ต้องการใช้น้ำจำนวนมากในกระบวนการผลิต การขาดน้ำที่เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ต้องมีการขนส่งหรือลำเลียงน้ำมาจากที่ไกล มีค่าใช้จ่ายสูงในการขนส่งและการเก็บสำรอง ทำให้เกิดปัญหาการบริโภคหรือการใช้งานในการดำเนินกิจกรรมหรือในชีวิตประจำวันทำให้เกิดสภาพที่ไม่ยั่งยืนกับการพัฒนาชุมชนในระยะยาว

3. ปัญหาการจราจรติดขัด

การจราจรติดขัดเป็นปัญหาที่ตามมาเมื่อเมืองพัฒนาจนมีประชากรจำนวนมากหนาแน่น และมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจมาก หรืออาจพูดได้ว่าเป็นปัญหาของเมืองใหญ่ที่ขาดการวางแผนรองรับ

ปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้น สาเหตุอาจมีหลายประการ เช่น การขาดการวางผังที่ดีทำให้มีสัดส่วนของพื้นที่ผิวจราจรของเมืองน้อย ระบบโครงสร้างถนนหนทางไม่ดี สับสน หรือไม่มีประสิทธิภาพ หรือขาดระบบการขนส่งมวลชนที่ดี หรือมีการพัฒนาเมืองเข้มข้นหนาแน่นเกินไปในบริเวณใจกลางเมืองหรือในบางกรณีเป็นเพราะมีเส้นทางสัญจรระหว่างเมืองที่ผ่าเข้าไปในใจกลางเมือง หรือเมืองขยายเข้ามาล้อมรอบทางหลวงระหว่างเมืองการจราจรติดขัดทำให้เกิดปัญหาติดตามามากมาย นับตั้งแต่การเสียเวลาในการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่มีประสิทธิภาพ และยังเป็นสาเหตุสำคัญของมลภาวะทางอากาศและเสียง และยังทำให้เกิดความตึงเครียด ซึ่งเหล่านี้มีผลต่อสุขภาพทางกายและทางใจโดยตรงของประชากรเมือง

4. ปัญหามลภาวะทางอากาศ

มลภาวะทางอากาศส่งผลต่อชุมชนในแง่ของสุขภาพกาย-สุขภาพจิตของคนในชุมชน และความสงบสุขของชุมชน มลภาวะทางอากาศที่มีผลต่อชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็นมลภาวะที่เกิดจากฝุ่นละอองและมลภาวะประเภทควัน กลิ่น สารพิษในอากาศ โดยแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าว ได้แก่ โรงงานที่ปล่อยของเสีย จากกระบวนการผลิต อุตสาหกรรมออกมา การก่อสร้างของพื้นที่ต่างๆ ในชุมชนที่ก่อให้เกิดฝุ่นละอองมาก และมลพิษอันเกิดจากการจราจรซึ่งมักจะเกิดในเขตที่มีประชากรหนาแน่น หรือย่านพาณิชยกรรมของชุมชน ซึ่งจะมีปริมาณการจราจร หนาแน่นทำให้เกิดควันและสารพิษจากไอเสียรถยนต์ และฝุ่นละอองจากการขนส่ง ซึ่งปัญหามลภาวะดังกล่าวส่งผลเสียต่อสุขภาพของคนในชุมชน

5. ปัญหามูลฝอย

ปัญหามูลฝอยมีสาเหตุมาจากจำนวนประชากรที่มีจำนวนมากแต่มีกระบวนการในการจัดเก็บและจัดการมูลฝอยที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น รวมถึงการจัดเก็บที่ไม่ถูกสุขลักษณะ โดยเฉพาะมูลฝอยจากอุตสาหกรรม มูลฝอยจากโรงพยาบาล และมูลฝอยพิษ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อชุมชน การจัดเก็บ ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่เพียงพอต่อมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสุขอนามัยของชุมชน และส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ของชุมชน อาทิ มูลฝอยที่ถูกทิ้งตามแหล่งน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำเสีย และปัญหาขาดแหล่งน้ำอุปโภค-บริโภค รวมถึงเกิดการอุดตันของท่อระบาย น้ำอันเป็นสาเหตุหนึ่งของ ปัญหาน้ำท่วม เป็นต้น

6. ปัญหาความเสี่ยงต่อการเกิดวินาศภัย

ปัญหาความเสี่ยงต่อการเกิดวินาศภัยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ประเภทของวินาศภัยที่เป็นปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ ไฟไหม้ในชุมชน ควันพิษหรืออันตรายจากสารเคมีหากเกิดไฟไหม้ใกล้ชุมชน การปนเปื้อนของสารพิษหรือมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมใกล้ชุมชน เป็นต้น โดยชุมชนที่มีความเสี่ยงของการเกิดวินาศภัยนั้นมี

แนวโน้มว่าจะเป็นชุมชนที่มีบทบาทด้านอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ใกล้ชุมชน

7. ปัญหาความสวยงามของเมือง

ปัญหาความสวยงามของเมืองเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบทางสายตาและความรู้สึกที่มีต่อทัศนียภาพของเมืองอันส่งผลต่อภาพลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ โดยเฉพาะชุมชนที่มีบทบาทเป็นแหล่งท่องเที่ยว หากมีปัญหาด้านความงามของเมืองย่อมส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง อันส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจในระดับชุมชนและระดับภาค ปัญหาความสวยงามของเมืองมีสาเหตุมาจากปัญหาในด้านอื่นๆ ที่สะท้อนหรือแสดงออกมาทางกายภาพ อาทิ ปัญหาด้านความหนาแน่นของประชากร แสดงออกมาให้เห็นในทางกายภาพในลักษณะของอาคารที่หนาแน่น ชุมชนแออัด การบุกรุกพื้นที่สาธารณะ เช่น การก่อสร้างอาคารอย่างเร่งรีบ ทำให้ขาดระเบียบและมีผลต่อ ความสวยงามของชุมชน การยื่นล้ำของร้านค้าและป้ายต่างๆ การพัฒนาที่คุกคามโบราณสถาน หรือสถานที่สำคัญของเมือง หรืออาคารที่สร้างใหม่ขาดลักษณะที่สะท้อนถึงคุณลักษณะทางภูมิทัศน์ของท้องถิ่น ทำให้ชุมชนสูญเสีย ความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์หรือบรรยากาศที่ดีของชุมชน การบุกรุกครอบครองพื้นที่ชายทะเล ลักษณะทาง กายภาพที่ไม่มีการจัดระเบียบและขาดการวางแผนรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่ม การมีมลภาวะทางน้ำหรือ แหล่งน้ำเสียก็สามารถทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่ดีในชุมชนได้เช่นกัน การแสดงออกทางกายภาพของปัญหาการ จราจรแออัดและมลพิษทางอากาศ ส่งผลให้เกิดภาวะไม่น่าสบาย ทัศนียภาพไม่สวยงาม การแสดงออกทาง กายภาพของปัญหามลฝอยที่ตกค้างไม่มีการจัดเก็บที่ถูกสุขลักษณะ พื้นที่กองมูลฝอยตามถนนในชุมชนความ สกปรกในชุมชน เป็นต้น

สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะส่งผลกระทบโดยตรงต่อมาตรฐานความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตที่ดี สิ่งแวดล้อมจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถใช้วัดสภาวะจิตของคนในสังคมนั้นๆ ได้ ประเทศไทยมีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีระบบ จนถือได้ว่าเป็นประเทศบิรวารของกลุ่มประเทศในโลกทุนนิยมตกอยู่ในภาวะต้องพึ่งพาประเทศใหญ่ เป็นแนวคิดเศรษฐกิจกระแสหลักที่เน้นการผลิตสินค้าให้มากที่สุดโดยไม่สนใจเศรษฐกิจกระแสรองที่เน้นการเชิดชูธรรมชาติ เทคโนโลยีที่สะอาด และการพอกินพอใช้ นอกจากนั้นเมื่อวิเคราะห์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ผ่านๆ มา ได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันออกไป (เกษม จันทร์แก้ว และคณะ 2542; 202-203)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) แผนพัฒนาฉบับที่เน้นการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์ เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศวิทยา รวมทั้งการดูแลรักษา สภาวะแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศในระยะยาวให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และควบคุมดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดสรรอย่างเป็นธรรม เป็นประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริงรวมทั้งการบริหารการ

จัดการเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยธรรมชาติ นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก จนกล่าวได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับสีเขียว (Green constitution) เพราะมีบทบัญญัติทางด้านสิ่งแวดล้อมถึง 8 มาตราที่สำคัญ (ปราโมทย์ ประจนปัจจนึก. 2544: 2-8)

ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบกับการดำรงชีวิตของคนเราในปัจจุบันนั้นพบว่า เรามักจะเจอปัญหาจากสิ่งแวดล้อมดัง เช่น ปัญหามลภาวะทางน้ำที่มีความเน่าเสีย มีพิษมีเชื้อโรค และกัมมันตภาพรังสีที่นำมาซึ่งการขาดแคลนน้ำสะอาดสำหรับการอุปโภค, บริโภค แม้แต่อาหารที่เป็นพิษล้วนเกิดจากการกระทำของคนทั้งสิ้นทำให้เกิดความเสียหายต่อการใช้ประโยชน์ รวมไปถึงควันทoxic ที่เกิดจากการสูบบุหรี่ หรือเครื่องยนต์ การเผาไหม้ของเชื้อเพลิงจากโรงงานบ้านเรือนหรือแม้แต่กระทั่งภัยธรรมชาติ เช่น การระเบิดของภูเขาไฟ ส่วนทางด้านเสียงรบกวนโดยจะพบมากในประเทศที่มีการพัฒนาทางอุตสาหกรรม เสียงรบกวนทำให้เกิดความเสื่อมทางสุขภาพร่างกายและจิตใจโดยเฉพาะกรุงเทพมหานครที่มีประชากรหนาแน่น การจราจรคับคั่ง มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง อาจเกิดความผิดปกติทางใจจนแสดงออกถึงอาการทางร่างกายเช่นปวดศีรษะ หรือ คลุ้มคลั่ง

สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์การกระทำของมนุษย์ยังเป็นตัวการการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมด้วย ปัจจุบันมนุษย์ได้เพิ่มความต้องการในการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นรวมถึงความต้องการในปัจจุบันพื้นฐาน คือ อาหาร อากาศ น้ำ ทำให้จำนวนทรัพยากรทางธรรมชาติลดลงซึ่งทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและรุนแรงยิ่งขึ้น แต่รัฐบาลกลับให้ความสำคัญกับปัญหาในด้านนี้น้อยมากและมุ่งประเด็นไปในเรื่องทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นใหญ่

2.4 งานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับสุขภาวะทางจิต

ในประเทศไทยการศึกษาเรื่องสุขภาวะทางจิตและการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นยังมีไม่ค่อนมากและตรงประเด็นนัก ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาในบริบทที่ใกล้เคียงกันดังนี้

สาริณี วิเศษสร (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อว่าคุณค่าโลกนี้มีคุณธรรมกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (The relationship between Belief in a just world and Subjective Wellbeing of Chulalongkorn University senior students) จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อว่าคุณค่าโลกนี้มีคุณธรรมกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย และศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อว่าคุณค่าโลกนี้มีคุณธรรมในนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีลักษณะส่วนบุคคลมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความพึงพอใจในชีวิตมิติด้านความสุข และมิติด้านอารมณ์ทางบวก

2. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีลักษณะระหว่างบุคคลมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความความพึงพอใจในชีวิต มิติด้านความสุข และมิติด้านอารมณ์ทางบวก

3. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีลักษณะทางสังคม-การเมืองมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับ ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความความพึงพอใจในชีวิต มิติด้านความสุข และมิติด้านอารมณ์ทางบวก

จากงานวิจัยนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิตในแง่ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม

ส่วนงานวิจัยของต่างประเทศมีที่เกี่ยวกับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสุขภาวะทางจิตศึกษาโดย จุงซิก คิม ในปี คศ. 2000 (Jungsik Kim. 2000) โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างในประเทศเกาหลี จำนวน 563 คน พบว่า ถ้าคนเราไม่สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาได้แล้วนั้น จะส่งผลทำให้สุขภาวะทางจิตเป็นไปในด้านลบ และยังพบว่าการศึกษาในเรื่องของสุขภาวะทางจิตภายใต้ทฤษฎีความตึงเครียดนั้นได้ข้อเสนอแนะว่า การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลกระทบต่อสุขภาวะทางจิต ในด้านของ ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง (Extent of Change) อัตราการเปลี่ยนแปลง (Rate of Change) และการประเมินค่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Evaluation of Change) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อสุขภาวะทางจิตนั้นส่งผล 2 ด้านทั้งด้านบวกและด้านลบ จากการศึกษายังพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลทำให้การประเมินค่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านความต้องการ ความยุ่งยาก และความเครียด (ซึ่งเป็นค่าการประเมินการเปลี่ยนแปลงทางด้านลบ) เพิ่มมากขึ้น ในทางกลับกันอัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลทำให้สุขภาวะในด้านลบเพิ่มขึ้น แต่มีผลทำให้สุขภาวะในด้านบวกลดลง ในทางตรงกันข้ามพบว่าขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลทำให้สุขภาวะในด้านบวกเพิ่มขึ้น แต่ไม่ส่งผลต่อสุขภาวะในด้านลบแต่อย่างใด (จุงซิก คิม. 2000. abstract: iv)

จากงานวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจและอยากทราบว่าการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในชีวิตประจำวันที่เราไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้นั้นจะมีผลต่อสุขภาวะทางจิตของเราอย่างไร และกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้เลือกสำหรับงานวิจัยครั้งนี้คือพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด สาเหตุที่เลือกกลุ่มตัวอย่างนี้เพราะเป็นบริษัทประเภทเทรดดิ้ง (Trading company) ลักษณะงานของบริษัทเกี่ยวข้องการต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย และต้องนำ

ข่าวสารเหล่านั้นไปใช้ได้อย่างถูกต้องแม่นยำและรวดเร็วอยู่เสมอ ดังนั้นถ้าเราทราบว่าการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิตหรือไม่อย่างไรก็น่าจะเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนส่งเสริมให้พนักงานมีสุขภาวะจิตที่ดีขึ้นตามระดับการรับรู้ของเขา และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกสำรวจหาข้อมูลของประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มประชากรวิจัย (พนักงานในบริษัท เทวดิจ) ซึ่งผลที่ได้นำมาจัดกลุ่มได้เป็น 9 ด้านที่ครอบคลุมประเด็นของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมคือ 1. ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา 2. ด้านเศรษฐกิจ 3. ด้านชีวิตครอบครัว 4. ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม 5. ด้านสาธารณสุขและอนามัย 6. ด้านอาชญากรรม 7. ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา 8. ด้านการเมืองการปกครอง และ 9. ด้านสิ่งแวดล้อม

และจากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานในเรื่องของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยแบ่งการรับรู้ออกเป็น 5 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้ คือ พนักงานๆ ที่มีการรับรู้ด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงมาก ด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงช้า ด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงน้อย ด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย และด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงมาก มีสุขภาวะทางจิตดีกว่า พนักงานๆ ที่มีการรับรู้ด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงน้อย ด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงเร็ว ด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงมาก ด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงมาก และด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงน้อย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงในองค์กร และสภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอปเปอร์เรชั่น จำกัด ผู้วิจัยเสนอวิธีการดำเนินงานวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานของบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอปเปอร์เรชั่น จำกัด ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 51 หมู่ที่ 5 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานของบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอปเปอร์เรชั่น จำกัด ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 51 หมู่ที่ 5 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130 ทั้งหมดซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 96 คน ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2548 ประกอบไปด้วยพนักงานฯ ใน 4 ฝ่าย คือ เป็นฝ่ายบริหาร 4 คน ฝ่ายวิศวกรรม 51 คน ฝ่ายการตลาด 17 คน และฝ่ายบริหารงานกลาง 24 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาวะทางจิต

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม

เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดลักษณะทางชีวสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน และการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Perception of Social Changes) โดยดัดแปลงจากแบบสอบถามของ จุงซิก คิม (JungSik Kim, 2000)

ประกอบไปด้วย 5 ด้านการรับรู้ คือ

1. ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Extent of Change)
2. อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Rate of Change)
3. ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Desirability of Change)
4. ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Difficulty of Change)
5. การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Predictability of Change)

ลักษณะคำถามถูกออกแบบให้สอดคล้องกับปัจจัยการรับรู้ทั้ง 5 ด้านดังกล่าวข้างต้น เช่นในด้านของขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงคำถามจะถามถึงความรู้สึกในเชิงปริมาณ ว่าท่านมีความเห็นว่ามี การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด มีทั้งหมด 5 คำถาม ซึ่งในแต่ละคำถามแยกย่อยเป็นด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอีก 9 ด้าน

ตัวอย่างเช่น

โปรดพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมของคุณ และตอบคำถามแต่ละข้อต่อไปนี้ โดยเลือกเติมตัวเลขที่ตรงกับคำตอบที่จัดให้

1. คุณเห็นว่าในปัจจุบันสังคมของคุณมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?

1	2	3	4	5	6
ไม่เปลี่ยนแปลงเลย	เปลี่ยนน้อยที่สุด	เปลี่ยนน้อย	เปลี่ยนพอควร	เปลี่ยนมาก	เปลี่ยนมากที่สุด

- 1.1_____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
- 1.2_____ ด้านเศรษฐกิจ
- 1.3_____ ด้านชีวิตครอบครัว
- 1.4_____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
- 1.5_____ ด้านสาธารณสุขและอนามัย
- 1.6_____ ด้านอาชญากรรม
- 1.7_____ ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา

1.8_____ด้านการเมือง การปกครอง

1.9_____ด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสุขภาวะทางจิต

เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดลักษณะสุขภาวะทางจิต โดยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของ จุงซิก คิม (JungSik Kim, 2000) ประกอบไปด้วย 5 ด้านดังนี้

1. ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต มีข้อคำถาม 5 ข้อ พัฒนามาจากแบบวัดความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตของไพเวอร์ทและดีเนอร์ (Pivot& Diener.1993)

2. ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต มีข้อคำถาม 8 ข้อ พัฒนามาจากแบบวัดความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิตของ แคมป์เบล คอนเวอร์ส และโรเจอร์ (Campbell Converse and Roger.1976.)

3. ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย มีข้อคำถาม 7 ข้อ พัฒนาแบบวัดการแสดงออกของความเครียดออกมาทางร่างกายของ เอมมอน (Emmon.1992)

4. ด้านอารมณ์ทางด้านบวก มีข้อคำถาม 4 ข้อ จุงซิก คิม พัฒนาขึ้นมาเอง

5. ด้านอารมณ์ทางด้านลบ มีข้อคำถาม 5 ข้อ จุงซิก คิม พัฒนาขึ้นมาเอง

จากการศึกษาโดยใช้การตีความจากการแปลของผู้วิจัยทำให้เห็นว่าควรจะรวบข้อคำถามทั้งหมดโดยการจัดกลุ่มด้านที่เกี่ยวข้องกันไว้เป็นชุดเดียวกันเพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจัดเป็น 3 ชุดคำถาม ได้แก่

ชุดที่ 1 เพื่อใช้วัดความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต (Satisfaction with Overall Life) และ

ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต (Satisfaction with Life Domains)

ลักษณะคำถามถูกออกแบบเพื่อที่จะวัดความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต และความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต รวมทั้งสิ้น 13 ข้อคำถาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตและในด้านต่างๆ ของชีวิต เช่น ในเรื่องของสุขภาพ ชีวิตสมรส มิตรภาพ การพักผ่อน ตัวอย่างคำถาม เช่น ฉันมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี ฉันมีความพอใจในชีวิต ฉันได้ในสิ่งที่ปรารถนา ฉันไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรในชีวิตที่ผ่านมา ฉันรู้สึกพอใจกับชีวิตคู่ของฉัน และฉันรู้สึกพอใจกับเวลาว่างและการพักผ่อนที่มี

ตัวอย่างเช่น

ก.โปรดพิจารณาข้อความ (ข้อ1-13) แต่ละข้อว่าปัจจุบัน ท่านมีความรู้สึกใกล้เคียงกับตัวเลือกใดมากที่สุด (ตัวเลือก1-6)

1	2	3	4	5	6
ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่ค่อยจะเห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

1. _____ ฉันได้ใช้ชีวิตเป็นไปในแบบที่ฉันต้องการ

2. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับสุขภาพกายที่เป็นอยู่

ชุดที่ 2 เพื่อใช้วัดอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms)

ลักษณะคำถามถูกออกแบบเพื่อวัดอาการที่แสดงออกทางกายโดยมีผลมาจากความกดดันในจิตใจ รวมทั้งสิ้น 7 ข้อคำถาม ประกอบไปด้วยอาการที่แสดงออกทางร่างกายอย่างเห็นได้ชัด 7 อย่าง คือ อาการปวดศีรษะ ปวดท้อง นอนไม่หลับ ใจเต้นแรง เป็นต้น โดยให้กลุ่มตัวอย่างการวิจัยสังเกตจากความถี่ของอาการเหล่านี้ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา

ตัวอย่างเช่น

ข. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีอาการต่อไปนี้ เกิดขึ้นบ่อยครั้งเพียงใด

1	2	3	4	5	6
ไม่เคยเกิดขึ้น	เกิดขึ้นน้อยมาก	เกิดขึ้นน้อย	เกิดขึ้นพอควร	เกิดขึ้นบ่อย	เกิดขึ้นตลอดเวลา

1. _____ ปวดศีรษะ

2. _____ ปวดท้อง

ชุดที่ 3 เพื่อใช้วัดอารมณ์ทางด้านบวกและลบ (Positive/Negative Emotion)

ลักษณะคำถามถูกออกแบบเพื่อวัดความถี่ที่เกิดอารมณ์ทางด้านบวกและลบต่างๆ ประกอบไปด้วย 9 ข้อคำถาม เช่น การมองโลกแง่ดี การมีความสุข ความรู้สึกมั่นคง ความรู้สึกสงบ โกรธ กลัว เศร้า อาย และตื่นเต้น โดยให้กลุ่มตัวอย่างการวิจัยสังเกตจากความถี่ของอาการเหล่านี้ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา

ตัวอย่างเช่น

ค. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีความรู้สึกต่อไปนี้ บ่อยครั้งเพียงใด

1	2	3	4	5	6
ไม่เคยเกิดขึ้น	เกิดขึ้นน้อยมาก	เกิดขึ้นน้อย	เกิดขึ้นพอควร	เกิดขึ้นบ่อย	เกิดขึ้นตลอดเวลา

1. ____ การมองโลกในแง่ดี

2. ____ การมีความสุข

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาว่าเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ตรงตามวัตถุประสงค์และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการแล้วหรือยัง แล้วนำมาปรับปรุงให้ถูกต้องตามข้อชี้แนะนั้น หลังจากนั้นนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง (พนักงานประจำในกลุ่มธุรกิจเดียวกันแต่ต่างบริษัท) จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง (Construct Validity) เพื่อดูว่าแบบสัมภาษณ์นั้น สามารถวัดได้สอดคล้องกับโครงสร้างหรือคุณลักษณะของตัวแปรที่ต้องการศึกษา ด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งชุด (Item-Total Correlation) โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Person's Product Moment Correlation) ผลปรากฏว่าข้อวัดทุกข้อผ่านเกณฑ์ มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .001 ทุกข้อ

2. การวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดที่ได้หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นดังนี้

แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .742
2. อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .765
3. ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .783
4. ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .728
5. การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .821

แบบสอบถามสุขภาวะทางจิต ประกอบด้วยโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้

1. สุขภาวะทางจิตรวม (29 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .739
2. ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม (5 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .785
3. ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต (8 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .722
4. อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (7 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .843
5. อารมณ์ทางด้านบวก (4 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .766
6. อารมณ์ทางด้านลบ (5 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .807

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำจดหมายแนะนำตัวไปติดต่อกับบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารระดับสูงของบริษัทฯ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากพนักงานของบริษัทฯ
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปทดสอบ
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติทางคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Science) โดยดำเนินการดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน โดยนำปัจจัยทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส รายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน การศึกษา มาคิดเป็นค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตาม คือ สุขภาวะทางจิต
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาวะทางจิตตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพการสมรส รายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน และการศึกษา โดยทดสอบค่าที (t-test independent) และค่าเอฟ (F-test) ในการวิเคราะห์สมมติฐานข้อ 1-6 และในกรณีที่พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทดสอบด้วยวิธีของแอลเอสดี (LSD test) เพื่อหาความแตกต่างในรายคู่ต่อไป
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาวะทางจิตตามตัวแปรของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยทดสอบค่าที (t-test independent) ในการวิเคราะห์สมมติฐานข้อ 7-11

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนคน
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - Distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F- Distribution
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of square)
df	แทน ค่าของขั้นแห่งความอิสระ
p	แทน ค่าของความน่าจะเป็น (Probability)
*	แทน มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลความหมาย ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 5 ตอนดังนี้
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของพนักงานบริษัท เอ แอล ที่ อินเทอร์เน็ตสปอร์ตเรชั่น จำกัด ตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน และการศึกษา โดยแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สุขภาวะทางจิต เพื่อศึกษาระดับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย อาการทางด้านบวก และอารมณ์ทางด้านลบ ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที่ อินเทอร์เน็ตสปอร์ตเรชั่น จำกัด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาวะทางจิตตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน และการศึกษา โดยทดสอบค่าที (t-test independent) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1-6 และ ค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1-6 ในตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม และนำไปทดสอบด้วยวิธีของแอลเอสดี (LSD test) เพื่อหาความแตกต่างในรายคู่ในกรณีที่พบว่ามีความสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาวะทางจิตตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน คือ ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง อัตราการเปลี่ยนแปลง อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย อารมณ์ทางด้านบวก และอารมณ์ทางด้านลบ โดยทดสอบค่าที่ (t-test independent) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 7-11

ผลการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน และการศึกษา โดยแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ ตามตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน และการศึกษา

ตัวแปร	n	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	62	64.6
หญิง	34	35.4
รวม	96	100
2.อายุ		
20-30 ปี	63	65.6
31-40 ปี	26	27.1
41-50 ปี	7	7.3
รวม	96	100
3.สถานภาพสมรส		
แต่งงาน	30	31.2
โสด	62	64.6
หม้าย	2	2.1
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	2	2.1
รวม	96	100

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	n	ร้อยละ
4.รายได้		
น้อยกว่า 10,000	38	39.6
10,000-15,000	34	35.4
15,001-20,000	11	11.5
มากกว่า 20,000	13	13.5
รวม	96	100
5.ประสบการณ์ ๕		
0-3 ปี	39	40.6
3-6 ปี	16	16.7
มากกว่า 6 ปี	41	42.7
รวม	96	100
6. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	7	7.3
มัธยมศึกษา	22	22.9
อาชีวะ/อนุปริญญา	16	16.7
ปริญญาตรี/สูงกว่า	51	53.1
รวม	96	100

จากตาราง 1 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 64.6 และอยู่ในช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 สถานภาพสมรส เป็นโสด จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 64.6 รายได้ น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 พนักงานส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 6 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 และพนักงานส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ตามตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์สภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด โดยแสดงผลค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวแปร	n	$\bar{X}$	S.D	ระดับสภาวะจิต
สภาวะทางจิตรวม	96	4.14	0.51	ค่อนข้างดี
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	96	3.53	0.77	ปานกลาง
ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต	96	4.07	0.62	ค่อนข้างดี
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	96	2.23	0.97	ค่อนข้างดี
อารมณ์ทางด้านบวก	96	3.54	0.92	ปานกลาง
อารมณ์ทางด้านลบ	96	2.55	0.74	ค่อนข้างดี

จากตาราง 2 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด มีสภาวะทางจิตรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยพิจารณารายด้านทั้ง 5 ด้าน ได้ผลดังนี้คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต และ ด้านอารมณ์ทางด้านบวก อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย และ ด้านอารมณ์ทางด้านลบ อยู่ในระดับค่อนข้างดี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของสภาวะทางจิตตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน และการศึกษา แสดงผลตามตาราง 3-16

ตาราง 3 ผลเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด
ตามตัวแปร เพศ

ตัวแปร	เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	P
สุขภาวะทางจิตรวม	ชาย	62	4.12	.55	-.475	.64
	หญิง	34	4.17	.44		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	ชาย	62	3.55	.76	-.292	.77
	หญิง	34	3.50	.80		
ความพึงพอใจด้านต่างๆ ของชีวิต	ชาย	62	4.03	.66	-.935	.35
	หญิง	34	4.15	.54		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	ชาย	62	2.27	1.10	.605	.55
	หญิง	34	2.16	.68		
อารมณ์ทางด้านบวก	ชาย	62	3.55	.87	.191	.85
	หญิง	34	3.51	1.02		
อารมณ์ทางด้านลบ	ชาย	62	2.56	.77	.148	.88
	หญิง	34	2.53	.69		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีเพศต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตรวม และรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิต ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที่อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปร อายุ

ตัวแปร	อายุ	n	$\bar{X}$	S.D
สุขภาวะทางจิตรวม	20-30 ปี	63	4.12	.52
	31-40 ปี	26	4.19	.50
	41-50 ปี	7	4.13	.54
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	20-30 ปี	63	3.61	.78
	31-40 ปี	26	3.39	.77
	41-50 ปี	7	3.31	.68
ความพึงพอใจด้านต่างๆ ของชีวิต	20-30 ปี	63	4.08	.65
	31-40 ปี	26	4.06	.55
	41-50 ปี	7	4.07	.62
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	20-30 ปี	63	2.27	.97
	31-40 ปี	26	2.09	.98
	41-50 ปี	7	2.35	.97
อารมณ์ทางด้านบวก	20-30 ปี	63	3.40	.82
	31-40 ปี	26	3.75	1.10
	41-50 ปี	7	3.93	.96
อารมณ์ทางด้านลบ	20-30 ปี	63	2.60	.75
	31-40 ปี	26	2.43	.77
	41-50 ปี	7	2.54	.51

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์
คอร์ปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปร อายุ

ตัวแปร	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
สุขภาวะทางจิตรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.109	.055	.204	.82
	ภายในกลุ่ม	93	24.935	.268		
	รวม	95	25.045			
ความพึงพอใจ (ด้านรวมฯ)	ระหว่างกลุ่ม	2	1.249	.625	1.048	.35
	ภายในกลุ่ม	93	55.457	.596		
	รวม	95	56.706			
ความพึงพอใจ (ด้านต่างๆ)	ระหว่างกลุ่ม	2	.007	.003	.009	.99
	ภายในกลุ่ม	93	36.196	.389		
	รวม	95	36.202			
อาการทางจิต ฯ	ระหว่างกลุ่ม	2	.705	.352	.371	.69
	ภายในกลุ่ม	93	88.290	.949		
	รวม	95	88.995			
อารมณ์ทางด้านบวก	ระหว่างกลุ่ม	2	3.289	1.645	1.983	.14
	ภายในกลุ่ม	93	77.127	.829		
	รวม	95	80.416			
อารมณ์ทางด้านลบ	ระหว่างกลุ่ม	2	.527	.264	.478	.62
	ภายในกลุ่ม	93	51.313	.552		
	รวม	95	51.840			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 5 พบว่า พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีอายุต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตรวม และรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิต ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที่ อินเทอร์เน็ตสปอร์ปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปร สถานภาพสมรส

ตัวแปร	สถานภาพสมรส	n	$\bar{X}$	S.D.
สุขภาวะทางจิตรวม	แต่งงาน	30	4.16	.52
	โสด	62	4.11	.50
	หม้าย	2	3.70	.27
	หย่าร้างหรือแยกกันอยู่	2	4.95	.07
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	แต่งงาน	30	3.55	.84
	โสด	62	3.50	.76
	หม้าย	2	3.50	.42
	หย่าร้างหรือแยกกันอยู่	2	4.10	.70
ความพึงพอใจในด้านต่างๆของชีวิต	แต่งงาน	30	4.14	.54
	โสด	62	4.03	.65
	หม้าย	2	3.94	.44
	หย่าร้างหรือแยกกันอยู่	2	4.75	.00
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	แต่งงาน	30	2.25	1.05
	โสด	62	2.20	.91
	หม้าย	2	3.57	1.01
	หย่าร้างหรือแยกกันอยู่	2	1.36	.50
อารมณ์ทางด้านบวก	แต่งงาน	30	3.67	.97
	โสด	62	3.42	.83
	หม้าย	2	3.37	.88
	หย่าร้างหรือแยกกันอยู่	2	5.50	.70
อารมณ์ทางด้านลบ	แต่งงาน	30	2.60	.79
	โสด	62	2.52	.73
	หม้าย	2	2.80	.56
	หย่าร้างหรือแยกกันอยู่	2	2.30	.42

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปรสถานภาพสมรส

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
สุขภาวะทางจิตรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.733	.578	2.280	.08
	ภายในกลุ่ม	92	23.312	.253		
	รวม	95	25.045			
ความพึงพอใจ (ด้านรวมฯ)	ระหว่างกลุ่ม	3	.712	.237	.390	.76
	ภายในกลุ่ม	92	55.994	.609		
	รวม	95	56.706			
ความพึงพอใจ (ด้านต่างๆ)	ระหว่างกลุ่ม	3	1.202	.401	1.053	.37
	ภายในกลุ่ม	92	35.001	.380		
	รวม	95	36.202			
อาการทางจิต ฯ	ระหว่างกลุ่ม	3	5.176	1.725	1.894	.14
	ภายในกลุ่ม	92	83.819	.911		
	รวม	95	88.995			
อารมณ์ทางด้านบวก	ระหว่างกลุ่ม	3	9.121	3.040	3.923*	.01
	ภายในกลุ่ม	92	71.295	.775		
	รวม	95	80.416			
อารมณ์ทางด้านลบ	ระหว่างกลุ่ม	3	.393	.131	.234	.827
	ภายในกลุ่ม	92	51.447	.559		
	รวม	95	51.840			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 7 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอปอเรชั่น จำกัด ที่มี สถานภาพสมรสต่างกันมีสุขภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านบวก แตกต่างกัน ส่วนสุขภาวะทางจิตรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกัน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อหาว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีคู่ใดบ้างที่มีสุขภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านบวก ที่ต่างกัน โดยใช้วิธีการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีของแอลเอสดี (LSD test) ดังปรากฏตามตาราง 8

ตาราง 8 ผลการทดสอบความแตกต่างของสุขภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านบวก ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปรสถานภาพสมรส

		หม้าย	โสด	แต่งงาน	หย่าร้าง
	$\bar{X}$	3.37	3.41	3.66	5.50
หม้าย	3.37	-	.004	.29	2.13*
โสด	3.41	-	-	.25	2.09*
แต่งงาน	3.66	-	-	-	1.84*
หย่าร้าง	5.50				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่หย่าร้าง มีสุขภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านบวกดีกว่ากลุ่มอื่นๆ ทุกกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิต ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปร รายได้

ตัวแปร	รายได้	n	$\bar{X}$	S.D.
สุขภาวะทางจิตรวม	น้อยกว่า 10,000 บาท	38	4.07	.48
	10,001-15,000 บาท	34	4.07	.53
	15,001-20,000 บาท	11	4.18	.40
	มากกว่า 20,000 บาท	13	4.50	.55
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	น้อยกว่า 10,000 บาท	38	3.59	.63
	10,001-15,000 บาท	34	3.28	.90
	15,001-20,000 บาท	11	3.49	.57
	มากกว่า 20,000 บาท	13	4.06	.69
ความพึงพอใจในด้านต่างๆของชีวิต	น้อยกว่า 10,000 บาท	38	4.07	.67
	10,001-15,000 บาท	34	4.05	.59
	15,001-20,000 บาท	11	4.07	.47
	มากกว่า 20,000 บาท	13	4.15	.68
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	น้อยกว่า 10,000 บาท	38	2.40	1.03
	10,001-15,000 บาท	34	2.30	.95
	15,001-20,000 บาท	11	2.12	.82
	มากกว่า 20,000 บาท	13	1.64	.78
อารมณ์ทางด้านบวก	น้อยกว่า 10,000 บาท	38	3.34	.82
	10,001-15,000 บาท	34	3.62	.99
	15,001-20,000 บาท	11	3.45	.81
	มากกว่า 20,000 บาท	13	3.96	1.00
อารมณ์ทางด้านลบ	น้อยกว่า 10,000 บาท	38	2.60	.82
	10,001-15,000 บาท	34	2.64	.75
	15,001-20,000 บาท	11	2.36	.59
	มากกว่า 20,000 บาท	13	2.32	.57

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปร รายได้

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
สุขภาวะทางจิตรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.993	.664	2.625	.05
	ภายในกลุ่ม	92	23.051	.251		
	รวม	95	25.045			
ความพึงพอใจ (ด้านรวมฯ)	ระหว่างกลุ่ม	3	6.009	2.003	3.635*	.02
	ภายในกลุ่ม	92	50.697	.551		
	รวม	95	56.706			
ความพึงพอใจ (ด้านต่าง ๆ)	ระหว่างกลุ่ม	3	.096	.032	.082	.97
	ภายในกลุ่ม	92	36.106	.392		
	รวม	95	36.202			
อาการทางจิต ฯ	ระหว่างกลุ่ม	3	6.043	2.014	2.234	.09
	ภายในกลุ่ม	92	82.952	.902		
	รวม	95	88.995			
อารมณ์ทางด้านบวก	ระหว่างกลุ่ม	3	4.124	1.375	1.658	.18
	ภายในกลุ่ม	92	76.292	.829		
	รวม	95	80.416			
อารมณ์ทางด้านลบ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.415	.472	.860	.05
	ภายในกลุ่ม	92	50.425	.548		
	รวม	95	51.840			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 10 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่ มีรายได้ต่างกันมีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต แตกต่างกัน ส่วนสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อหาว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีรายได้ต่างกันมีคุณไบบ้างที่มีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตที่ต่างกันบ้างโดยนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของแอลเอสดี (LSD test) ดังปรากฏตามตาราง 11

ตาราง 11 ผลการทดสอบความแตกต่างของสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตของพนักงาน บริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปร รายได้

		10,000-15,000	15,000-20,000	น้อยกว่า10,000	มากกว่า20,000
	$\bar{X}$	3.28	3.49	3.59	4.06
10,000-15,000	3.28	-	.21	.31	.79*
15,001-20,000	3.49	-	-	.10	.57
น้อยกว่า10,000	3.59	-	-	-	.47
มากกว่า 20,000	4.06	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มี รายได้ต่อเดือน มากกว่า 20,000บาท มีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตดีกว่า พนักงานๆ ที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิต ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที่อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปร ประสิทธิภาพในการทำงาน

ตัวแปร	อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.
สุขภาวะทางจิตรวม	0-3 ปี	39	4.03	.49
	3-6 ปี	16	4.32	.56
	มากกว่า 6 ปี	41	4.16	.49
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	0-3 ปี	39	3.46	.73
	3-6 ปี	16	3.73	.71
	มากกว่า 6 ปี	41	3.51	.82
ความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต	0-3 ปี	39	3.95	.65
	3-6 ปี	16	4.28	.54
	มากกว่า 6 ปี	41	4.10	.59
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	0-3 ปี	39	2.30	.96
	3-6 ปี	16	2.09	.96
	มากกว่า 6 ปี	41	2.21	.98
อารมณ์ทางด้านบวก	0-3 ปี	39	3.32	.82
	3-6 ปี	16	3.73	.82
	มากกว่า 6 ปี	41	3.66	1.01
อารมณ์ทางด้านลบ	0-3 ปี	39	2.64	.82
	3-6 ปี	16	2.33	.59
	มากกว่า 6 ปี	41	2.54	.70

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ตามตัวแปร ประสิทธิภาพในการทำงาน

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p
สุขภาวะทางจิตรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.065	.532	2.065	.13
	ภายในกลุ่ม	93	23.980	.258		
	รวม	95	25.045			
ความพึงพอใจ (ด้านรวมฯ)	ระหว่างกลุ่ม	2	.878	.439	.732	.48
	ภายในกลุ่ม	93	55.828	.600		
	รวม	95	56.706			
ความพึงพอใจ (ด้านต่าง ๆ)	ระหว่างกลุ่ม	2	1.298	.649	1.729	.18
	ภายในกลุ่ม	93	34.905	.375		
	รวม	95	36.202			
อาการทางจิต ฯ	ระหว่างกลุ่ม	2	.504	.252	.265	.77
	ภายในกลุ่ม	93	88.491	.952		
	รวม	95	88.995			
อารมณ์ทางด้านบวก	ระหว่างกลุ่ม	2	3.012	1.506	1.809	.17
	ภายในกลุ่ม	93	77.404	.832		
	รวม	95	80.416			
อารมณ์ทางด้านลบ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.086	.543	.995	.37
	ภายในกลุ่ม	93	50.754	.546		
	รวม	95	51.840			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 13 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน (จำนวนปี) ต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิต ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปร การศึกษา

ตัวแปร	ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.
สุขภาวะทางจิตรวม	ประถมศึกษา	7	4.32	.42
	มัธยมศึกษา	22	4.01	.40
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	16	4.01	.64
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	51	4.21	.52
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	ประถมศึกษา	7	4.09	.63
	มัธยมศึกษา	22	3.35	.50
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	16	3.62	.90
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	51	3.50	.82
ความพึงพอใจในด้านต่างๆของชีวิต	ประถมศึกษา	7	4.29	.45
	มัธยมศึกษา	22	4.12	.71
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	16	4.00	.76
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	51	4.04	.55
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	ประถมศึกษา	7	2.20	.96
	มัธยมศึกษา	22	2.51	.87
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	16	2.70	1.34
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	51	1.97	.80
อารมณ์ทางด้านบวก	ประถมศึกษา	7	3.18	.86
	มัธยมศึกษา	22	3.33	.81
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	16	3.67	.82
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	51	3.64	1.00
อารมณ์ทางด้านลบ	ประถมศึกษา	7	2.17	.56
	มัธยมศึกษา	22	2.63	.85
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	16	2.73	.84
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	51	2.50	.67

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ตามตัวแปร การศึกษา

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
สุขภาวะทางจิตรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.110	.370	1.422	.24
	ภายในกลุ่ม	92	23.935	.260		
	รวม	95	25.045			
ความพึงพอใจ(ด้านรวมฯ)	ระหว่างกลุ่ม	3	3.023	1.008	1.727	.17
	ภายในกลุ่ม	92	53.683	.584		
	รวม	95	56.706			
ความพึงพอใจ(ด้านต่าง ๆ)	ระหว่างกลุ่ม	3	.490	.163	.421	.74
	ภายในกลุ่ม	92	35.712	.388		
	รวม	95	36.202			
อาการทางจิต ฯ	ระหว่างกลุ่ม	3	8.791	2.930	3.362*	.01
	ภายในกลุ่ม	92	80.203	.872		
	รวม	95	88.995			
อารมณ์ทางด้านบวก	ระหว่างกลุ่ม	3	2.649	.883	1.045	.38
	ภายในกลุ่ม	92	77.767	.845		
	รวม	95	80.416			
อารมณ์ทางด้านลบ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.740	.580	1.065	.37
	ภายในกลุ่ม	92	50.100	.545		
	รวม	95	51.840			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 15 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายแตกต่างกัน ส่วนสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกัน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อหาว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคู่มือบ้างที่มีสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายต่างกัน โดยนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้ วิธีของแอลเอสดี (LSD test) ดังปรากฏตามตาราง 16

ตาราง 16 ผลการทดสอบความแตกต่างของสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ตามตัวแปร การศึกษา

		ปริญญาตรี หรือสูงกว่า		อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	
		ประถม ฯ	มัธยม ฯ	ประถม ฯ	มัธยม ฯ
	$\bar{X}$	1.96	2.20	2.51	2.69
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	1.97	-	.24	.55*	.73*
ประถม ฯ	2.20	-	-	.31	.49
มัธยม ฯ	2.51	-	-	-	.18
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	2.70				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง ที่ 16 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มี การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีคะแนนด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายน้อยกว่า ซึ่ง แสดงว่ามีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับอนุปริญญาหรือ เทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาวะทางจิต ตามตัวแปรการรับรู้การ เปลี่ยนแปลงทางสังคมรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง ด้านอัตราการ เปลี่ยนแปลง ด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลง ด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง และด้าน การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง ดังตาราง 17-21

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้าน ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง

ตัวแปรตาม	ขอบข่าย	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตรวม	น้อย	39	4.14	.51	.069	.95
	มาก	57	4.14	.52		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	น้อย	39	3.53	.84	-.031	.98
	มาก	57	3.53	.73		
ความพึงพอใจด้านต่างๆ ของชีวิต	น้อย	39	4.13	.63	.648	.52
	มาก	57	4.04	.61		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	น้อย	39	2.29	1.00	.515	.61
	มาก	57	2.19	.95		
อารมณ์ทางด้านบวก	น้อย	39	3.56	1.00	.214	.83
	มาก	57	3.52	.87		
อารมณ์ทางด้านลบ	น้อย	39	2.53	.77	-.182	.86
	มาก	57	2.56	.72		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงมาก มีสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้านไม่แตกต่างกับพนักงานบริษัทฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้าน ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที่อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลง

ตัวแปรตาม	อัตรา ฯ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตรวม	ช้า	50	4.12	.52	-0.351	.73
	เร็ว	46	4.16	.51		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	ช้า	50	3.51	.78	-1.237	.22
	เร็ว	46	3.55	.78		
ความพึงพอใจด้านต่างๆ ของชีวิต	ช้า	50	4.04	.60	-1.350	.18
	เร็ว	46	4.11	.64		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	ช้า	50	2.23	1.08	-0.754	.45
	เร็ว	46	2.23	.84		
อารมณ์ทางด้านบวก	ช้า	50	3.50	.94	.095	.93
	เร็ว	46	3.59	.91		
อารมณ์ทางด้านลบ	ช้า	50	2.56	.79	-0.122	.90
	เร็ว	46	2.54	.69		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที่ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงเร็ว มีสุขภาวะทางจิตรวม และรายด้านไม่แตกต่างกับพนักงานบริษัทฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงช้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้าน ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลง

ตัวแปรตาม	ความต้องการ ฯ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตรวม	น้อย	59	4.13	.51	-.391	.70
	มาก	37	4.16	.52		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	น้อย	59	3.45	.76	-.253	.80
	มาก	37	3.65	.78		
ความพึงพอใจในด้านต่างๆของชีวิต	น้อย	59	4.00	.60	-.544	.59
	มาก	37	4.18	.63		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	น้อย	59	2.17	.91	.008	.99
	มาก	37	2.33	1.06		
อารมณ์ทางด้านบวก	น้อย	59	3.55	.82	.488	.63
	มาก	37	3.53	1.08		
อารมณ์ทางด้านลบ	น้อย	59	2.54	.69	-.083	.93
	มาก	37	2.56	.82		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงมาก มีสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้านไม่แตกต่างกับพนักงานบริษัทฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้าน ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง

ตัวแปรตาม	ความยุ่งยาก ฯ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตรวม	น้อย	46	4.13	.53	-.347	.73
	มาก	50	4.16	.51		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	น้อย	46	3.51	.81	-.273	.79
	มาก	50	3.55	.74		
ความพึงพอใจด้านต่างๆ ของชีวิต	น้อย	46	4.02	.58	-.821	.41
	มาก	50	4.13	.65		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	น้อย	46	2.21	1.10	-.156	.88
	มาก	50	2.25	.84		
อารมณ์ทางด้านบวก	น้อย	46	3.39	.96	-1.520	.13
	มาก	50	3.68	.87		
อารมณ์ทางด้านลบ	น้อย	46	2.46	.74	-1.192	.24
	มาก	50	2.64	.73		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 พบว่าพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงมากมีสุขภาวะทางจิตรวม และรายด้านไม่แตกต่างกับพนักงานบริษัทฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้าน ของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง

ตัวแปรตาม	การทำนาย ฯ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตรวม	น้อย	42	3.97	.54	-2.970*	.00
	มาก	54	4.27	.45		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	น้อย	42	3.50	.73	-.401	.69
	มาก	54	3.56	.81		
ความพึงพอใจด้านต่างๆ ของชีวิต	น้อย	42	4.01	.63	-.931	.35
	มาก	54	4.13	.61		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	น้อย	42	2.63	1.13	3.620*	.00
	มาก	54	1.92	.68		
อารมณ์ทางด้านบวก	น้อย	42	3.36	.87	-1.686	.09
	มาก	54	3.68	.94		
อารมณ์ทางด้านลบ	น้อย	42	2.71	.77	1.865	.07
	มาก	54	2.43	.70		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 พบว่า พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้มาก มีสุขภาวะทางจิตรวมดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้น้อย และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสุขภาวะทางจิตรายด้าน พบว่าพนักงานฯ ที่มีคะแนนอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายน้อยกว่า ตามตัวแปรการรับรู้

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายนได้ ซึ่งแสดงว่ามีสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายดีกว่าพนักงานฯ ที่มีคะแนนอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรสุขภาวะทางจิตอีก 4 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้รรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอารมณ์ทางด้รรบวก และด้านอารมณ์ทางด้รรลบ กลับไม่พบความแตกต่าง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการวิจัย

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อศึกษาระดับสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด
2. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีปัจจัยทางชีวสังคมแตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมแตกต่างกัน

สมมติฐาน

1. พนักงานฯ เพศชายมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ เพศหญิง
2. พนักงานฯ ที่มีอายุน้อยกว่ามีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีอายุมากกว่า
3. พนักงานฯ ที่มีสถานภาพสมรสแต่งงานมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ในสถานภาพสมรสอื่นๆ
4. พนักงานฯ ที่มีรายได้มากกว่ามีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีรายได้น้อยกว่า
5. พนักงานฯ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่ามีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า
6. พนักงานฯ ที่มีการศึกษาสูงกว่ามีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการศึกษาต่ำกว่า
7. พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงในปริมาณมากมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงในปริมาณน้อย
8. พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงซ้ำมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงเร็ว
9. พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงน้อยมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงมาก

10. พนักงานที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลงน้อยมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยั่งยืนในการเปลี่ยนแปลงมาก

11. พนักงานที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงมากมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าพนักงานที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงน้อย

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานของบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 51 หมู่ที่ 5 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานของบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 51 หมู่ที่ 5 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130 ทั้งหมดซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 96 คน ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2548 ประกอบไปด้วย 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร 4 คน ฝ่ายวิศวกรรม 51 คน ฝ่ายการตลาด 17 คน และฝ่ายบริหารงานกลาง 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม มีทั้งหมด 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมประกอบด้วย อายุ เพศ สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน และการศึกษา

ตอนที่2 แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Perception of Social Changes) ดัดแปลงจากแบบสอบถามของ จุงซิก คิม (JungSik Kim, 2000) แบ่งเป็น 9 ด้านต่างๆ ดังนี้คือ 1.ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา 2.ด้านเศรษฐกิจ 3.ด้านชีวิตครอบครัว 4.ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม 5.ด้านสาธารณสุขและอนามัย 6.ด้านอาชญากรรม 7.ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา 8.ด้านการเมืองการปกครอง 9.ด้านสิ่งแวดล้อม และ 5 ปัจจัยการรับรู้โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ในแต่ละด้าน ดังนี้คือ

1. ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Extent of Change) มีค่าเท่ากับ .742

2. อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Rate of Change)	มีค่าเท่ากับ .765
3. ความต้องการ (Desirability of Change)	มีค่าเท่ากับ .783
4. ความยุ่งยาก (Difficulty of Change)	มีค่าเท่ากับ .728
5. การทำนายได้ (Predictability of Change)	มีค่าเท่ากับ .821

ตอนที่ 3 แบบสอบถามลักษณะสุขภาวะทางจิต ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของ จุงซิก คิม (JungSik Kim, 2000) ซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถาม 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 วัดความพึงพอใจของชีวิตโดยรวม (Satisfaction with overall life)

มีจำนวน 5 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เป็น .785

และความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต (Satisfaction with Life Domains)

มีจำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เป็น .722

ชุดที่ 2 วัดอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms)

มีจำนวน 7 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เป็น .843

ชุดที่ 3 วัดอารมณ์ทางด้านบวก (Positive Emotion)

มีจำนวน 4 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เป็น .766

และอารมณ์ทางด้านลบ (Negative Emotion)

มีจำนวน 5 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เป็น .807

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติทางคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Science) โดยดำเนินการดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน โดยนำปัจจัยทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ประสิทธิภาพในการทำงาน การศึกษา มาคิดเป็นค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตาม คือ สุขภาวะทางจิต

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาวะทางจิตทั้งโดยรวมและรายด้านตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ประสิทธิภาพในการทำงาน และการศึกษา โดยทดสอบค่าที (t-test independent) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1-6 และค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1-6 ในกรณีตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาวะทางจิตทั้งโดยรวมและรายด้านตามตัวแปรของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยทดสอบค่าที (t-test independent) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 7-11

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา และตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง อัตราการเปลี่ยนแปลง ความต้องการการเปลี่ยนแปลง ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง และการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง กับสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที คอร์ปอเรชั่น จำกัด สรุปผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด มีสุขภาวะทางจิตรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยมีระดับสุขภาวะทางจิตรายด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต และด้านอารมณ์ทางด้านบวก อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่เหลือคือด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย และด้านอารมณ์ทางด้านลบ อยู่ในระดับค่อนข้างดี

2. จากการศึกษาเปรียบเทียบกับสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีปัจจัยทางชีวสังคมต่างกัน พบผลที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนี้

2.1 พนักงานฯ ที่มี เพศ อายุ หรือประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตรวม และ รายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และ ด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกัน

2.2 พนักงานฯ ที่มี สถานภาพสมรสต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านบวก แตกต่างกัน ส่วนสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้านอีก 4 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อนำมาทดสอบรายคู่ พบว่าพนักงานฯ กลุ่มที่หย่าร้างหรือแยกกันอยู่มีสุขภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านบวกดีกว่ากลุ่มโสด แต่งาน หมาย ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

2.3 พนักงานฯ ที่มี รายได้ต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตแตกต่างกัน ส่วนสุขภาวะทางจิตรวม และรายด้านอีก 4 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่มีความแตกต่าง และเมื่อนำมาทดสอบรายคู่ พบว่าพนักงานฯ ที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท มีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตดีกว่า พนักงานฯ ที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

2.4 พนักงานฯ ที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายแตกต่างกัน ส่วนสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้าน อีก 4 ด้าน คือ ด้านความพึง

พอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อนำมาทดสอบรายคู่ พบว่าพนักงานฯ ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายดีกว่า พนักงานฯ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

3. จากการศึกษเปรียบเทียบเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ต คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่างกัน พบผลที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนี้

3.1 พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงด้านอัตราการเปลี่ยนแปลง ด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลง และด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตต่างกัน คือพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การทำนายได้มาก มีสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้านคือด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายดีกว่า พนักงานที่การรับรู้การทำนายได้น้อย ส่วนสุขภาวะทางจิตรายด้านอีก 4 ด้านคือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้มากและน้อย

อภิปรายผล

จากการศึกษาและผลการวิเคราะห์ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายการวิจัยดังนี้

จุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 1. เพื่อศึกษาระดับสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด

จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด มีสุขภาวะทางจิตรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยในรายละเอียดพบว่ามีเพียง 2 ด้าน คือด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต และด้านอารมณ์ทางด้านบวก ที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอีก 3 ด้านที่เหลือคือด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย และ ด้านอารมณ์ทางด้านลบอยู่ในระดับค่อนข้างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานฯ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 20-30 ปี (คิดเป็นร้อยละ 65.6 ของพนักงานทั้งหมด) ซึ่งอยู่ในวัยเพิ่งจบการศึกษาและเริ่มทำงาน มีความสนใจและเปิดกว้างกับการเรียนรู้เรื่องใหม่ๆ อีกทั้งการได้เข้าทำงานในบริษัทที่มั่นคงและมีรายได้ประจำในทุกๆ เดือนอาจทำให้นับว่ามีความมั่นคงทางการเงินในระดับหนึ่ง จึงทำให้เกิดความพร้อมที่

จะปรับเปลี่ยนและยอมรับกฎ กติกา มารยาทสังคมใหม่ๆ ที่ต้องปฏิบัติด้วยความเต็มใจ มองสิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับรีฟ (Ryff. 1989:1069-1081) ที่มีความเห็นว่าสุขภาวะทางจิตคือการศึกษานิมิตด้านการยอมรับตนเอง (Self Acceptance) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของสุขภาวะทางจิตเพราะการมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของตนเองทำให้มีความพร้อมทางวุฒิภาวะ และการมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ส่งผลต่อการทำงานของจิตใจในแง่บวก

จุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีปัจจัยทางชีวสังคมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีเพศ อายุ หรือประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตรวม และรายด้านทั้ง 5 ด้านคือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของงานที่ไม่มีการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ โดยใช้เพศ อายุ หรือประสบการณ์ในการทำงานมาเป็นตัวแบ่ง ในบริษัท เทวดัง ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องความสำเร็จในงานและความรับผิดชอบที่สูงต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีการแข่งขัน ทำลาย และเน้นการทำงานเป็นทีมค่อนข้างมาก พนักงานต้องเป็นบุคคลที่ตื่นตัว ขยัน อดทน มีเป้าหมายและลำดับขั้นเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นๆ ดังนั้นปัจจัยชีวสังคมดังกล่าวอาจไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด มีสุขภาวะทางจิตที่แตกต่างกัน

ส่วนตัวแปรทางชีวสังคมที่เหลืออีก 3 ด้าน คือสถานภาพสมรส ด้านรายได้ และด้านการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลทำให้สุขภาวะทางจิตของพนักงานฯ แตกต่างกัน คือ

พนักงานฯ ที่มีสถานภาพสมรสหย่าร้างมีสุขภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านบวกดีกว่าพนักงานฯ ที่โสด แต่งงาน และหม้าย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าคนในกลุ่มที่สามารถยอมรับสถานภาพของตัวเองว่าได้หย่าร้างหรือแยกกันอยู่ น่าจะเป็นคนที่มีความมั่นใจในตัวเอง มองความผิดพลาดในชีวิตคู่เป็นเรื่องปกติ และยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ เป็นการมองเรื่องลบให้เป็นเรื่องบวกได้ เพราะคนส่วนมากมักมองว่าปัญหาการหย่าร้างเป็นปัญหาหนักหน่วงจนถึงจิตใจ แต่ในกลุ่มนี้สามารถยอมรับและอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างปกติสุข ตามแนวคิดของจุงซิก คิม (Jungsik Kim.2000: 19) ความรู้สึกที่เป็นสุข ที่สะท้อนให้เห็นถึงการมองชีวิตโดยรวม ว่าราบรื่น และสนุกสนาน เป็นอารมณ์ทางด้านบวกที่เป็นมุมมองโดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ส่วนสุขภาวะทางจิตรวม และรายด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย และ ด้านอารมณ์ทางด้านลบไม่แตกต่าง

กัน อาจเนื่องจากถึงแม้สุขภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางด้านบวกอาจแตกต่างกันดังที่ได้กล่าวไปแล้วแต่ในด้านอื่นไม่พบความแตกต่างเพราะนอกจากความรู้สึกเป็นสุขในการยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนได้จะทำให้การแสดงออกด้านอารมณ์ดีแล้ว แต่ยังมีตัวแปรหรือปัจจัยอื่นๆ อีกที่ทำให้สุขภาวะทางจิตด้านอื่นๆ ไม่มีความแตกต่าง เช่น การมีสัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว มีการติดต่อสื่อสาร เยี่ยมเยียน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน มีความเข้าใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสัมพันธภาพในครอบครัวดังกล่าวนี้ ไม่จำเป็นต้องเกิดเฉพาะชั้นที่สามี่-ภรรยา เท่านั้น แต่อาจมาจากความสัมพันธ์ของ พ่อ-แม่ พี่-น้อง หรือในเครือญาติเดียวกัน

ด้านรายได้ พนักงานฯ ที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท มีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตดีกว่า พนักงานฯ ที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 -15,000 บาท ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก พนักงานฯ ที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 -15,000 บาทต่อเดือนนั้น ยังมีรายรับไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่าย และมองว่ารายได้ต่อเดือนที่ได้รับนั้นยังไม่มี ความมั่นคงทางการเงินที่ดี ประกอบกับพนักงานในกลุ่มนี้มักเป็นพนักงานในระดับกลางคือระดับปฏิบัติงาน มีรายละเอียดในงานมากแต่ยังไม่มีตำแหน่งหรือหน้าที่เฉพาะ จึงอาจทำให้ไม่รู้สึกถึงความพึงพอใจเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทุกๆ ไป

ด้านระดับการศึกษา พนักงานฯ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายดีกว่า พนักงานฯ ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มพนักงานฯ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีความสามารถในการรับผิดชอบงานในหน้าที่ ด้วยศักยภาพที่สูงกว่า มีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาและรับมือกับปัญหาที่ซับซ้อนได้ดีกว่า พนักงานฯ ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าคือมัธยมศึกษาและอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

จุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านข้อบ่งชี้การเปลี่ยนแปลง อัตราการเปลี่ยนแปลง ความต้องการการเปลี่ยนแปลง และความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรับรู้ของบุคคลเป็นกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่บุคคลใส่ใจโดยไม่หยุดนิ่งและมีความสัมพันธ์กับความต่อเนื่องของเวลาและเหตุการณ์ต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา แม้ว่าพนักงานฯ จะมีความสามารถในการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่าเปลี่ยนแปลงไปมากน้อย เร็วช้าอย่างไร ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและการ

เปลี่ยนแปลงนั้นๆ ได้ ซึ่งพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด โดยหน้าที่ของงาน และลักษณะธุรกิจที่ต้องมีการรับรู้ข่าวสาร ข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงและต้องปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้มีสุขภาวะทางจิตทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้เป็นปกติ

ส่วนด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง พนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้มาก มีสุขภาวะทางจิตรวมและรายด้านคือด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้น้อย สำหรับสุขภาวะทางจิตในด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของชีวิต ด้านอารมณ์ด้านบวก และ ด้านอารมณ์ด้านลบ ไม่มีความแตกต่างกันสำหรับพนักงานบริษัทฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ไม่ว่าจะมากหรือน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่บุคคลสามารถทำนายหรือคาดการณ์ล่วงหน้าในเรื่องต่างๆ ที่สนใจ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลารอบตัวเราได้นั้น ทำให้บุคคลนั้นสามารถมีความมั่นใจในการแก้ปัญหา (Confidence on Coping) ซึ่งเป็นความเข้มแข็งของบุคลิกภาพ ความสามารถในการจัดการสถานการณ์ซับซ้อนหรือสถานการณ์ที่ไม่คาดฝัน เช่น ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและการเผชิญหน้ากับความยากลำบากโดยไม่ล้มเหลว จึงทำให้พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ มีสุขภาวะทางจิตรวม และด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้น้อย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่าสุขภาวะทางจิตของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด อยู่ในระดับค่อนข้างดี ซึ่งก็หมายความว่าโดยภาพรวมพนักงานฯ มีสุขภาวะทางจิตดี แต่ก็มีบางส่วนอยู่ในระดับที่ยังสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นเมื่อถ่วงลงไปรายละเอียดพบว่าสุขภาวะทางจิตรายด้านที่อยู่ในระดับปานกลางและควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาให้ดีขึ้นได้คือด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต และด้านอารมณ์ทางด้านบวก ซึ่งการปฏิบัติในเชิงรูปธรรมสามารถทำได้โดยจัดกิจกรรมให้พนักงานฯ มีส่วนร่วมกับองค์กร มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมากขึ้น เพราะการที่พนักงานฯ รู้สึกมีส่วนร่วมและได้เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มใดๆ จะทำให้รู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคง ปลอดภัย เป็นที่ยอมรับ มีแรงสนับสนุนที่จะทำกิจกรรมสร้างสรรค์ และเกิดความภูมิใจ ทำให้รู้สึกมีความหมาย

สำหรับตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความแตกต่างและส่งผลต่อสุขภาวะทางจิตจากการวิจัยคือด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง นั่นก็อาจอธิบายได้ว่าเมื่อพนักงานรู้สึกว่

คาดการณ์หรือทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นรอบๆ ตัวได้ ทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดี ดังนั้นบริษัทฯ ควรส่งเสริมให้พนักงานมีโอกาสรับรู้ข่าวสาร ข้อมูล ความเคลื่อนไหว ทั้งภายในและภายนอกองค์กร อย่างสม่ำเสมอซึ่งจะทำให้พนักงานฯ เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาถึงตัวแปรสุขภาวะทางจิตในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ให้กว้างขวางออกไป เช่นบริษัทเอกชนที่มีลักษณะประกอบกิจการทางธุรกิจที่แตกต่างกัน หรือหน่วยงานบางหน่วยงานของรัฐที่มีความต้องการอยากวัดระดับสุขภาวะทางจิตรวม เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยในครั้งนี้ซึ่งเป็นกลุ่มเฉพาะเท่านั้น
2. เพื่อเป็นการเข้าถึงข้อมูลที่แท้จริงของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ควรมีการจัดทำเพื่อพัฒนาแบบประเมินสุขภาวะทางจิตเฉพาะกลุ่ม โดยในแต่ละข้อคำถามมีความเกี่ยวข้องกับบริบทของแต่ละอาชีพ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. กระทรวงสาธารณสุข. (2544). *การประชุมวิชาการสุขภาพจิต ความสุขที่พอเพียง* (หน้า 24-30). กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต. กรมสุขภาพจิต.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2 กรกฎาคม 2548. (<http://www.environment.in.th>).
- กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัดศรีเดชา. กองวิจัยและพัฒนา. กรมตำรวจ, 2543, 2548. (<http://www.pdccpolice.com/news.php?code=1168>).
- เชอร์รี่ ทองเพ็ญ. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวสภาพการสูงอายุ ความเข้มแข็งในการมองโลก การระลึกถึงความหลัง การสนับสนุนทางสังคม และปัจจัยทางชีวสังคม กับการฆ่าตัวตายในชีวิตรของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล .(2539). *กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในประเทศกำลังพัฒนา : URBANIZATION AND SOCIAL CHANGE IN DEVELOPING COUNTRIES*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,หน้า16-20
- เดียนใจ จ้อยเอม. (2546). *สถานการณ์โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง*. บางกอกทูเดย์. ปี พ.ศ. 2546 เดือน เมษายน วันที่ 4. หน้า 18 (สัปดาห์).
- ประสาธน์ หลักศิลา. (2514). *สังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์ก้าวหน้า. หน้า342.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2546). *ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า131.
- ผจงจิตต์ อธิคมนันท์. (2521). *เอกสารคำสอนวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาเบื้องต้น*. ภาควิชาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ . หน้า145.
- ผ่องพันธ์ มณีรัตน์. (2521). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*. โครงการส่งเสริมการสร้างตำรา.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ .หน้า 3-20.
- ฝน แสงสิงแก้ว. (2518). *เรื่องของสุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- นิเทศ ดินณะกุล. (2544). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญ-ทัศน์. หน้า 337.
- พัทธา สายหนู. (2544). *กลไกของสังคม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เพ็ญศรี จิตรนำทรัพย์. งานระบาดวิทยา โรคไม่ติดต่อ. กองระบาดวิทยา. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2548. (<http://203.157.15.4/index.php?send=injury>).
- ยุทธ ศักดิ์เดชยนต์. (2522). มนุษย์กับสังคม: ความรู้เบื้องต้นตามแนวสังคมวิทยามหภาค, แผนกอิสระสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (แปลและเรียบเรียงจาก Gerhard Lenski. Human Societies: A Macrolevel Introduction to Sociology: New York; McGraw-Hill, 1970)
- เย็นใจ เลหาณวิช. (2525). การศึกษาตัวการพัฒนาคูณภาพชีวิต. รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน. (เล่ม 4). กรุงเทพฯ : เพชรสยามการพิมพ์.
- ภิญโญ สาร. (2526). หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช. หน้า 365.
- วัลภา สบายยิ่ง. (2542). ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง. ปรินญานิพนธ์. วท.ด. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสน่ห์ จามริก. (2541). ฐานคิดสู่ทางเลือกใหม่ของสังคมไทย, กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. หน้า 70
- สมจิต หนูเจริญกุล. ประครอง อินทรสมบัติ และพรพนวดี พุฒวนะ. (2532). สิ่งรบกวนในชีวิตประจำวัน. วารสารพยาบาล. 38(3) : 169-189; กรกฎาคม-กันยายน
- สมพงษ์ จินดารัตน์. (2546). ปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่น. สารนิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมยศ นาวิการ. (2540). การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ผู้จัดการ
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2528). สังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์แพร่พิทยา. หน้า 15-21.
- _____ (2536.) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม: แนวทางศึกษา วิเคราะห์ และวางแผน (Social and Culture Change: Approacher, Analysis and Planning) ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุจินต์ เกียวกิ่งแก้ว. รายงานการวิจัยเรื่องเครื่องชี้วัดสุขภาพจิตของคนไทย. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุพจน์ พันธุ์ยะ. (2542). อิทธิพลของความขัดแย้งในงานและครอบครัวที่มีต่อความพึงพอใจในชีวิต

- ของครู. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. ถ่าย
เอกสาร.
- สุพัทธรา สุภาพ. (2525). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____ (2538). *สังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ เดียววิเศษ. (2527). *พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา*. ชลบุรี : ภาควิชาบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน.
- สาริณี วิเศษศร. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อที่ว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกับความรู้สึกที่ดี
เชิงอัตวิสัยของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. ปรินูญานิพนธ์
ศศ.ม. (จิตวิทยาสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สงวน นิตยารัมภ์พงศ์. (2547). *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*. ฉบับเดือน กค.-สค. 47.
- สนิท สมัครการ. (2529). *การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการทางสังคม*. กรุงเทพฯ : โอ-
เดียนสโตร์.
- _____ (2534). *วิธีการศึกษาสังคมมนุษย์กับตัวแบบสำหรับศึกษาสังคมไทย*.โครงการ
ส่งเสริมเอกสารวิชาการ. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- _____ (2538). *วัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม=Cultural, change and societal
development*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- _____ (2538). *สังคมไทยภาวะปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต พ.ศ.2535-2550*. สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สนิท สมัครการ และสุพรรณิ ไชยอำพร. (2547). *สังคมไทย ภาวะปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต
(พ.ศ.2535-2550)*. [Online] Available URL; <http://www.childthai.org/cic/ca411.htm>.
- สเปญ อุ๋นอองค์. (2547). *คนสุขภาพจิตดีเป็นอย่างไร*. <http://www.infomental.com>
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ. สำนักงานรัฐมนตรี. (2550). *รายงาน
การประชุมเรื่องการพัฒนาดัชนีชี้วัดความสุขสำหรับคนไทย*. มติชน 2 พฤษภาคม. ออนไลน์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2543). *ระบบคลังข้อมูลสถิติ*
http://service.nso.go.th/agrc/warehouse/th/warehouse_t.htm
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2533). *ตัวแปรทางสังคมจิตวิทยาที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูง
วารสารจิตวิทยาคลินิก*. 1 – 13 : มกราคม – มิถุนายน
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2530). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ประกายพริก.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2515). *มนุษย์กับสังคม : สังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : ภาควิชา

- สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อำพล สุอำพัน. (2534). *จิตวิทยากับการดำรงชีวิตประจำวัน*. เอกสารการสอนชุดจิตวิทยาทั่วไป หน่วยที่8-15. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อนุช อภาภิรม. (2547). *ภูมิทัศน์การเมืองโลกที่เปลี่ยนไป*. ออนไลน์
- _____ (2548). *การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในยุครัฐบาลทักษิณ*. มติชนรายสัปดาห์. ปี 2548 เดือน มีนาคม วันที่ 25. หน้า 26. ปีที่ 25. ฉบับที่ 1284.
- _____ (2548). *สถานการณ์สำคัญทางการเมืองในยุครัฐบาลทักษิณ*. มติชนรายสัปดาห์. ปี 2548 เดือน พฤษภาคม วันที่ 6. ปีที่ 25. ฉบับที่ 1290.
- _____ (2548). *การเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายและโครงสร้างทางการศึกษา*. มติชนรายสัปดาห์. ปี 2548 เดือน มิถุนายน วันที่ 10. หน้า 45. ปีที่ 25. ฉบับที่ 1295.
- อัญชลี ตริตระการ. (2540). *คุณภาพชีวิตของหญิงขายบริการทางเพศในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อภิรดี เจริญรอด. (2547). *มาตรการป้องกันโรคศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุข*. กลุ่มสารนิเทศ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- อุทัย หิรัญโต. (2522). *การปกครองท้องถิ่นแบบเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- อุไรวรรณ เหล่าเรือง. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกองบังคับการตำรวจในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7*. ปรินญา นิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Antonovsky, A. (1982). *Health Stress and Coping*. 4th ed. San Francisco : Jossey – bass Publishers,
- Antonovsky, A. (1987). *Untraveling the Mystery of Health : How people manage stress and stay Well*. San Francisco: Jossey – bass. Publishers,. Pp 116-119
- Campbell, A. (1976). *Subjective Measures of Well-being*. American Psychologist. 117-124;
- Carmel, S. and J. Bernstein. ~(1989.) *Trait-Anxiety and Sense of Coherence a Longitudinal Study*. *Psychological Reports*. 65: 221-222;
- Diener.E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*.95.542-575.
- Diener.E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologists*.55, 34-43;
- Diener Ed and Robert Biswas-Diener. (2000). *New Directions in Subjective Well-Being Research: The Cutting Edge*. University of Illinois, February

- Flannery, B.R.(1990). Sense of Coherence, Life Stress and Psychological Distress : A Prospective Methodological Inquiry. *Journal of Clinical Psychology*. 46(4) : 415-420; July
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill..
- Hilgard R.E. (1962). *Introduction to Psychology*. 3rd ed. New York : Harcourt Brace and World Inc.,.
- Jungsik Kim. (2000). *Social Change and Psychological Well being: A Structural Equation Model*. The university of Hawai,
- Kenneth E. (1963). Book. Evolution Function and Change. *American Sociological Review* , 28 : 229-237 p. 237.
- Kalimo, R.K. and J. Vuori. (1990). Work and Sense of Coherence Resources for Competence and Life Satisfaction. *Behavioral Medicine*. 76-89; summer,
- Klemmack, D.L. and L.L. Roff. (1984). Fear of Personal Aging and Subjective Well-Being in Later Life. *Journal of Gerontology*. 34(6) : 756-758;
- Lawton, M.P. (1983). The Varieties of Well-being. *Experimental Aging Research*. 9(2) : 65-72.
- Ryff , Carol D. (1989). Happiness is Everything, or Is It? Explorations on the Meaning of psychological Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*. 57(6) : 1069-1081;.
- Scott, H.Berk. (1982). Adjustment to and Satisfaction with Retirement. *Journal of Gerontology*. 37: 616-624; September,
- Spreitzer, Elmer and Eldon E. Synder. (1974) Correlates of Life Satisfaction Among the Aged *Journal of Gerontology*. 29 : 454-458; April,.
- Strack, F., N. Schwarz and E. Gschneidinger. (1985). Happiness and reminiscing: The role of time perspective, mood and mode of thinking. *Journal of Personality and Social Psychology*. 49(6) : 1460-1469
- Stull, Donald E. (1963). *Conceptualization and Measurement of Well-Being Implications for Policy Evaluation*. In Critical Issues in Aging Policy. Sage Publications, Inc., C.A..
- Wilbert E. Moore. (1963). *Social change*. New Jersey: Englewood Cliffs Prentice – Hall. Inc, p.2

แบบสอบถามปลายเปิด

จากการสร้างแบบสอบถามปลายเปิดให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน เมื่อ เดือน มีนาคม 2548 โดยให้อธิบายถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นทั้งหมดจำนวน 253 ความเห็น ซึ่งนำมาจัดกลุ่มได้ 9 ด้าน และมีสัดส่วนดังต่อไปนี้

- อันดับ 1 ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา จำนวนความเห็นคิดเป็น 46 %
- อันดับ 2 ด้านเศรษฐกิจ จำนวนความเห็นคิดเป็น 10 %
- อันดับ 3 ด้านอาชญากรรม จำนวนความเห็นคิดเป็น 9 %
- อันดับ 4 ด้านชีวิตครอบครัว จำนวนความเห็นคิดเป็น 8 %
- อันดับ 5 ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม จำนวนความเห็นคิดเป็น 8%
- อันดับ 6 ด้านสาธารณสุขและอนามัย จำนวนความเห็นคิดเป็น 5%
- อันดับ 7 ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา จำนวนความเห็นคิดเป็น 5%
- อันดับ 8 ด้านการเมือง การปกครอง จำนวนความเห็นคิดเป็น 4%
- อันดับ 9 ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวนความเห็นคิดเป็น 1%

แบบสำรวจความคิดเห็น
เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

เพศ	_____
อายุ	_____
อาชีพ	_____

ทุกสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ เช่น อาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น ปัญหา
การหย่าร้างที่ลดลง หรือการที่คนเสื่อมศรัทธาในศาสนา เป็นต้น

สำหรับสังคมไทยในปัจจุบันคุณเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดบ้าง กรุณาแสดง
ความคิดเห็นของท่านเป็นข้อๆ ให้มากที่สุด

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

ขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นครั้งนี้ค่ะ...

นิสิตปริญญาโท จิตวิทยาพัฒนาการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

1 สิงหาคม 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัยวิทยานิพนธ์

เรียน คุณปริยาพรที่นับถือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด มี 3 ตอน

ดิฉันนางสาวภัทรวรรณ สุธรรมพิทักษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยทางชีวสังคม กับสุขภาวะทางจิต: กรณีศึกษาบริษัท เอ แอล ที่อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด”

เนื่องจากดิฉันศึกษาในสาขาจิตวิทยาพัฒนาการ และมีความสนใจในเรื่องของสุขภาวะทางจิตของผู้คนโดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อสถานการณ์แวดล้อมในด้านต่างๆ ในสังคม จึงใคร่อยากทำการศึกษาว่าสุขภาวะทางจิตของคนในสังคมขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร ขั้นตอนของการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยจำเป็นต้องมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของคนในสังคม ดิฉันจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้บริหารโดยการขอเก็บข้อมูลจากพนักงานทั้งหมดในบริษัทของท่าน ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับท่านผู้บริหาร และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคน และองค์กรโดยรวม ข้อมูลใดๆ ของพนักงานและบริษัทของท่านจะเป็นความลับและจะถูกนำมาวิเคราะห์ผลรวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

ดิฉันหวังอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุญาตและความร่วมมือจากท่าน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง หากท่านมีข้อสงสัยโปรดติดต่อดิฉันได้ที่โทรศัพท์หมายเลข 09-9259210

ทางบริษัทฯ พิจารณาแล้วอนุญาต

ขอแสดงความนับถือ

ภัทรวรรณ สุธรรมพิทักษ์

()

ผู้จัดการ/ผู้บริหาร

เรียน ผู้กรอกแบบสอบถามทุกท่าน

แบบสำรวจนี้ ออกแบบมาเพื่อใช้สำรวจทัศนคติ ความคิดเห็นส่วนตัวที่ท่านมีต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมของท่านในด้านต่างๆ คำตอบของท่านจะเป็นข้อมูลสำคัญในการศึกษาสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยทางชีวสังคม กับ สุขภาวะทางจิต: กรณีศึกษา พนักงานบริษัท เอ อแล ที คอร์ปอเรชั่น จำกัด”

เพื่อให้การศึกษานี้เกิดประโยชน์สูงสุด ขอให้ท่านตอบคำถามแต่ละข้อโดยพิจารณาอย่างตรงไปตรงมาและตรงกับความรู้สึกของท่านที่สุด การสำรวจครั้งนี้ไม่ใช่การทดสอบและไม่มีคำตอบที่เป็นผลถูกหรือผิด อีกทั้งจะไม่เกิดผลกระทบต่อการทำงานในหน่วยงานของท่าน เพราะข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยจะนำมารวบรวมเข้าด้วยกันและใช้การตีความทางวิชาการออกมาเป็นผลโดยรวม ขอให้ท่านแน่ใจว่าข้อมูลของท่านจะถูกรักษาเป็นความลับทั้งต่อบุคคลภายนอกและภายในองค์กรของท่านเอง

ข้อแนะนำ

- ในแต่ละข้อขอให้เลือกเพียงคำตอบเดียวที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด
- กรุณาตอบทุกข้อตามลำดับและขอให้ระลึกเสมอว่า คุณค่าของการศึกษานี้ขึ้นอยู่กับคำตอบคำถามของท่านอย่างตรงไปตรงมาและตรงกับความรู้สึกของท่านเป็นสำคัญ
- โปรดใช้ซองเอกสารที่แนบมากับแบบสอบถามนี้เพื่อใส่แบบสอบถามที่ท่านกรอกข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว โดยการปิดผนึกด้วยตัวท่านเอง และส่งคืนให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน (คุณจินตนา/คุณโก)

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่งในความร่วมมือของท่าน ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงองค์กร เพื่อเสริมสร้างความสุขและสภาวะที่เหมาะสมทั้งในเรื่องของการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัวต่อผู้ที่สนใจจะศึกษาในด้านนี้ต่อไป

ด้วยความนับถือ

ภัทรวรรณ สุธรรมพิทักษ์

นิสิตปริญญาโท จิตวิทยาพัฒนาการ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถาม

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 การรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม จำนวน 45 ข้อ

ตอนที่ 3 ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับชีวิตของท่าน จำนวน 29 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง: โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง และ/หรือทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1.อายุ ปี

2.เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย

3.สถานภาพสมรส ☐ โสด ☐ แต่งงาน ☐ หม้าย ☐ หย่าร้าง/แยกกันอยู่

4.รายได้/เดือน ☐ ต่ำกว่า 10,000 ☐ 10,000-15,000

☐ 15,001-20,000 ☐ มากกว่า 20,000

5.ประสบการณ์ทำงาน ปี

6.การศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา

☐ อนุปริญญา/เทียบเท่า ☐ ปริญญาตรี/สูงกว่า

ตอนที่ 2 การรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม

โปรดพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมของคุณในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา และตอบคำถามต่อไปนี้โดยเลือกจากคำตอบที่จัดให้ในแต่ละข้อคำถาม

1. คุณเห็นว่าสังคมของคุณโดยภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่อไปนี้ **มากน้อย**เพียงใด?

1	2	3	4	5	6
ไม่เปลี่ยนแปลง	เปลี่ยนน้อยที่สุด	เปลี่ยนน้อย	เปลี่ยนพอควร	เปลี่ยนมาก	เปลี่ยนมากที่สุด

- 1.1_____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
 1.2_____ ด้านเศรษฐกิจ
 1.3_____ ด้านชีวิตครอบครัว
 1.4_____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
 1.5_____ ด้านสาธารณสุขและสุขอนามัย
 1.6_____ ด้านอาชญากรรม
 1.7_____ ด้านการศึกษา
 1.8_____ ด้านการเมืองและการปกครอง
 1.9_____ ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ในสังคมของคุณโดยภาพรวมคุณเห็นว่า**การเปลี่ยนแปลง**ในด้านต่อไปนี้ **เกิดขึ้นช้าหรือเร็ว**เพียงใด ?

1	2	3	4	5	6
ช้ามาก	ช้า	ช้าพอควร	เร็วพอควร	เร็ว	เร็วมาก

- 2.1_____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
 2.2_____ ด้านเศรษฐกิจ
 2.3_____ ด้านชีวิตครอบครัว
 2.4_____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
 2.5_____ ด้านสาธารณสุขและสุขอนามัย
 2.6_____ ด้านอาชญากรรม
 2.7_____ ด้านการศึกษา
 2.8_____ ด้านการเมืองและการปกครอง
 2.9_____ ด้านสิ่งแวดล้อม

3. ในสังคมของคุณโดยภาพรวมคุณมีความต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่อไปนี้
 มากน้อยเพียงใด ?

1	2	3	4	5	6
อยากให้เปลี่ยน มากที่สุด	อยากให้ เปลี่ยน	ค่อนข้างอยาก ให้เปลี่ยนแปลง	ไม่ค่อยอยาก ให้เปลี่ยน	ไม่อยากจะ เปลี่ยน	ไม่อยากจะ เปลี่ยน มากที่สุด

- 3.1_____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
 3.2_____ ด้านเศรษฐกิจ
 3.3_____ ด้านชีวิตครอบครัว
 3.4_____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
 3.5_____ ด้านสาธารณสุขและสุขอนามัย
 3.6_____ ด้านอาชญากรรม
 3.7_____ ด้านการศึกษา
 3.8_____ ด้านการเมืองและการปกครอง
 3.9_____ ด้านสิ่งแวดล้อม

4. ในสังคมของคุณโดยภาพรวมคุณรู้สึกยุ่งยากต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมากน้อย
 เพียงใด ?

1	2	3	4	5	6
ง่ายมาก	ง่าย	ง่ายพอควร	ยุ่งยากพอควร	ยุ่งยาก	ยุ่งยากมาก

- 4.1_____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
 4.2_____ ด้านเศรษฐกิจ
 4.3_____ ด้านชีวิตครอบครัว
 4.4_____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
 4.5_____ ด้านสาธารณสุขและสุขอนามัย
 4.6_____ ด้านอาชญากรรม
 4.7_____ ด้านการศึกษา
 4.8_____ ด้านการเมืองและการปกครอง
 4.9_____ ด้านสิ่งแวดล้อม

5. ในสังคมของคุณโดยภาพรวมคุณเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่
คุณสามารถทำนายได้มากน้อย เพียงใด ?

1	2	3	4	5	6
ทำนายไม่ได้เลย	ทำนายได้น้อยมาก	ทำนายได้น้อย	ทำนายได้ปานกลาง	ทำนายได้มาก	ทำนายได้มากที่สุด

5.1_____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา

5.2_____ ด้านเศรษฐกิจ

5.3_____ ด้านชีวิตครอบครัว

5.4_____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม

5.5_____ ด้านสาธารณสุขและสุขอนามัย

5.6_____ ด้านอาชญากรรม

5.7_____ ด้านการศึกษา

5.8_____ ด้านการเมืองและการปกครอง

5.9_____ ด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับชีวิตของท่าน

ก.ขอให้ท่านเลือกคำตอบจากตัวเลือกที่จัดไว้ให้ โดยพิจารณาจากความรู้สึกของท่านที่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ในแต่ละข้อที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

1	2	3	4	5	6
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่ค่อยจะเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

1. _____ ฉันได้ใช้ชีวิตเป็นไปในแบบที่ฉันต้องการ
2. _____ ฉันมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี
3. _____ ฉันมีความพอใจในชีวิต
4. _____ ฉันได้ในสิ่งที่ปรารถนา
5. _____ ถึงแม้จะเลือกได้ ฉันก็ไม่ต้องการต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรในชีวิตที่ผ่านมา
6. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับสุขภาพกายที่เป็นอยู่
7. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับชีวิตคู่ของฉัน (ถ้ายังไม่มีคู่ก็ให้คิดถึงแฟนหรือเพื่อนสนิทแทน)
8. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับความสัมพันธ์ในครอบครัว (พ่อแม่ พี่น้อง)
9. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับสถานภาพทางการเงิน
10. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับสภาพที่อยู่อาศัย
11. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับงานที่ทำอยู่
12. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับความสัมพันธ์ของฉันกับเพื่อน
13. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับเวลาว่างและการพักผ่อนที่มี

ข.ท่านมีอาการต่อไปนี้ เกิดขึ้นบ่อย มากหรือน้อยเพียงใด ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

1	2	3	4	5	6
ไม่เคยเกิดขึ้น	เกิดขึ้นน้อยมาก	เกิดขึ้นน้อย	เกิดขึ้นพอควร	เกิดขึ้นบ่อย	เกิดขึ้นตลอดเวลา

1. _____ ปวดศีรษะ
2. _____ ปวดท้อง
3. _____ นอนไม่หลับ
4. _____ หัวใจเต้นผิดจังหวะ
5. _____ อาการแสบท้องจากการหลังกรดมากเกินไป
6. _____ อาการเจ็บหน้าอก
7. _____ รู้สึกปวดเมื่อยตามร่างกาย

ค.ท่านมีความรู้สึกต่อไปนี้ มากหรือน้อยเพียงใด ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

1	2	3	4	5	6
ไม่เกิดขึ้นเลย	เกิดขึ้นน้อยมาก	เกิดขึ้นน้อย	เกิดขึ้นพอควร	เกิดขึ้นบ่อย	เกิดขึ้นตลอดเวลา

1. _____ รู้สึกมองโลกในแง่ดี
2. _____ รู้สึกมีความสุข
3. _____ รู้สึกมั่นใจในตัวเอง
4. _____ รู้สึกสงบสุข
5. _____ รู้สึกโกรธ
6. _____ รู้สึกกลัว
7. _____ รู้สึกเศร้า
8. _____ รู้สึกอับอาย
9. _____ รู้สึกกังวลใจ

ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระ	สุขภาวะ ทางจิตรวม	ความพึง พอใจใน ด้านรวมของ ชีวิต	ความพึง พอใจใน ด้านต่าง ๆ ของชีวิต	อาการ ทางจิตที่ แสดงออก ทางกาย	อารมณ์ด้าน บวก	อารมณ์ด้าน ลบ
เพศ หญิง ชาย	-	-	-	-	-	-
อายุ 20-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี	-	-	-	-	-	-
สถานภาพสมรส โสด แต่งงาน หม้าย หย่าร้าง/แยกกันอยู่	-	-	-	-	หย่าร้าง/ แยกกันอยู่ > ทุกกลุ่ม	-
รายได้/เดือน น้อยกว่า 10,000 บาท 10,001-15,000 บาท 15,001-20,000 บาท สูงกว่า 20,000 บาท	-	สูงกว่า 20,000 > 10,001- 15,000	-	-	-	-
ประสบการณ์ในการทำงาน 0-3 ปี 3-6 ปี มากกว่า 6 ปี	-	-	-	-	-	-
ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญา/เทียบเท่า ปริญญาตรี/สูงกว่า	-	-	-	มัธยมฯ และ อนุปริญญาฯ > ปริญญาตรี/ สูงกว่า	-	-

สรุปผล:

พนักงานบริษัท เอ แอล ที คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่มีปัจจัยทางชีวะสังคมแตกต่างกันมีสุขภาวะจิตต่างกัน 3 ด้าน คือด้านสถานภาพสมรส พนักงานฯ ที่หย่าร้างมีสุขภาวะทางจิตด้านอารมณ์ทางบวกดีกว่าทุกกลุ่ม ด้านรายได้ พนักงานฯ ที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท/เดือนมีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตดีกว่า

พนักงานฯ ที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท/เดือน และด้านการศึกษา พนักงานฯ ในระดับมัธยมและอนุปริญญาฯ มีการทางจิตที่แสดงออกทางกายมากกว่าพนักงานฯ ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ซึ่งแสดงว่าพนักงานฯ ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายดีกว่าพนักงานฯ ในระดับมัธยมและอนุปริญญาฯ

ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระ	สุขภาวะทางจิตรวม	ความพึงพอใจใน ด้านรวมของชีวิต	ความพึงพอใจใน ด้านต่างๆ ของชีวิต	อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	อารมณ์ด้านบวก	อารมณ์ด้านลบ
การรับรู้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ด้านชอบช่ย ฯ มาก น้อย	-	-	-	-	-	-
ด้านอัตรา ฯ เร็ว ช้า	-	-	-	-	-	-
ด้านความต้องการ ฯ มาก น้อย	-	-	-	-	-	-
ด้านความยุ่งยาก ฯ มาก น้อย	-	-	-	-	-	-
ด้านการทำนายนได้ ฯ มาก น้อย	ทำนายนได้ มาก > ทำนายนได้ น้อย	-	-	ทำนายนได้ มาก < ทำนายนได้ น้อย	-	-

สรุปผล:

พนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตเซอร์วิส จำกัด ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมแตกต่างกันมีสุขภาวะทางจิตต่างกันเฉพาะด้านการทำนายนได้ของการเปลี่ยนแปลง คือ พนักงานฯ ที่มีการรับรู้ด้านการทำนายนได้ของการ

เปลี่ยนแปลงมากมีสุขภาวะทางจิตรวมและสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายดีกว่าพนักงานฯ ที่มีการรับรู้ด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงน้อย

ตารางแสดงผล ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
รายด้าน 5 ด้านของพนักงานบริษัท เอ แอล ที อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด

ตัวแปรการรับรู้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม	n	$\bar{X}$	S.D.
ด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง	96	4.32	0.70
ด้านอัตราการเปลี่ยนแปลง	96	4.17	0.66
ด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลง	96	3.37	0.68
ด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง	96	2.66	0.84
ด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง	96	3.63	0.87

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวภัทรวรรณ สุธรรมพิทักษ์
วันเดือนปีเกิด	23 ธันวาคม 2511
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	ถนนรามอินทรา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร patrawan1@hotmail.com
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้จัดการฝ่ายการต่างประเทศ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท เพาเวอร์ฟอยท์ แมนเนจเม้นท์ จำกัด ถนนรามคำแหง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2527	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกุหลาบวัฒนา สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหอวัง ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2539	บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2550	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ